Έν Όλύμπω

Τριμηνιαίο ηλεκτρονικό περιοδικό
ISSN: 2732-7558

ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ «ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΧΝΗΣ, ΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ»

Αριθμός Τεύχους: 26, Απρίλιος - Μάιος - Ιούνιος 2023
Ηλεκτρονική διεύθυνση: www.enolympo.gr

- Κοινωνιολογικά θέματα
- Δρώμενα του Δικτύου
- Καλλιτεχνικά θέματα
- Λαογραφικά θέματα
- Ιστορικά θέματα
- Παιδαγωγικά θέματα
- Λογοτεχνικά θέματα
- Πολιτιστικά θέματα
- Περιβάλλον-Οικολογία

Ἐν Ὀλύμπῳ

τριμηνιαίο ηλεκτρονικό περιοδικό
ISSN: 2732-7558

Ιδιοκτησία:
Δίκτυο Καλλιτεχνών και Επιστημόνων για την ανάπτυξη της Επαρχίας Ελασσόνας

Υπεύθυνη έκδοσης:
Ελένη Μπλιούμη Μπαρά
Έδρα: Ελασσόνα,
6ης Οκτωβρίου 84,
Τ.Κ. 40200
Ιστοσελίδα: enolympo.gr
Fecabook: Ἐν Ὀλύμπῳ

Διεύθυνση Σύνταξης:
Ελένη Μπλιούμη Μπαρά

Συντακτική Επιτροπή:
Κορίνα Πάντου
Βασίλης Ζαρζώνης

Φιλολογική επιμέλεια:
Κορίνα Πάντου

Σελιδοποίηση:
Μαρία Μοσχογιάννη

Ηλεκτρονική υποστήριξη:
Αθανάσιος Αδάμου

Τεχνική υποστήριξη:
Σταύρος Σαχινίδης

Νομικός Σύμβουλος:
Κώστας Παπαλεξανδρής

Στοιχεία επικοινωνίας:
Ελένη Μπλιούμη Μπαρά
Τηλ.: 6976832232
email: elempliou@gmail.com

Σημείωση σύνταξης:
- Επιτρέπεται η αναδημοσίευση των κειμένων του περιοδικού «Ἐν Ὀλύμπῳ», με τον όρο να αναγράφεται η πηγή, ο συγγραφέας του κειμένου, ο αριθμός τεύχους και ο αριθμός σελίδας.
- Οι συγγραφείς των άρθρων φέρουν την ευθύνη για τις απόψεις τους.
- Φωτογραφία εξώφυλλου: Αλέκα Μιχοπούλου - AlexaPhotography

Να είσαι πάντα ποιητής,
ακόμα και στον πεζό λόγο.
Σαρλ Μπωντλαίρ
Γάλλος ποιητής (1821-1867)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Για την Παγκόσμια Ημέρα Παιδικού Βιβλίου, της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού, MSc Δημιουργικής Γραφής & Λογοτεχνικής Συγγραφής .....σελ. 2
- Η ιερά πανήγυρις της Ι.Μ. Αναλήψεως του Σωτήρος, Συκέας Ελασσόνας και οι δύο λιτανευόμενες εικόνες, του Ιωάννη Δαρή, θεολόγου, αστυνομικού .....σελ. 3
- Ελλήνων Πάσχα, (ψυχογραφήματα 2012), της Δέσποινας Χίντζογλου - Αμασλίδου, γιατρού, μέλος της Ε.Λ.Β.Ε .....σελ. 4
- 2ο Συνέδριο Τοπικής Ιστορίας Δήμου Ελασσόνας, της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού, MSc Δημιουργικής Γραφής & Λογοτεχνικής Συγγραφής σελ.5
- Η Ελασσόνα το 1506, του Κώστα Σπανού, συγγραφέα, εκδότη του περιοδικού «Θεσσαλικό Ημερολόγιο» .....σελ. 6
- Οι Αινιήνες, του Σπύρου Μπούμπα, εκπαιδευτικού, ιστορικού συγγραφέα .....σελ. 6
- Ελασσονίτες μετανάστες στην Ευρώπη την περίοδο της τουρκοκρατίας και στην Αμερική στα τέλη του 19ου αι. και αρχές του 20ου αι., του Βασίλη Πλάτανου, συγγραφέα .....σελ. 7
- Πολυτοπική Εθνογραφία στον Δήμο Ελασσόνας 2019-2021: Όψεις μιας μη προβλέψιμης «παραδοσιακότητας», του Γεωργίου Χ. Κούζα, επίκουρου καθηγητή Λαογραφίας ΕΚΠΑ ...σελ. 9
- Δύο προϊστορικοί οικισμοί στο Βλαχογιάννη, του Γεωγίου Νακούλα, φιλολόγου, ιστορικού .....σελ. 11
- Νέα ελπίδα για τους αγρότες της Ελλάδας, του Θοδωρή Κακαλέτρη, μέλος της ομαδας ISOFRUIT.....σελ. 11
- 19 Μαΐου - Ημέρα Μνήμης της Γενοκτονίας των Ποντίων, της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού, MSc Δημιουργικής Γραφής & Λογοτεχνικής Συγγραφής .....σελ. 12
- Ιστορικοί χοροί, του Σταύρου Σαχινίδη, οικονομολόγου.....σελ. 13
- Εφηβεία και οικογένεια - Εφηβεία και ομάδα, του Δρα Ιωάννη Σιγάλα, παιδοψυχίατρου .....σελ. 15
- Βιολογικές διαφορές και κοινωνικές ανισότητες, της Ευαγγελίας Ράπτου, μεταδιδακτορικής ερευνήτριας του πανεπιστημίου Αιγαίου Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ.....σελ. 16
- Τα Αρωματικά και Φαρμακευτικά Φυτά του Ολύμπου ως μοχλός ανάπτυξης της παρολύμπιας περιοχής, του Κώστα Σκριάπα, Οικονομολόγου-Συμβούλου Ανάπτυξης, Προέδρου Δικτύου «Περραιβία» .....σελ. 17
- Ο γραφικός προεκλογικός ανθρωποειδισμός μας, της Κυριακής-Κορίνας Πάντου, φιλολόγου, θεατρικής συγγραφέως....., ποιήτριας .....σελ. 18
- Ο Βασίλης Ζαρζώνης μιλάει για τον Βασίλη Πλάτανο και το έργο του .....σελ. 19
- Βιβλιοπαρουσίαση της ποιητικής συλλογής της κ. Αριστέας Κωνσταντίας Διβάνη, ...σελ. 20
- Μνημείο Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου .....σελ. 21
- Γιορτές Λόγου Τέχνης 2023.....σελ. 22
- Ένθετο του περιοδικού “ΕΝ ΟΛΥΜΠΩ” τεύχη 1-24.....σελ. 23

Για την Παγκόσμια Ημέρα Παιδικού Βιβλίου

Από το 1966 η Διεθνής Οργάνωση Βιβλίων για τη Νεότητα, καθιέρωσε την Παγκόσμια Ημέρα Παιδικού Βιβλίου στις 2 Απριλίου γενέθλια ημέρα του μεγάλου Δανού παραμυθά Χάνς Κρίστιαν Άντερσεν, με στόχο να στρέψει τα παιδιά στο παιδικό βιβλίο και στην αγάπη για το διάβασμα και να δημιουργήσει τις συνθήκες εκείνες για ενδιαφέρον στη μάθηση και στην ανάγνωση. Κάθε χρόνο, ένα διαφορετικό εθνικό τμήμα της IBBY (International Board on Books for Young People) γίνεται χορηγός της Παγκόσμιας Ημέρας Παιδικού Βιβλίου κι ένας εικονογράφος κατασκευάζει την αφίσα της χρονιάς για το παιδικό βιβλίο, ενώ ένας συγγραφέας γράφει στα παιδιά ένα μήνυμα για το βιβλίο και απευθύνεται κυρίως σε μικρές ηλικίες.

της **Ελένης Μπλιούμη-Μπαρά**
εκπαιδευτικού, MSc
Δημιουργικής Γραφής &
Λογοτεχνικής Συγγραφής

Τα μηνύματα μιλούν για τα βιβλία και τις ιδιότητές τους, για το πόσο χρήσιμα είναι στη ζωή μας, για το πόσο μας ξεκουράζουν όταν τα διαβάζουμε, για το ότι μας ψυχαγωγούν και μας ηρεμούν προσφέροντάς μας εικόνες, χρώματα, ταξίδια σε κόσμους μακρινούς και στον κόσμο της φαντασίας και της χαράς.

Κάθε βιβλίο έχει τη δική του ιστορία να πει και τα παιδιά διαλέγουν, ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους, να τη διαβάσουν. Ανακαλύπτουν τη μαγεία της ανάγνωσης, ανακαλύπτουν τη γνώση που κρύβει ένα βιβλίο μέσα του και έρχεται σε επικοινωνία με τους δημιουργούς του, οι οποίοι συντελούν στην πολιτιστική, κοινωνική και γενικότερη εξέλιξη της ανθρωπότητας.

Ένα καλό παιδικό βιβλίο είναι ένας ζωντανός οργανισμός που ανταποκρίνεται στις ανάγκες των παιδιών, είτε γνωστικές είναι αυτές, είτε ψυχολογικές ή συναισθηματικές, το βοηθά να ωριμάσει, να βελτιώσει τη συγκέντρωση και τη μνήμη του, το βοηθά να δώσει λύσεις σε ανάλογους προβληματισμούς του, οξύνει τη φαντασία του, βελτιώνει την σχολική του επίδοση, καλλιεργεί την ενσυναίσθηση και το κάνει να νιώθει όμορφα μετά την ολοκλήρωση της ανάγνωσης ενός παιδικού βιβλίου, ενώ στη συνέχεια επιθυμεί να εξερευνήσει και να αναζητήσει ένα επόμενο βιβλίο με μία επόμενη ενδιαφέρουσα ιστορία. Έτσι δεν γίνεται μόνο ένας φανατικός αναγνώστης, αλλά και ένας αναγνώστης κριτής με άποψη και κριτική διάθεση.

Ο καλός αναγνώστης δεν γεννιέται, αλλά γίνεται με την επίσκεψή του σε βιβλιοπωλεία, βιβλιοθήκες, βιβλιοπαρουσιάσεις, εκθέσεις βιβλίων και γενικά όταν βρίσκεται εκεί που βρίσκεται και το βιβλίο. Η φυσική περιέργεια των μικρών παιδιών να ανακαλύψουν τα πάντα γύρω τους, μπορεί να τα βοηθήσει στο να εξελιχθούν σε φανατικούς αναγνώστες.

Όταν το παιδί από μικρή ηλικία αντλήσει την ευχαρίστηση διαβάζοντας ένα βιβλίο, θα είναι δύσκολο και στην ενήλικη ζωή του να μην συνεχίσει αυτήν την πορεία.

Ο Δήμος Ελασσόνας, η εθελοντική ομάδα «Πάμε Βιβλιοθήκη» και το ΔΙ.Κ.Ε.ΕΛ με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Παιδικού βιβλίου 2023, την Κυριακή 2 Απριλίου 2023 και στο χώρο του Β΄ παιδικού Σταθμού Ελασσόνας στην πλατεία Εθνικής Αντίστασης, διοργάνωσε εκδήλωση για τα παιδιά με δράσεις, ζωγραφιές, κατασκευές...κ.ά Συμμετείχε και το Δίκτυο Καλλιτεχνών και Επιστημόνων για την ανάπτυξη της Επαρχίας Ελασσόνας με την παρουσία της προέδρου κ. Ελένης Μπλιούμη και της γραμματέας κ. Λαμπρινής Διαμάντη με δράσεις για τα παιδιά, με αφηγήσεις παιδικών ιστοριών, με κατασκευές και παιχνίδια, όπως το «Κυνήγι του κρυμμένου θησαυρού», με παιχνίδια και ασκήσεις Δημιουργικής Γραφής, με κατασκευή αφίσας για το βιβλίο και τη χρησιμότητά του και πολλές ζωγραφιές.

Η στροφή των παιδιών στο βιβλίο δίνει ελπίδα στο μέλλον για μία καλύτερη ανθρώπινη κοινωνία, για έναν καλύτερο κόσμο και ένα όραμα ότι θα υπάρξει εξέλιξη, πρόοδος και συνέχιση.

Η ΙΕΡΑ ΠΑΝΗΓΥΡΙΣ ΤΗΣ Ι.Μ. ΑΝΑΛΗΨΕΩΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ, ΣΥΚΕΑΣ ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΔΥΟ ΛΙΤΑΝΕΥΟΜΕΝΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ

Απόλυτα συνδεμένες είναι, στο πέρασμα των αιώνων, οι πορείες της Ιεράς Μονής Αναλήψεως Του Σωτήρος και της Συκέας Ελασσόνας. Το χωριό υπάρχει σε αυτό το σημείο, με τα τωρινά ιστορικά στοιχειά, από την ύστερη βυζαντινή περίοδο (1261-1453).Ή Ίσως όμως και από πιο παλιά. Και είχε από την σύσταση του και κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας μόνον ελληνοχριστιανικό πληθυσμό.[2] Η Ιερά Μονή Αναλήψεως ιδρύθηκε επί αρχιερατείας Μητροπολίτου Ελασσώνος Γερμανού, αγιογραφήθηκε και ολοκληρώθηκε το 1650.

του **Ιωάννη Δαρή**
θεολόγου
αστυνομικού

Οι ιδρυτές ήταν τότε οι μονάχοι Ιωακείμ, Ιωάννης και Διονύσιος. Ήταν ανδρώα όλους τους αιώνες ενώ έπαψε να λειτουργεί το 1932 με τελευταίο μονάχο και ηγούμενο τον Διονύσιο.

Το όνομα της Μονής αρχικώς ήταν Ιερά Μονή Κοιμήσεως της Θεοτόκου και Αναλήψεως, αλλά πανηγυρίζει την ημέρα της Αναλήψεως του Σωτήρος. Η Μονή διέθετε μεγάλη περιουσία και είχε σπουδαία συνεισφορά στην εκπαίδευση των κατοίκων της περιοχής, όπως δείχνει και η παράδοση για τη λειτουργία κρυφού σχολείου. Στα χρόνια της Ελληνικής Επανάστασης και του Μακεδονικού Αγώνα, παρείχε στους αγωνιστές υλική και ηθική βοήθεια.[3]

Το 1924-25 δημιουργήθηκε και εποικίσθηκε από αδελφούς Έλληνες πρόσφυγες, κυρίως από τον Πόντο, ο οικισμός Ανάληψη. Για να γίνει αυτό πρόσφερε η Μονή Αναλήψεως 15. 000 στρέμματα γη. Πρέπει να σημειωθεί πως η Μονή πρωτοστάτησε σε προσφορά και δωρεές, όπως ο οικισμός Ανάληψης, η ανέγερση του νέου Ιερού Ναού του Αγίου Δημητρίου το 1879 και η ανέγερση του Δημοτικού Σχολείου Συκέας. Είναι ο σημαντικότερος «αιμοδότης» και ευεργέτης της περιοχής. Και όλα αυτά με θέληση και απόφαση του μοναστικού πληρώματος και όχι με πιέσεις από το κράτος.

Παραθέτω κάποια στοιχεία **για την θαυματουργή Εικόνας της Αγίας Τριάδος** (Φιλοξενίας του Αβραάμ), η οποία λιτανεύεται από τη Συκεα στο Μοναστήρι την παραμονή της Αναλήψεως.

Η Εικόνα στην Ορθόδοξη Παράδοση αναφέρεται ως «Αγιά Τριάδα», αν και απεικονίζει τρεις αγγέλους να δέχονται την φιλοξενία του Αβραάμ και της γυναίκας του, Σάρας, και αναγγέλλουν στο ζεύγος πως θα αποκτήσει παιδί σε ένα χρόνο, όπως και έγινε. Καθώς αυτό το συμβάν αναφέρεται στην Παλαιά Διαθήκη, καθιερώθηκε από τους Πατέρες της Εκκλησιάς ως μια προτύπωση του Μυστηρίου της Αγίας Τριάδος, όπως αποκαλύφθηκε πλήρως στην Καινή Διαθήκη.

Και ίσως παραξενεύει κάποιους πως, ενώ μιλάμε για την Ι. Μ. Αναλήψεως Του Σωτήρος, η λιτανευόμενη Εικόνα είναι η Αγιά Τριάς (Φιλοξενία του Αβραάμ). Η εφέστια, η κανονική Εικόνα της Αναλήψεως, (η οποία, στο φωτοστέφανο του Χριστού, ήταν φιλοτεχνημένη με σμαράγδια) εκλάπη από το Μοναστήρι περίπου το 1930. Εκείνα τα χρόνια και ,ενώ δεν ήξεραν οι πιστοί ποια Εικόνα θα λιτανεύσουν, καθώς η κύρια είχε κλαπεί, κατά τη λαϊκή παράδοση, έμπροσθεν της Εικόνας της Αγίας Τριάδος έγινε ένα θαύμα. Την ίδια Εικόνα ευλαβούμαστε και προσκυνούμε έως σήμερα.

Την ημέρα των Θεοφανείων μεταφερόταν στον Άγιο Δημήτριο Συκέας (τώρα στην Αγιά Παρασκευή) και παραμένει έως την παραμονή της Αναλήψεως. Το απόγευμα σε ακολουθία ακούγεται το τελευταίο "Χριστός Ανέστη" και μετά με πρωτοφανή θρησκευτική πομπή η Εικόνα λιτανεύεται με πεζοπορία 2, 5 χιλιόμετρων έως το Μοναστήρι. Την συνοδεύουν ως τάμα για ίαση και πνευματική στήριξη χιλιάδες πιστοί (παλαιότερα ήταν δεκάδες χιλιάδες) και την υποδέχεται ο οικείος Μητροπολίτης Ελασσώνος.. Οι εκτιμήσεις που έχουν γίνει για την Εικόνα της Αγίας Τριάδος συναινούν πως είναι από τον 17^{0}αι., δηλαδή από τότε που ιδρύθηκε το μοναστήρι.

Επίσης υπάρχουν δεκάδες **αναφορές για θαύματα.** Άνθρωποι έχουν ισχυριστεί πως προσευχήθηκαν μπροστά στην Εικόνα και έλαβαν γιατρειά σε προβλήματα γενικότερα

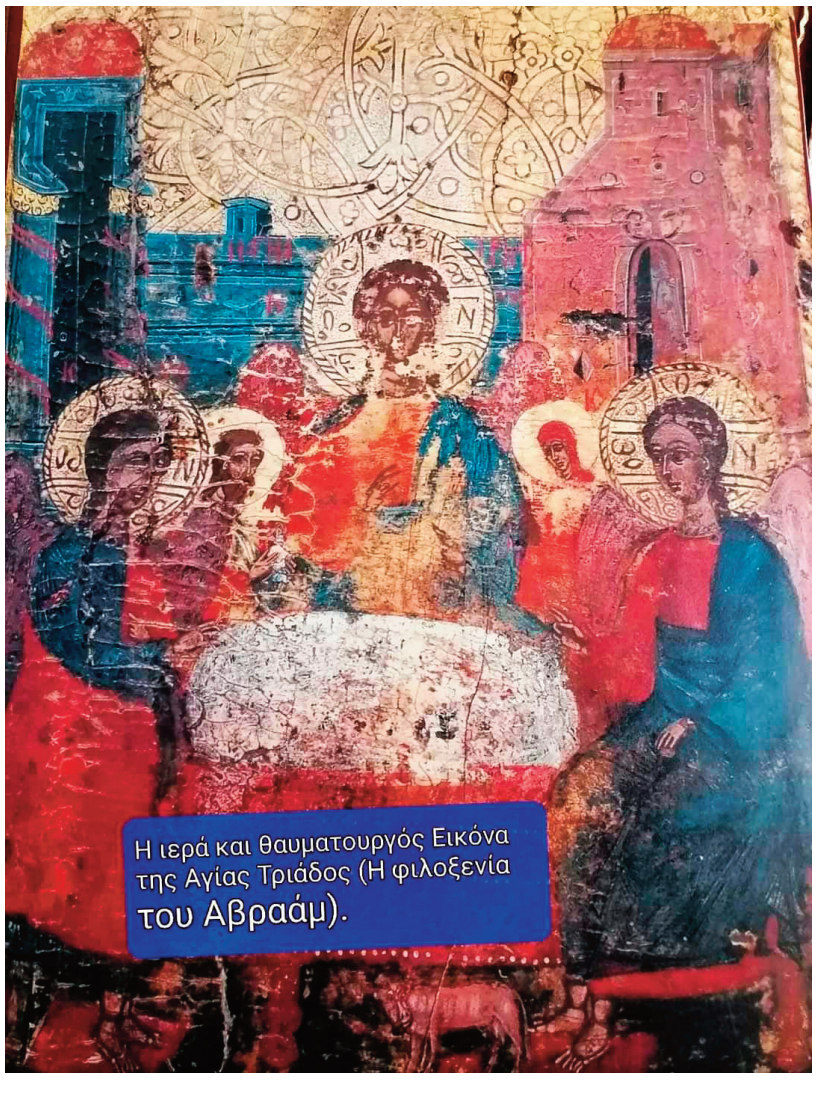

Η ιερά και θαυματουργός Εικόνα της Αγίας Τριάδος (Η φιλοξενία του Αβραάμ).

υγείας, αναπηρίας και ψυχολογικά. Ακόμη και γυναίκες, που είχαν πρόβλημα τεκνοποιίας, βεβαίωσαν πως τα κατάφεραν με τη μεσιτεία της Θείας Χάρης. Οι πιστοί με κατάνυξη και συντριβή προσέρχονται ενώπιον της χάριτος Του Θεού, οπού οι ικεσίες δεν απευθύνονται στις Εικόνες, αλλά στον Εικονιζόμενο Θεάνθρωπο και στους άγιους μας. Και θαύματα ,μικρά ή μεγάλα, γίνονται καθημερινά... αρκεί να έχουμε ανοικτά τα ματιά της ψυχής μας.

Η Εικόνα που λιτανεύεται στο πανηγύρι της Αναλήψεως, δεν είναι η Εικόνα των Εισοδίων της Παναγιάς, που έρχεται από το Δομένικο. Είθισται όμως αυτές οι εικόνες, καθώς λιτανεύονται και οι δυο μέσα σε λίγες μέρες, να αποκαλούνται από τους πιστούς κάτοικους των χωρίων μας ως “μάνα και κόρη”.

Η εικόνα των Εισοδίων της Παναγιάς λιτανεύεται από τον Ιερό Ναό Παμμέγιστων Ταξιάρχων Δομενίκου στη Μονή Αναλήψεως την Κυριακή του Τυφλού (κινητή εορτή, 35 ήμερες μετά το Πάσχα) και επιστρέφει στο Δομένικο την ήμερα των Εισοδίων της Θεοτόκου (21 Νοεμβρίου). Φυσικά μιλάμε και εκεί για μια μεγαλοπρεπή θρησκευτική πομπή, που καλύπτει απόσταση 10 χιλιόμετρων και χρονικό διάστημα 2 ωρών.

Η καθιέρωση της χάνεται στα βάθη των ετών και πραγματοποιείται υπέρ υγείας και ευλογιάς των κάτοικων των χωριών της περιοχής και καλής εσοδείας και στήριξης των αγροτών και κτηνοτρόφων.

Η ιερά πανήγυρις της Μονής Αναλήψεως του Σωτήρος είναι σημείον αναφοράς της θρησκευτικής ζωής των περιοχών Λάρισας, Τρικάλων, Γρεβενών και Κοζάνης. Η Μονή λειτούργησε εκ νέου το 1988 και πλέον είναι γυναίκεια. Γνωρίζει μεγάλη άνθηση με την Ηγουμενία της μονάχης Παντανάσσης και συνεχίζει να προσφέρει πνευματική θεραπεία, στήριξη και ανάπαυση.

ΠΗΓΕΣ:

- *Χρήστος Καφφές, «Ο οικισμός της ύστερης βυζαντινής εποχής Παλιά Συκιά της Βερδικούσιας», Θεσσαλικό Ημερολόγιο, 59 (Λάρισα 2011) 43-44.*
- *Βασίλης Κ. Σπανός, «Οι οικισμοί της επαρχίας Ελασσόνας στο οθωμανικό κατάστιχο TD 101 του 1521», Θεσσαλικό Ημερολόγιο, 74 (Λάρισα 2018) σ. 12-13.*
- *Λάζαρης Κω/νος, Προσκύνημα στην ιερά Μονή Αναλήψεως του Σωτήρος Συκέας Ελασσόνας, Ελασσόνα 1999, σ. 8-9.*
- *Λόγος Β’ περί της Υπερουσίου Τριάδος, εκδ. Βασ. Ρηγοπούλου, Θεσ/νίκη 1991, τομ. Α’, σελ. 47.*
- *Ware Κάλλιστος (επίσκ. Διοκλείας), Η Ορθόδοξη Εκκλησία (μτφρ. Ροηλίδης Ι.), 4η έκδ., Ακρίτας, Αθήνα 2007,σ. 56-58.*

Ελλήνων Πάσχα

(Ψυχογραφήματα 2012-Δέσποινα Αμασλίδου)

της **Δέσποινας Χίντζογλου - Αμασλίδου**
γιατρού,
μέλος της Ε.Λ.Β.Ε

Πλησιάζουμε τη μεγάλη γιορτή. Βλέπω κι ακούω τις προετοιμασίες. Χαλιά χτυπιούνται στα μπαλκόνια με μίσος και λατρεία μαζί. Μπογιατζήδες βάφουν κανένα σαλόνι κάπουκάπου, να μυρίσει το σπίτι μπογιά, και νοικοκυρές οργανώνουν ψώνια και καλέσματα.

Οι εκκλησίες έχουν την τιμητική τους. Οι γριές ξεκλειδώθηκαν και άρχισαν μετά τη χειμερία νάρκη τα πρώτα τους ξεπορτίσματα.

Συνωστίζονται πρώτα στους δρόμους και μετά στον γυναικωνίτη με το εγκόλπιο στο χέρι, και απολαμβάνουν αρμονικά κατάνυξη και κουτσομπολιό μαζί...

Οι νέοι και οι νέες ετοιμάζονται για το ρεβεγιόν της Ανάστασης. Θα εμφανιστούν με ρούχα φανταχτερά, γόβες ψηλοτάκουνες και τρίσολες... και με λαμπάδα ένα άνοστο έργο τέχνης, ανάλογο με τα ρούχα τους. Μετά το «Χριστός Ανέστη» και το τσούγκρισμα των αυγών, θα την «κάνουν» με ελαφρά πηδηματάκια για τα νυχτερινά στέκια. Δε θα μείνουν ν’ ακούσουν το «Αναστάσεως ημέραν λαμπρυνθώμεν λαοί» ή τον «Κατηχητικό λόγο» του Ιωάννη Χρυσοστόμου, και την άλλη μέρα θα ξυπνήσουν αργά από τη μυρωδιά του αρνιού... που βέβαια καθόλου δε σνομπάρουν!

Όμως, όσο κι αν χάθηκαν μέσα στα «θέλω» της ηλικίας και της άχρωμης εποχής τους, υπάρχουν πολλά πράγματα που κράτησαν μέσα τους βαθιά κρυμμένα και δεν το ξέρουν. Θα το μάθουν όταν λίγο μεγαλώσουν και θυμηθούν. Γιατί τότε θα τα θυμηθούν όλα. Τα λόγια των μελωδών, τα έθιμα, την παράδοση, τη γιαγιά και τον παππού, όλα!

Γιατί όλ’ αυτά περάστηκαν στο DNA τους κι από ’κει δε χάνονται με τίποτε.

2ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΔΗΜΟΥ ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ

ΦΟΤΟ: ΤΑ ΠΕΤΡΙΝΑ ΓΕΦΥΡΙΑ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

«ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ-ΠΕΤΡΙΝΑ ΓΕΦΥΡΙΑ ΤΟ ΠΕΤΡΙΝΟ ΓΕΦΥΡΙ ΤΗΣ ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ»

ΜΠΛΙΟΥΜΗ ΕΛΕΝΗ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Έργα συμφιλίωσης του ανθρώπου με τη φύση, σπάνιο δείγμα αρχιτεκτονικής, κομμάτι λαϊκής παράδοσης, είναι τα πέτρινα γεφύρια, που ενώνουν το παρελθόν με το σήμερα και προκαλούν τον θαυμασμό μας. Γεφύρια που στεφανώνουν ποτάμια, φαντάζουν σαν λαϊκές ζωγραφιές, γίνονται ένα με το φυσικό περιβάλλον και είναι πολύτιμα μνημεία πολιτισμού. Όσα άντεξαν στον χρόνο και στα ορμητικά νερά στέκονται μάρτυρες της ιστορίας μας. Πέτρινα γεφύρια στην Ήπειρο, στη Θεσσαλία, στη Θράκη, στη Δυτική Μακεδονία... προσδίδουν γραφικότητα και ομορφιά στο τοπίο που βρίσκονται.

Η ανάγκη των ανθρώπων για επικοινωνία, για μετακίνηση από τον έναν τόπο στον άλλο, για ανταλλαγή προϊόντων, η ανάγκη τους να γνωρίσουν άλλους πολιτισμούς και να βγουν από την απομόνωση, η ασφάλεια μεταφοράς των ζώων και των προϊόντων τους, τους οδήγησε στην κατασκευή γεφυριών. Τα γεφύρια αποκαθιστούσαν τις οδούς που διακόπτονταν από φυσικά εμπόδια (ποταμούς, χαράδρες, κοιλάδες...) και καθιστούσαν δυνατή τη διάβαση σε ανθρώπους, ζώα και οχήματα. Τα πέτρινα γεφύρια χρησιμοποιούνταν ακόμη ως σημεία ελέγχου, αλλά και για στρατιωτικές επιχειρήσεις. Το έργο αυτό απαιτούσε συσσωρευμένη γνώση πολλών γενεών μαστόρων και ήταν καρπός μακροχρόνιων ασκήσεων και εμπειριών. Αξιοποιούσαν τους φυσικούς νόμους και τα συναρμολογούσαν με μικρές αλλά γερές πέτρες με μία ειδική τεχνική για να δώσουν στο γεφύρι το κατάλληλο τοξοειδές σχήμα. Γνώριζαν καλά οι μάστορες την κατασκευή με καμάρες και με τόξα ημικύκλια και το πώς θα έπρεπε να τοποθετήσουν τον κατακόρυφο άξονα για να υπάρχει απόλυτη συμμετρία στην κατασκευή του. Διαμορφώθηκαν έτσι τρεις τύποι γεφυρών: κρεμαστές, τοξωτές και γέφυρες με δοκούς. Το Μεσαίωνα στην Ευρώπη κατασκευάστηκαν γέφυρες που είχαν σχήμα οξυκόρυφου τόξου, ενώ κατά τον 17ο-18ο αι. δημιουργήθηκαν τα πρώτα πέτρινα οικοδομήματα.

Καλοί γνώστες της κατασκευής ήταν κυρίως ηπειρώτες μάστορες, όπου η φήμη τους εξαπλώθηκε σε όλη την Ελλάδα και τα Βαλκάνια, όπου και εργάζονταν.

(Συνεχίζεται)

Η ΕΛΑΣΣΟΝΑ ΤΟ 1506

Το πρόβλημα ίδρυσης των οικισμών μας παραμένει άλυτο, παρά τις φιλότιμες προσπάθειες πολλών φιλιστόρων και ιστορικών ερευνητών. Η έκτασή του περιορίσθηκε λιγάκι, χάρη στα χρυσόβουλα των αυτοκρατόρων του Βυζαντίου και τα πατριαρχικά σιγίλια, για την Βορειοδυτική Θεσσαλία κυρίως, και χάρη στις απογραφές των Οθωμανών της περιόδου 1454/1455-1570. Αποσπάσματα των οθωμανικών απογραφών έχουν δημοσιευθεί τα τελευταία χρόνια, στο «Θεσσαλικό Ημερολόγιο, με τη συνεργασία του οθωμανολόγου καθηγητή Levent kayapinar.

του **Κώστα Σπανού**
συγγραφέα
εκδότη του περιοδικού
«Θεσσαλικό Ημερολόγιο»

Για την περιοχή της Ελασσόνας διαθέτουμε, τώρα τα απογραφικά δεδομένα των ετών 1506 και 1521. Στο παρόν άρθρο θα εστιάσω το ενδιαφέρον μου στην Ελασσόνα των αρχών του 1506. Το 1506, η Ελασσόνα και η επαρχία της ήταν χάσι κάποιου Μουσταφά πασά. Τα έσοδα από την πρόσοδο ενός χασίου ήταν περισσότερα από 100.000 άσπρα.

Όπως θα φανεί παρακάτω, η Ελασσόνα ήταν κωμόπολη, με 472 οικογένειες, από τις οποίες οι 11 ήταν οικογένειες μουσουλμάνων Γιουρούκων (νομάδων κτηνοτρόφων). Ο μικρός αριθμός των μουσουλμάνων δείχνει ότι, την εποχή αυτή, η Ελασσόνα δεν είχε ιδιαίτερη σημασία για τους Οθωμανούς. Όπως προανέφερα, στην Ελασσόνα το 1506 **ζούσαν 472** οικογένειες, από τις οποίες 11 ήταν μουσουλμανικές, 432 πλήρεις οικογένειες χριστιανών, 20 χηρών γυναικών και επιπλέον 10 ενήλικοι άγαμοι. Οι οικογένειες αυτές ήταν **μοιρασμένες σε 4 τιμάρια**, με τα οποία ο πασάς ικανοποίησε 4 αξιωματικούς του, συμπληρώνοντας το εισόδημα τριών από αυτούς, ε-πειδή είχαν λάβει ως τιμάριο έναν οικισμό με μικρή κτηματική περιοχή και, επομένως, με μικρή πρόσοδος. Υπολογίζοντας πενταμελείς τις πλήρεις οικογένειες και τετραμελείς των χηρών γυναικών, βλέπουμε ότι **στην Ελασσόνα**, προσθέτοντας και τους 10 ενήλικους άγαμους, **ζούσαν περίπου 2.300 άτομα**. Πρόκειται, λοιπόν, για **μία αξιόλογη κωμόπολη, με τα δεδομένα των αρχών του 16ου αιώνα**.

Στο πρώτο τιμάριο, το οποίο είναι το μεγαλύτερο από τα τέσσερα της Ελασσόνας, ζούσαν οι 11 μουσουλμανικές οικογένειες, 341 πλήρεις χριστιανικές, 12 χηρών γυναικών και 3 μοναχοί στην Ολυμπιώτισσα. **Στο δεύτερο τιμάριο** ζούσαν 38 πλήρεις οικογένειες χριστιανών και 1 χήρας γυναίκας, **στο τρίτο** 29 πλήρεις οικογένειες χριστιανών και 3 χηρών γυναικών και στο **τέταρτο** 24 πλήρεις οικογένειες χριστιανών και 4 χηρών γυναικών. Μεταξύ των κατοίκων της περιλαμβάνονταν 23 ξένοι, δηλαδή νεοφερμένοι από άλλους οικισμούς, τους οποίους μετέφερε ο τιμαριούχος για να καλλιεργήσουν τα χωράφια της περιοχής. Άλλοι 5 ήρθαν από το Πύθιο (τότε Σέλος), 4 από τη Σκύρο, 3 από τη Βαλανίδα, 2 από το Γουρζί (Λυγαριά) των Τρικάλων, 1 από τη Βουβάλα (Άζωρο), 1 από το Δομένικο, 1 από την Καστοριά, 1 από τη Δεσκάτη, 1 από τη Σκόμπα (Λεύκη) και 1 από τον Μοριά (Πελοπόννησο). Δύο αναφέρονται ως Βλάχοι (βλαχόφωνοι), 2 ήταν Σέρβοι και ένας Αρβανίτης. Οι χριστιανοί (Έλληνες) κατοικούν σε 14 συνοικίες, στην πραγματικότητα γειτονιές, οι οποίες αναφέρονται με το όνομα του εφημερίου τους.

ΠΗΓΕΣ:

- Levent Kayapinar, «Η Ελασσόνα και 15 οικισμοί της στην απογραφή των Οθωμανών του 1506», Θεσσαλικό Ημερολόγιο, 75 (Λάρισα 2019) 17-26, www.thessaliko.gr

ΟΙ ΑΙΝΙΗΝΕΣ

του **Σπύρου Μπούμπα**
εκπαιδευτικού
συγγραφέα

Οι Αινιήνες ήσαν απλωμένοι σ' όλη την περιοχή του κάμπου της Ποταμιάς-Ελασσόνας και οι πόλεις των Χυρετιών, της Μονδαίας, και της Μάλλοιας, ήσαν δημιουργήματά τους.

Το όνομά τους αναφέρεται στην συμμετοχή τους μαζί με τους Τριπολίτες Περραιβούς υπό τον Γουνέα, στον Τρωϊκό πόλεμο.

«Γουνεύς δ' εκ Κύφου ήγε δύο και είκοσι νήας
τω δ' Αινιήνες,έποντο μενεπτόλεμοί τε Περραιβοί
οί περί Δωδώνην δυσχείμερον οίκι έθεντο
οί τ' αμφ' ιμερτόν Τιταρήσιον, έργα νέμοντο»
Ομήρου Ιλιάς Β΄747 κ.ε.

Οι Αινιήνες κατά τον 8ον π.Χ. αι. θα μετακινηθούν στην περιοχή της Λαμίας και θα δημιουργήσουν αρκετές πόλεις, μεταξύ των οποίων και την Μάλλοια.(Μαλλιακός κόλπος)

Οι Αινιήνες ή Αινιάνες αναφέρονται ως ένα από τα πρώτα δώδεκα φύλα που είχαν ενταχθεί στη μεγάλη Αμφικτυονία της Δήμητρας που είχε έδρα την Ανθήλη Λαμίας.

(Βλέπε λίγο πιο πάνω που αναφέρονται από τον Αισχίνη)

Το όνομά τους και πάλι αναφέρεται και στον « Ύμνον του Ομήρου προς Απόλλωνα..», Γίνεται αναφορά στους Αινιήνες, μέσα από τους οποίους πέρασε ο Απόλλωνας, - καθώς και στους Περραιβούς-, κατευθυνόμενος προς τους Δελφούς για «την παραλαβή του Μαντείου», μετά την αναγνώρισή του από τον πατέρα του Δία, ως Θεού.

«Περί αυτού γίνεται λόγος και πιο κάτω»

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΙΝΙΗΝΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΛΑΜΙΑΣ

ΧΡΗΣΜΟΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΝΕΑΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΙΝ ΤΩΝ

Οι Αινιήνες πιθανόν να πρόσφεραν «γην και ύδωρ», στον προελαύνοντα Ξέρξη, ίσως, γιατί έτρεφαν φοβερό μίσος κατά των Φωκέων, που περίμεναν να τιμωρηθούν από τις δυνάμεις του.(Ήταν οι καταπατητές των ιερών κτημάτων των Δελφών. Ήταν δε φοβερός ο όρκος των Αμφικτυόνων για την τιμωρία των ιεροσύλων. Λίγο πιο μπροστά στη σελ. 6, αναφέρεται ότι ο Φίλιππος της Μακεδονίας, στη μάχη του Αλμυρού, θα κατανικήσει τους Φωκείς που συνεργάζονταν με τις Φερές. Μάλιστα, ο βασιλεύς των Φωκέων Ονόμαρχος θα φονευθεί και ο Φίλιππος θα διατάξει να σταυρωθεί και νεκρός, όπως προβλέπονταν από τον όρκο των Αμφικτυόνων, για τους ιεροσύλους.)

Το βάρος του πολέμου κατά των Περσών, η Αμφικτυονία το άφησε στους Λακεδαιμονίους, για τους οποίους η Πυθία είχε προφητεύσει:

«Ή η Σπάρτη θα αφανιστεί, ή ο Βασιλιάς της –απόγονος του Ηρακλή, θα πεθάνει.»

Στο Αμφικτυονικό Συνέδριο, μετά την μάχη των Θερμοπυλών, οι Αινιάνες και τα άλλα Αμφικτύονα φύλα, με ψήφισμά τους, καταδίκασαν σε θάνατο τον προδότη της μάχης των Θερμοπυλών, Μαλιέα Εφιάλτη και επικήρυξαν την εκτέλεσή του. Μαλλιέας από την Αντικύρα, ήταν κι ο Αθηνάδης που σκότωσε τον επικηρυγμένο Εφιάλτη, κατά την επιστροφή του από τη Θεσσαλία.

Περραιβία - Περιοχή Αινιήνων ή Αινιάνων Νόμισμα του 4ου π.Χ. αι. που δείχνει Αινιήνα ακοντιστή ο οποίος χρησιμοποιεί ως ασπίδα τον σκληρό του πίλο. (7ον Κεφάλαιο)

Ελασσονίτες μετανάστες στην Ευρώπη την περίοδο της τουρκοκρατίας και στην Αμερική στα τέλη του 19ου αι. και αρχές του 20ου αι.

Στην ιστορία της ανθρωπότητας καταγράφονται μετακινήσεις πληθυσμών από τον τόπο τους σε άλλους τόπους. Ο μετακινήσεις αυτές καταγράφονται σε περιόδους βίας, εξεγέρσεων, διώξεων, πολέμων, ως πρόσφυγες, αλλά και σε περιόδους ειρήνης ως αποτέλεσμα της φτώχειας, της εξαθλίωσης και της απόλυτης εξαθλίωσης, τα οποία όλα αυτά, με κυρίαρχη τη φτώχεια, είναι επίσης μια μορφή βίας, η οποία έσπρωχνε και σπρώχνει τους λαούς στη μετανάστευση για ένα κομμάτι ψωμί, για μια καλύτερη ζωή στο νέο τόπο της εγκατάστασης.

του **Βασίλη Πλάτανου** συγγραφέα

Κατά τη διάρκεια της Οθωμανικής περιόδου, της τουρκοκρατίας, οι μετακινήσεις των πληθυσμών με βία λόγω της καταπίεσης, των εξεγέρσεων, των επαναστάσεων και της φτώχειας συνεχίζονται έντονα. Την ίδια περίοδο, της τουρκοκρατίας, από τον Ελλαδικό χώρο και από τα βαλκάνια, πέρα από τη μετανάστευση για εργασία, εμπόριο σε πόλεις της Ευρώπης, καταγράφεται μετανάστευση και για σπουδές. Αρχικά, ο αριθμός των σπουδαστών είναι μικρός, στο πέρασμα όμως του χρόνου μεγαλώνει. Ανάμεσα σε αυτούς που μεταναστεύουν, έχουμε μετανάστες από τη Θεσσαλία, μεταξύ των οποίων και από την περιοχή της Ελασσόνας, μετανάστες, κύρια από την Τσαριτσάνη, την Ελασσόνα, το Λιβάδι και από άλλα χωριά της περιοχής. Οι Θεσσαλοί μεταναστεύουν στη Βιέννη, στη Βουδαπέστη, στο Βουκουρέστι, στο Ιάσιο, στη Μόσχα, στην Οδησσό, στην Τεργέστη και σε άλλες πόλεις της Ευρώπης, αλλά και σε πόλεις της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, στην Κωνσταντινούπολη, στην Θεσσαλονίκη, στο Βελιγράδι, στις Κυδωνιές στη Σμύρνη και σε κάθε γωνιά της αυτοκρατορίας. Από όλους αυτούς τους μετανάστες, ένας αριθμός δεν επιστρέφει στον τόπο καταγωγής τους, μένουν για πάντα στους νέους τόπους που μετανάστευσαν και ονομάζονται απόδημοι. Ένας άλλος αριθμός μεταναστών που επιστρέφουν στον τόπο καταγωγής τους, μεταφέρουν μαζί τους, πέρα από τις όποιες οικονομίες, και τις γνώσεις που απέκτησαν στα επαγγέλματα και τις τέχνες που εργάστηκαν. Παράλληλα, μεταφέρουν και νέες ιδέες από τις χώρες που έμειναν και εργάστηκαν και, ειδικά στα τέλη του 18ου και αρχές του 19ου αιώνα, τις γνώσεις και ιδέες του γαλλικού διαφωτισμού, για ελευθερία, ισότητα και δικαιοσύνη, οι οποίες διαμόρφωσαν και των ελληνικό διαφωτισμό της περιόδου αυτής, αλλά και την εθνική συνείδηση. Παράλληλα ένας αριθμός από αυτούς έρχονται σε επαφή με το βιβλίο, με το διάβασμα και πολλοί από αυτούς γίνονται συνδρομητές σε βιβλία, συμβάλλοντας στη διακίνησή τους, αλλά και στη γνώση και στις νέες ιδέες της εποχής τους.

Μεταξύ των πολλών ελασσονιτών μεταναστών, από τους οποίους πολλοί ήταν και συνδρομητές βιβλίων, αναφέρω ενδεικτικά 3 περιπτώσεις της περιόδου αυτής. Στο Κόυμ Σέντ Μάρτον της Ουγγαρίας το 1783 είναι ο Δημήτριος Γεωργίτζης Παπά Πρεσβυτέρου Τσαριτσάνιώτης

Στη Βιέννη της Αυστρίας το 1806 είναι ο Στάϊκος Χατζη Καλογιάννης Τσαριτσάνιώτης

Το 1814 στο Βουκουρέστι της Ρουμανίας είναι ο δάσκαλος Ιωάννης Δημητρίου από το Λιβαδίου της Ελασσόνος

Ο κατάλογος των ελασσονιτών μεταναστών της περιόδου αυτής είναι μεγάλος.

Αργότερα, στα τέλη της Οθωμανικής περιόδου, της τουρκοκρατίας, από το 1878 μια νέα μετανάστευση ξεκινά από την ευρωπαϊκή Τουρκία. Η νέα μετανάστευση δεν είναι στην Ευρώπη, αλλά σε άλλη ήπειρο, στην οποία μεσολαβεί θάλασσα, στην Αμερική. Χιλιάδες Έλληνες και βαλκάνιοι ταξιδεύουν για μια καλύτερη ζωή στην Αμερική. Από την περιοχή της Ελασσόνας, από το 1878 αρχικά ένας μικρός αριθμός Ελασσονιτών κύρια από τον Κοκκινοπλό, Λιβάδι, Τσαριτσάνη και Ελασσόνα και στη συνέχεια από όλα τα χωριά της Ελασσόνας, ο αριθμός των μεταναστών μεγαλώνει. Από το 1878 έως το 1940, καταγράφονται μετανάστες από 34 χωριά της Ελασσόνας με αποκορύφωμα την τελευταία χρόνια της τουρκοκρατίας από το 1900 έως το 1912 τη χρονιά της απελευθέρωσης, μερικές χιλιάδες ελασσονίτες μετανάστευσαν στην Αμερική. Το αποτέλεσμα ήταν να αδειάζουν τα χωριά από τους κατοίκους. Χαρακτηριστική είναι η είδηση που γράφτηκε στην εφ. *Σάλπιγξ, στις* 15/10/1906, Λάρισα. «Η Μακεδονίας μετανάστευσις ζημιοί ανυπολογίστως τον Ελληνισμόν, διότι πάντες σχεδόν οι μεταναστεύοντες εντεύθεν είναι Έλληνες και Ελληνόβλαχοι. Ολόκληρος σχεδόν η επαρχία της Ελασσόνος, (Ελασσών, Τσαριτσάνη, Λιβάδιον, Βερδικούσα) ίνα αναφέρωμεν μόνον τας σημαντικωτέρας των κωμοπόλεων, [Οκτ. 1906] ηρημώθη νέων».

Την περίοδο αυτή, στα τέλη της τουρκοκρατίας, από την ερευνά μου προκύπτει ο αριθμός των ελασσονιτών μεταναστών καταγράφεται στους 2624, φυσικά ο πραγματικός αριθμός υπολογίζεται διπλάσιος, ίσως και μεγαλύτερος.

Ο μεγάλος αριθμός των ελασσοντιτών μεταναστών κατευθύνθηκε και εγκαταστάθηκε στο Λόουελλ της Μασσαχουσέτης, στο Ν. Μάντσεστερ (Manchester) και στη Νάσουα (Nashua) του Νιου Χάμσαϊρ.

Όλοι αυτοί οι μετανάστες είναι: Από το Λιβάδι 548, Βερδικούσια 351, Ελασσόνα 280, Τσαριτσάνη 270, Κοκκινοπλός 162, Μαγούλα 109, Ευαγγελισμός 90, Βλαχογιάννη 73, Καρυά 73, Κρανιά 68, Πραιτώρι 60, Άζωρος 53, Πύθιο 50, Δομένικο 44, Παλαιόκαστρο 41, Αμούρι 38, Μεσοχώρι 36, Βαλανίδα 32, Μεγ. Ελευθεροχώρι 25, Λυκούδι 22, Δρυμός 21, Λουτρό 21, Κρυόβρυση 19, Μηλέα 16, Λεύκη 10, Γιαννωτά 7, Δολίχη 7, Κοκκινόγη 7, Γεράνεια 6, Γαλανόβρυση 5, Κεφαλόβρυσο 5, Πετρωτό 4, Μικρό Ελευθεροχώρι 3 και Άκρη 1

Τα αίτια

Τα αίτια για τη μετανάστευση είναι πολλά. Στα τέλη της οθωμανικής περιόδου (πριν το 1912) στην περιοχή της Ελασσόνας, η ανεργία, η φτώχεια, η εξαθλίωση, η απόλυτη εξαθλίωση, και η εγκληματικότητα (ληστείες, φόνοι), είναι μέρος της καθημερινότητας των υπόδουλων κατοίκων της περιοχής, που δημιουργούσε ένα μεγάλο αδιέξοδο γι' αυτούς. Η εικόνα αυτή της καθημερινότητας, ήταν αποτέλεσμα της καταπίεση, της εκμετάλλευση, από τις αγγαρείες και τις φοροεισπράξεις, των Οθωμανών, κύρια στους γεωργοκτηνοτρόφους, που γινότανε

και με βία. Επίσης, οι κοινοτικές φοροεισπράξεις, αλλά και οι φοροεισπράξεις της Εκκλησίας, οι οποίες ήταν ένα ακόμη σύνολο από φόρους, με διάφορες ονομασίες και επιβάλλονταν στους χριστιανικούς πληθυσμούς, με την άδεια από τους κατακτητές, έως δικαίωμα και προνόμιο στην Εκκλησιά να εισπράττει τακτικούς και έκτακτους φόρους, ακόμη και με τη χρήση βίας. Άλλες αίτιες της μετανάστευσης ήταν η μεγάλη ιδιοκτησία (τσιφλίκια) στα χέρια λίγων Οθωμανών και Ελλήνων, στα μοναστήρια, την Εκκλησία και η εκμετάλλευση-καταπίεση των γεωργών από αυτούς. Η μικρή ιδιοκτησία γης των γεωργών ή και η ελλειψή της. Οι εκάστοτε φυσικές κλιματολογικές συνθήκες (βροχή, χαλάζι, ξηρασία), που είχαν σαν αποτέλεσμα να διαμορφώνεται ανάλογα η γεωργική παραγωγή των μικροϊδιοκτητών και να χαμηλώνει το βιοτικό τους επίπεδο.

Παράλληλα, σε όλα αυτά, ένα πολιτικό γεγονός μεγάλωσε έντονα την μετανάστευση το 1909-1912. Τον Ιούλιο του 1908 έγινε η επανάσταση των Νεότουρκων ενάντια στον Σουλτάνο. Οι υπόδουλοι λαοί και οι Έλληνες έλαβαν το δικαίωμα ψήφου, αλλά η ζωή τους δεν βελτιώθηκε, οι καταπιέσεις συνεχίστηκαν όπως και πριν, πέρα από την αρχική χαρά για ισοπολιτεία που διαλαλούσαν οι Νεότουρκοι. Στα πλαίσια αυτής της «ισοπολιτείας» επέβαλαν υποχρεωτική στρατολόγηση στους μη μουσουλμάνους υπόδουλους πληθυσμούς των Βαλκανίων και γενικότερα, την οποία πολλοί νέοι δεν την δέχονταν και μετανάστευαν στις ΗΠΑ.

Τέλος, τρία ακόμη δευτερογενή αίτια που οδήγησαν στην μετανάστευση ήταν: Το κάλεσμα των μεταναστών που είδη είχαν πάει στις ΗΠΑ, με επιστολές σε άλλους (συγγενείς, φίλους) να μεταναστεύσουν, οι φήμες που ακουγότανε στα χωριά για μετανάστες στην Αμερική και ιδίως, όταν κάποιος κατάφερνε να στείλει στους δικούς του στο χωρίο κάποια επιταγή και η προπαγάνδα των πρακτόρων (υπαλλήλων, αντιπροσώπων) των μεταναστευτικών γραφείων της Ελασσόνας, Λάρισας, Βόλου κτλ. στην προώθηση της μετανάστευσης, για οικονομικό όφελός τους, για αύξηση των κερδών τους, (εισιτήρια κτλ.)

Όταν οι μετανάστες φτάνανε στην Αμερική, μετά από μεγάλες δυσκολίες στο ταξίδι και στον υγειονομικό έλεγχο στο νησί Έλλις Άϊλαντ, και με τον φόβο μην τους απελάσουν, τους επιτρέπονταν να πάνε στην ενδοχώρα. Στην Αμερική οι συνθήκες εργασίας και διαβίωσης ήταν δύσκολες, σκληρές, πολλές φορές με ανεργία, φτώχεια και απόλυτη εξαθλίωση.

Αναζήτηση συμπατριωτών, συγγενών

Ένα από τα προβλήματα που αντιμετώπιζε ο νεοφερμένος μετανάστης, αλλά και αυτός που ήταν εκεί από πριν για μεγάλο διάστημα, ήταν η επαφή και επικοινωνία με τους χωριανούς του, τους φίλους και τους συγγενείς του, αλλά και η βοήθεια από αυτούς, που ήταν και αυτοί μετανάστες στην ίδια ή άλλη πόλη.

Το πρόβλημα γινόταν μεγάλο σ' αυτούς που μόλις έφταναν, καθώς ήταν ξένοι σε ξένη πόλη, χωρίς γλώσσα και εργασία κι, ενδεχομένως, αυτός που τους κάλεσε να μην εμφανιζόταν πουθενά... να «χάθηκε». Για τη λύση του προβλήματος της επαφής και της επικοινωνίας συνέβαλαν κατά πολύ οι εθνοτοπικοί σύλλογοι, αλλά και οι ίδιοι μετανάστες και ενδεχομένως με την βοήθεια άλλων δημοσιεύαν στις ελληνικές εφημερίδες μονόστηλα στα οποία καλούσανε τον ενδιαφερόμενο σε επαφή και επικοινωνία. Σε 2 χαρακτηριστικά δημοσιεύματα από τα εκατοντάδες που δημοσιεύονταν στις ελληνικές εφημερίδες, διαβάζουμε: Στην εφ. *Ατλαντίς*, 11/5/1907, Νέα Υόρκη

«ΖΗΤΕΙΤΑΙ η διεύθυνσις του κ. Αθανασίου Κ. Κοκκίνου εκ Τσαριτσάνης παρά του εξαδέλφου του Κωνσταντίνου Δ. Δημοβέλη, Inkon, Idaho»

Στην ίδια εφ. στις 25/10/1912, γράφει: ΠΑΡΑΚΑΛΕΙΤΑΙ ο γνωρίζων την διεύθυνσιν του Νικολάου Τσακίρη εκ [Κοκκινοπλού] Μακεδονίας επαρχίας Ελασσόνος, να την αποστείλη προς τον αδελφόν του Θωμά Τσακίρην, 1739 Market St., Denver, Colo

Εθνοτοπικοί Σύλλογοι

Οι μνήμες, οι εικόνες, η νοσταλγία, ο πόνος και όλα εκείνα τα συναισθήματα των μεταναστών για τη ιδιαίτερη πατρίδα τους, αλλά και οι άμεσες ανάγκες τους, η επικοινωνία, η αλληλοβοήθεια, η αλληλεγγύη, η στήριξη μεταξύ τους, κατά τη διάρκεια της διαμονής τους στην Αμερική, τους οδήγησε στη δημιουργία και ίδρυση εθνοτοπικών συλλόγων. Παράλληλα μια από τις δραστηριότητες των συλλόγων ήταν και η προσφορά, με δωρεές στις πατρίδες τους με έργα, με χρηματικά ποσά που στέλνανε για την κατασκευή ή επισκευή σχολείων, εκκλησιών, νεκροταφείων, υδραγωγεία, βρύσες κτλ.

Το 1903 οι Λιβαδιώτες μετανάστες στις ΗΠΑ, ίδρυσαν σύλλογο με έδρα το Μάντσεστερ με την επωνυμία «*Η εν Αμερική Φιλόπτωχος Αδελφότης Το Λιβάδι».*

Το 1910 στο Ν. Μάντζεστέρ δραστηριοποιείται η «Φιλεκπαιδευτική Αδελφότης των Ελασσοτιτών» Το 1912 καταγράφεται ο «*Σύλλογος Ελασσονιτών ο «Άγιος Βασίλειος*» στο Ν. Μάντζεστέρ

Από τους Κοκκινοπλίτες μετανάστες στις ΗΠΑ ιδρύθηκε «*Σύλλογος των εν Αμερική Κοκκινοπλιτών ο Άγιος Αθανάσιος».*

Το 1910 στο Ν. Μάντζεστερ δραστηριοποιείται η «*Φιλεκπαιδευτική αδελφότης των εν Αμερική Τσαριτσαναίων εδρεύουσα στο Ν. Μάντζεστέρ*

Το 1917 καταγράφεται ο «Αλληλοβοηθητικός Σύλλογος Τσαριτσανιωτών ο «*Μέγας Οικονόμος» με* έδρα το Ν. Μάντζεστερ

Στις 22/8/1905 πιθανολογείται ότι ιδρύθηκε σύλλογος από Βερδικουσιώτες μετανάστες, ο οποίος και να μην ιδρύθηκε τυπικά, λειτουργούσε όμως ουσιαστικά.

Παράλληλα σύλλογο έχουν οι μετανάστες από την Άζωρο (Βουβάλα) αλλά και οι μετανάστες από τον Ευαγγελισμό (Κονιατσής), από το 1910

Τον Οκτώβρη του 1907 στις ΗΠΑ ξέσπασε μια μεγάλη οικονομική κρίση. Τις συνέπιες αυτής της κρίσης υπέρ παραγωγής, για μεγάλο χρονικό διάστημα τις πλήρωσαν οι ντόπιοι εργάτες και οι μετανάστες εργάτες, με ανεργία, φτώχεια, εξαθλίωση και απόλυτη εξαθλίωση.

Επιστροφή μεταναστών

Μετά από χρόνια και μεγάλο κόπο, σκληρή εργασία και βάσανα ένας αριθμός μεταναστών κατάφερε να αποκτήσει ένα εισόδημα, με το οποίο επέστρεψε στην πατρίδα του και με τη διαφορά στο συνάλλαγμα βελτίωσε τη ζωή του με την αγορά χωραφιών και την κατασκευή σπιτιού.

Ένας άλλος μεγαλύτερος αριθμός μεταναστών και ιδίως μετά την οικονομική κρίση του 1907-1908, η οποία έφερε μεγάλη ανεργία φτώχεια και η εξαθλίωση, επιστρέφανε απογοητευμένοι.

Παράλληλα, κι ένας ακόμη μεγάλος αριθμός μεταναστών δεν μπορούσε να επιστρέψει, γιατί η φτώχεια και η εξαθλίωση τους ήταν τόσο μεγάλη, ώστε δεν είχαν χρήματα για το εισιτήριο της επιστροφής τους.

Στη συνέχεια, με την έναρξη των βαλκανικών πολέμων το 1912-1913, μετανάστες από την Ελασσόνα, Κοκκινοπλό, Τσαριτσάνη και από άλλα χωριά, με δικά τους έξοδα, επιστρέψαν ως εθελοντές να πολεμήσουνε για την απελευθέρωση. Πολλοί όμως μετανάστες επιστρέψαν ως εθελοντές για να πολεμήσουν, «χορηγούσης της [Πανελλήνιας] Ενώσεως τα έξοδα εις τους απόρους» τα εισιτήρια λόγω φτώχειας

Αλλά και οι εθνοτοπικοί σύλλογοι συνέβαλαν οικονομικά στην επιστροφή απόρων εξαθλιωμένων μεταναστών και τα επόμενα χρόνια και πριν και μετά την μεγάλη οικονομική κρίση υπέρ παραγωγής του 1929 (κραχ) στην Αμερική.

Παράλληλα, ένας αριθμός μεταναστών παντρεύτηκε στην Αμερική, δημιούργησε οικογένεια και ένας άλλος αριθμός μεταναστών απέκτησε ένα εισόδημα, άνοιξε ένα κατάστημα με το οποίο συνέχισε τη ζωή του. Αυτές οι δύο ομάδες μεταναστών έμειναν για πάντα στην Αμερική.

Το παραπάνω κείμενο είναι απόσπασμα από το βιβλίο του Πλάτανου "Ελασσονίτες μετανάστες στην Αμερική 188-1940".

ΠΟΛΥΤΟΠΙΚΗ ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ 2019-2021:

Όψεις μιας μη προβλέψιμης «παραδοσιακότητας»

Μια «συγκεκριμένη» έρευνα με πολλαπλές προεκτάσεις

Στο πολύ γνωστό έργο του *Μικροί τόποι, μεγάλα ζητήματα*, ο ανθρωπολόγος Thomas Eriksen έθεσε στο κέντρο της επιστημονικής έρευνας μια σειρά ζητημάτων τα οποία ενώ φαντάζουν «μικρά», δηλαδή ζητήματα καθημερινά που ίσως δεν θα άξιζαν μια ερευνητική προσέγγιση, εντούτοις, όχι μόνον είναι ενεργά και δυναμικά παρόντα στη ζωή μας, αλλά στην ουσία συνδιαμορφώνουν πτυχές της καθημερινότητάς μας. Μέσα στο παραπάνω πλαίσιο **επέλεξα να ασχοληθώ** στην παρούσα ομιλία μου **με την έννοια της «παραδοσιακότητας»,** όπως την συνάντησα κατά τη διάρκεια της έρευνας στην περιοχή της Ελασσόνας.

του **Γεωργίου Χ. Κούζα**
επίκουρου καθηγητή Λαογραφίας ΕΚΠΑ

Η ερευνητική αυτή απόπειρα ήταν για εμένα μια εμπειρία μεταιχμιακή: από τη μια πλευρά, μέσα στα πλαίσια της εθνογραφικής προσέγγισης κλήθηκα να διαχειριστώ τη ίδια μου τη θέση ως ερευνητή που βρίσκεται στο «ανάμεσα» πολλών πολιτισμών, των Κουπατσαραίων, των Σαρακατσάνων, των Βλάχων, των Ποντίων κ.ά. και από την άλλη πλευρά, βίωσα τη μεθοριακότητα της επιτόπιας έρευνας, όπως το θέτει η Hastrup, δηλαδή του ερευνητή που αναζητά και ερευνά την ετερότητα και το διαφορετικό μέσα σε μια κοινωνία της οποίας είναι μέλος, όπως όλοι εμείς που, ενώ είμαστε Έλληνες πολίτες, διατηρούμε και τις εθνοπολιτισμικές μας ταυτότητες.

Η έρευνα θα έλεγα πως ξεκίνησε με θέματα «κλασικά». Βασικοί θεματικοί άξονες των συνεντεύξεων ήταν:

1. οργάνωση του χώρου
2. κύκλος του χρόνου
3. τοπική ιστορία - προφορική ιστορία
4. αφήγηση ζωής κατοίκων
5. διαστάσεις του τοπικού προφορικού πολιτισμού (λαϊκή μυθολογία, παραδόσεις, παραμύθια, μύθοι, δημοτικά τραγούδια κ.λπ.)
6. τροφές και διατροφή
7. διαβατήριες τελετές (κύκλος ζωής)
8. τελετουργίες - τελετουργικό δημόσιο (πανηγύρια κ.λπ.)

Όσο, όμως, προχωρούσε η έρευνα θα έλεγα πως τόσο το πεδίο μεταβαλλόταν όσο και συνολικά το πλαίσιο της έρευνας. Αν και το 2019 ξεκίνησα αποκλειστικά στην Ελασσόνα και εστιασμένος σε θέματα λαϊκού πολιτισμού που μπορούμε να τα χαρακτηρίσουμε ως «παραδοσιακά», στη συνέχεια **οδηγήθηκα σε μια πολυτοπική εθνογραφική έρευνα** σε διάφορα χωριά της περιοχής της Ελασσόνας (Τσαριτσάνη, Δολίχη και Βλαχογιάννι επαρχίας Ελασσόνας) ενώ ενέσκυψα **σε θέματα που δεν είχα αρχικά συλλάβει** πως θα μπορούσα να ερευνήσω στην περιοχή. Η τεράστια ποικιλία εθνογραφικού υλικού της περιοχής αναπροσάρμοσε την έρευνά μου και τελικά αναδόμησε όλη μου την προσπάθεια και άλλαξε και εμένα ως ερευνητή. Αυτή η μεταβολή ήταν εμφανής ιδιαίτερα κατά τη δεύτερη φάση της έρευνας το 2020.

Ας εξετάσουμε όμως τα δεδομένα πιο συγκεκριμένα. **Η δεύτερη επιτόπια εθνογραφική έρευνα στην περιοχή** είχε κάποιες διαφορές, σε σύγκριση με την πρώτη φάση, θετικές όσο και αρνητικές. Καταρχάς στη δεύτερη αυτή φάση είχε μεσολαβήσει η πρώτη φάση της πανδημίας (Μάρτιος-Ιούνιος 2020). Όσο και αν φαίνεται παράδοξο, υπήρχε αλλαγή στη συμπεριφορά των ανθρώπων. Οι πληροφορητές έγιναν περισσότερο επιφυλακτικοί, δεν επιθυμούσαν να παραχωρήσουν συνέντευξη ενώ οι μεγαλύτερης ηλικίας άνθρωποι ήταν σχεδόν κάθετα αρνητικοί, καθώς φοβόντουσαν κάποια πιθανή μόλυνση από τον ιό. Επεκταθήκαμε και σε επαγγελματίες, όπως είναι οι κτηνοτρόφοι και οι γεωργοί της Ελασσόνας, αλλά και άλλων παρολύμπιων χωριών. Στις ερωτήσεις έδωσα έμφαση στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων αυτών, στη διατήρηση παραδοσιακών πρακτικών του παρελθόντος σήμερα, αλλά και στην έννοια των πολλαπλών μετασχηματισμών: Η κατηγορία αυτών των συνεντεύξεων συμπληρώθηκε με συνεντεύξεις γαλακτοβιομήχανων, οι οποίοι μου έδωσαν χρήσιμες πληροφορίες για τη σημερινή βιομηχανική παραγωγή, αλλά και για τη μεταβολή από τον βοσκό και τον τυροκόμο του παρελθόντος, αρχικά στον βιοτέχνη τυροκομικών στην Ελασσόνα κατά τη δεκαετία του 1960, και έπειτα στον βιομήχανο στις αρχές της δεκαετίας του 1990, με την εισρροή κεφαλαίων από την τότε ΕΟΚ στον τομέα της κτηνοτροφίας.

Βέβαια, και σε αυτή τη δεύτερη φάση, έμφαση έδωσα στο πώς αντιλαμβάνονται οι πληροφορητές την έννοια της «παράδοσης». Αν και σε αυτή την κατηγορία ερωτήσεων (ημιδομημένα ερωτηματολόγια) συχνά οι απαντήσεις των συνεντευξιαζόμενων επαναλαμβάνονται, εντούτοις υπάρχουν και αρκετές συνεντεύξεις που ξεχωρίζουν λόγω της ιδιαίτερης προσωπικότητας και των γνώσεων των πληροφορητών.

Οι συνεντεύξεις αυτής της δεύτερης φάσης, μπορούμε να επισημάνουμε πως κινήθηκαν σε τέσσερα επίπεδα:

Α) Συνεντεύξεις με κτηνοτρόφους και γεωργούς. Όλες οι συνεντεύξεις έχουν ενδιαφέρον. Ωστόσο ορισμένες παρουσιάζουν αξιοσημείωτο ενδιαφέρον καθώς μας δίνουν πληροφορίες και για τους νέους τρόπους εκτροφής των ζώων αλλά και καλλιέργειας των χωραφιών.

Β) Συνεντεύξεις με βιομήχανους. Συνολικά ελήφθησαν 3 συνεντεύξεις με βιομηχάνους γάλακτος. Και οι 3 συνεντεύξεις μας δίνουν εικόνα του πώς ήταν παλιότερα (μέχρι το 1950) η ζωή του κτηνοτρόφου, μας δίνουν ανάγλυφα τις αλλαγές των δεκαετιών 1960 και 1970 και φτάνουν μέχρι τη σημερινή εποχή και την πλήρη εκμηχάνιση της παραγωγικής διαδικασίας. Επίσης, δίνονται στοιχεία για τα παραγόμενα είδη τυριών και τις καινούργιες ποικιλίες που δημιουργούνται σήμερα βάσει των απαιτήσεων της αγοράς.

Γ) Συνεντεύξεις με τον πρόεδρο της ομοσπονδίας κτηνοτρόφων και κτηνοτροφικών συλλόγων Θεσσαλίας και με μέλος του ΔΣ του σύλλογο αιγοπροβατοτρόφων Ελασσόνας, που από τη μία πλευρά σκιαγραφούν ανάγλυφα τη ζωή των κτηνοτροφών αλλά, παράλληλα, μας δίνουν και σημαντικές πληροφορίες για τη λειτουργία και τη σημασία των συνεταιρισμών στη Θεσσαλία από τη δεκαετία του 1970 μέχρι σήμερα. Δ) Συνεντεύξεις με κατοίκους της Ελασσόνας και των γύρω χωριών, στο δίπολο «παράδοση»-«νεωτερικότητα».

Από αυτές τις συνεντεύξεις υπάρχουν ορισμένες, που μας δίνουν πλούσια εθνογραφικά δεδομένα.

Θέλω να επισημάνω εδώ κάποια βασικά στοιχεία για την έρευνα. Όλη η έρευνα στηρίχτηκε όχι απλώς σε συνεντεύξεις αλλά σε συνεντεύξεις συνδυασμένες με το θεμελιώδες μεθοδολογικό εργαλείο της συμμετοχικής παρατήρησης**. Η συμμετοχική παρατήρηση (participant observation**) είναι ίσως η πιο διαδεδομένη μέθοδος συγκέντρωσης εθνογραφικού υλικού στις κοινωνικές επιστήμες εν γένει και ειδικότερα στην ανθρωπολογία, ως έννοια γένους, και στις υποδιαιρέσεις της (έννοιες είδους: κοινωνική και πολιτισμική ανθρωπολογία, λαογραφία, εθνολογία). Η συμμετοχική παρατήρηση έχει το μεγάλο πλεονέκτημα αφενός της διαρκούς παρατήρησης και εν συνεχεία καταγραφής ενός κοινωνικού φαινομένου ή του συμπεριφορικού κώδικα, μιας ομάδας σε πραγματικό χώρο και χρόνο, «ζωντανά» μέσα στο κοινωνικό περιβάλλον όπου εξελίσσονται· είναι εφικτή η εμπλοκή του ερευνητή στις υπό παρατήρηση και διερεύνηση διαδικασίες, εφόσον μέσα σ' ένα πλαίσιο διαρκούς αλληλεπίδρασης ο ερευνητής εισέρχεται στον χώρο των υποκειμένων που μελετά, μετατοπίζεται από τον κόσμο τον δικό του στον κόσμο των υποκειμένων που ερευνά. Αυτή η δύσκολη όσο και συχνά «επικίνδυνη» (για την απόλυτη ταύτιση με την ομάδα που ερευνά) πορεία είναι που παράγει πλούσιες σε νοήματα και πληροφορίες πυκνές περιγραφές (thick descriptions).

Για την παρούσα εργασία επέλεξα ως τρόπο συμμετοχικής παρατήρησης τη θέση του ερευνητή-παρατηρητή (participant as observer). Η εμπειρία μου από παλαιότερες έρευνες έχει δείξει ότι ο συγκεκριμένος τρόπος συμμετοχικής παρατήρησης είναι ο πλέον ενδεδειγμένος όχι απλώς για να λάβω μια συνέντευξη, αλλά και να πλησιάσω τους «άλλους» και να καταγράψω αληθινές και αυθόρμητες αντιδράσεις· ή όπως το θέτει η Κυριακίδου, να γνωρίσω «ό,τι ήταν μέσα από την καρδιά τους και όχι από το κεφάλι». Στον εν λόγω τύπο συμμετοχικής παρατήρησης ο ερευνητής δεν παρατηρεί και δεν καταγράφει απλώς, αλλά μετέχει ουσιαστικά στις δραστηριότητες και την εν γένει ζωή της ομάδας.

Στην έρευνα **ακολούθησα 3 βασικές στρατηγικές πρόσβασης**: α) δημιουργία ενός δικτύου επικοινωνίας με ανθρώπους-κλειδιά· β) την ανάπτυξη ενός πλέγματος σχέσεων με τους πληροφορητές· γ) τη μέθοδο της χιονοστιβάδας (snowball).

Σημαντικότατη είναι η ανάπτυξη σχέσεων μεταξύ ερευνητή και των πληροφορητών. Η ανάπτυξη σχέσεων με το υποκείμενο της έρευνας θα έλεγα πως είναι ο θεμέλιος λίθος της όλης προσπάθειας: από τη σχέση αυτή εξαρτάται τόσο ο πλούτος των εθνογραφικών δεδομένων που θα προκύψουν όσο και η επιτυχής έκβαση του όλου επιστημονικού εγχειρήματος. Είναι ευνόητο πως, για να αναπτυχθούν σχέσεις, έπρεπε να προηγηθεί μια ουσιαστική γνωριμία με τους ανθρώπους αυτούς· και συνήθως η γνωριμία αυτή είχε την πορεία: αυτοπαρουσίαση → αρχικές αντιδράσεις → τελική αποδοχή.

Τελικά η ερευνητική στρατηγική της δημιουργίας σχέσεων επιδρά αμφίδρομα, αφού ή ίδια η εθνογραφική πρακτική μπορεί να χαρακτηριστεί ως μια σχέση όπου, πέρα από τη δυνατότητα πρόσβασης στο ξένο «εγώ», υπάρχει δραστική επίδραση και δαμασμός του «εγώ» του ερευνητή», καθώς αναπτύσσονται η **διαδραστική επικοινωνία** και η αλληλεπίδραση μεταξύ των δύο πλευρών· παράλληλα όμως είναι και το σημείο όπου ασκείται αμφίπλευρα συμβολική βία, όπως το θέτει ο Bourdieu, στο πλαίσιο μιας σχέσης που **δεν υφίσταται «κυρίαρχος» και «κυριαρχούμενος»**.

Όπως έγινε φανερό από τα παραπάνω, η έρευνα δεν κινήθηκε μόνο στην Ελασσόνα αλλά επεκτάθηκε και στα χωριά Τσαριτσάνη, Δολίχη και Βλαχογιάννι της επαρχίας Ελασσόνας. Ήταν πολυτοπική. Σήμερα, η στατιστική έννοια του εθνογραφικού πεδίου που αναφερόταν σε ένα συγκεκριμένο χώρο, ο οποίος ταυτιζόταν με την έννοια της κοινότητας, έννοια που κατ' εξοχήν κυριάρχησε στην κλασική ανθρωπολογική μέθοδο, έχει σχεδόν εκλείψει. Οι βασικοί λόγοι είναι δύο: α) δεν υφίσταται πλέον η έννοια της ενιαίας και συμπαγούς κοινότητας και β) η έννοια του «αντικειμενικοποιημένου» χωρικά και χρονικά φυσικοποιημένου πεδίου. Σήμερα, ακόμα και οι πόλεις της περιφέρειας αποτελούν έναν χώρο δια-δραστικότητας και κινητικότητας, όπου ιδέες, πολιτισμοί, πληθυσμιακές ομάδες, βρίσκονται σε μία διαρκή μετάβαση. Την εθνογραφική αυτή πρακτική, ο **Marcus** την **ονόμασε πολυτοπική εθνογραφία (**multi-sited ethnography).

Σήμερα η εθνογραφική έρευνα εστιάζει όχι σε ένα, αλλά σε διάφορα πεδία παρατήρησης και συμμετοχής και επικεντρώνεται στη χωρική και χρονική κυκλοφορία των πολιτισμικών νοημάτων, μέσα σε ένα σύστημα σχηματισμού και αναδόμησης των ταυτοτήτων. Επομένως, η εθνογραφία γίνεται μια αποεδαφοποιημένη διαδικασία, που ερευνά τον χώρο ως διαδικασία, και υπό την έννοια αυτή και τα υποκείμενα της έρευνας δεν αντιμετωπίζονται ουσιοκρατικά ως «υπάρχοντα στον χώρο», αλλά ως δυναμικά υποκείμενα.

Με βάση την παραπάνω οπτική, **εφάρμοσα την τεχνική «follow the people»,** την οποία εισηγήθηκε ο Marcus, ακολουθώντας τα υπό έρευνα υποκείμενα στις μετακινήσεις τους εν χώρω και χρόνω. Αρκετές φορές πήγα από την Ελασσόνα στην Τσαριτσάνη μαζί τους, όχι με δική μου πρωτοβουλία, αλλά επειδή ήθελαν να μου δείξουν αντικείμενα ή για να μου γνωρίσουν άλλους πληροφορητές

Η καταγραφή των δεδομένων της συμμετοχικής παρατήρησης:

Κατά το διάστημα της επιτόπιας έρευνας, θεώρησα σκόπιμο να τηρήσω ένα συστηματικό εθνογραφικό ημερολόγιο ερευνητή. Πρόκειται για την καταγραφή ευρύτερων, αλλά και ειδικότερων παρατηρήσεων, πληροφοριών και γενικότερη καταγραφή συμπερασμάτων από το πεδίο.

Το **εθνογραφικό ημερολόγιο** δεν είναι ούτε το εθνογραφικό υλικό, ούτε το περιεχόμενο των συνεντεύξεων, αλλά παρατηρήσεις του ερευνητή για την πορεία της εθνογραφικής έρευνας.

Πέραν των ερωτήσεων που είχαμε σχεδιάσει ως ομάδα, επικεντρώθηκα και σε δύο βασικές έννοιες: της σκηνοθετημένης αυθεντικότητας και της παραδοσιακότητας.

Ξεκινώ από την πρώτη. Η **έννοια της «σκηνοθετημένης αυθεντικότητας»** (staged authenticity) συσχετίζεται από τους ερευνητές κατεξοχήν με την ελεύθερη οικονομία και τον κόσμο της αγοράς. Σε μεγάλο βαθμό θεωρείται ως απότοκο της ανάγκης των ανθρώπων να στηριχτούν σε ορισμένες σταθερές για να μπορέσουν να έχουν οικονομικά οφέλη, ενώ χαρακτηρίζεται και ως μια μορφή άκριτης εκμετάλλευσης πτυχών του λαϊκού πολιτισμού της κάθε χώρας.

Ο **Βάλτερ Πούχνερ** σύντομα αναλύει το φαινόμενο της σκηνοθετημένης αυθεντικότητας -αλλά και τη δυναμική τουως εξής; *«η ακατάσχετη νοσταλγία για τον λαϊκό πολιτισμό, ως αντίδοτο στα αναφομοίωτα ευεργετήματα της μαζικής κουλτούρας, η δίψα για το απλό και αυθεντικό, το γνήσιο και το παραδοσιακό, ακριβώς αυτό οδήγησε στον βαθμιαίο εξαφανισμό του, με μόνη σωτηρία τη διέξοδο επιβίωσης σε μια δεύτερη εικονική ύπαρξη, τον ιδεολογικοποιημένο και κατά βάσιν εμπορικό φολκλορισμό, ο οποίος εν τέλει δεν είναι άλλο από μια μαζική και βιομηχανοποιημένη πολιτισμική σκηνοθεσία. Αυτή η σκηνοθεσία τείνει να γίνει νέα κοινωνική πραγματικότητα, στην οποία δεν αντιστέκεται πλέον κανείς, ούτε η αντικειμενική επιστημονική έρευνα, ούτε η προσωπική ιστορική μνήμη, και η οποία εντάσσεται αβίαστα στις βασικές δομές της σημερινής κεφαλαιοκρατικής οικονομίας, εφόσον στηρίζεται και υποδαυλίζεται από ένα άλλο χαρακτηριστικό φαινόμενο της εποχής μας, τον τουρισμό».*

(ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ)

ΔΥΟ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ ΣΤΟ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗ

Στην ευρύτερη περιοχή του Βλαχογιαννίου, υπάρχουν αρχαιολογικοί χώροι που καλύπτουν σχεδόν όλες τις χρονικές περιόδους, από την προϊστορία έως τα νεότερα χρόνια. Παρακάτω θα παρουσιάσω δύο προϊστορικούς οικισμούς, οι οποίοι ιδρύθηκαν κατά τη νεολιθική περίοδο.

του **Γεωγίου Νακούλα**
φιλολόγου ιστορικού

Θέση Αγλίστρα

Η θέση βρίσκεται στα Β.Δ του χωριού. Μετά από αυτοψία στην περιοχή, πάνω στον αγροτικό δρόμο, ο οποίος περνά πάνω από μέρος του οικισμού, βρέθηκαν απολεπίσματα σοκολατί πυριτόλιθου καθώς και διάσπαρτα προϊστορικά όστρακα. Δυστυχώς, τα αγροτεμάχια στην περιοχή καλλιεργούνται, με αποτέλεσμα μεγάλο μέρος του οικισμού να έχει καταστραφεί, όπως και κάποια πιθανά ευρήματα. Ο οικισμός βρίσκεται ανάμεσα από δύο οχυρωμένους λόφους της ελληνιστικής εποχής.

Πιθανότατα τα ερείπια αυτά να φιλοξενούσαν την αρχαία περραιβική πόλη Ερεικίνιον . Η τοποθεσία κατοικείται ήδη από την νεολιθική εποχή, καθώς βρίσκεται δίπλα σε παραπόταμο του Τιταρήσιου (Καρκατσέλι) και μπροστά της απλώνεται μια αρκετά μεγάλης έκτασης πεδιάδα. Έτσι πληρούσε τις βασικές προϋποθέσεις για διαβίωση, όπως άμεση παροχή νερού και γόνιμα εδάφη. Επίσης, ο χώρος είναι προστατευμένος και από τις καιρικές συνθήκες καθώς βρίσκεται ανάμεσα από δύο λόφους.

Θέση Μπέσικο

Ο εκτεταμένος προϊστορικός οικισμός, τριάντα στρεμμάτων περίπου, βρίσκεται ανάμεσα από το Καστρί Μπέσικο και του υψώματος του Προφήτη Ηλία. Παλιότερα διακρίνονταν εύκολα όστρακα, λίθινα εργαλεία, μυλόλιθοι κτλ. Δυστυχώς στις μέρες μας δεν είναι πλέον ορατά καθώς μέρος του οικισμού γέμισε μπάζα και άχρηστη ξυλεία. Στον αγροτικό δρόμο που περνά μέσα από τον οικισμό, υπάρχουν απολεπίσματα σοκολατί πυριτόλιθου καθώς και προϊστορικά όστρακα. Στην άκρη του λόφου που φιλοξενούσε τον οικισμό, υπάρχουν μεταγενέστερες ταφές. Απέναντι από τον οικισμό, ιδρύθηκε αργότερα (πιθανότατα προς τα τέλη της Μυκηναϊκής περιόδου) μια πολίχνη, με τρομερή οχύρωση (σε αρκετά σημεία τα τείχη δείχνουν πραγματικά κυκλώπεια). Ίσως βρισκόταν εδώ η αρχική κοιτίδα της περραιβικής πόλης των Μυλών, που αργότερα κατά την ελληνιστική εποχή μεταφέρθηκε στο Δαμάσι. Οι κάτοικοι του οικισμού εκμεταλλεύονταν τον εύφορο κάμπο που απλωνόταν μπροστά τους, καθώς και τα νερά του Τιταρήσιου ποταμού που περνάει από αρκετά κοντινή απόσταση.

Νέα ελπίδα για τους αγρότες της Ελλάδας

του **Θοδωρή Κακαλέτρη**
μέλος της ομαδας ISOFRUIT

Ζούμε σε μια ευλογημένη χώρα.

Εκτός του ότι είναι γεμάτη με όμορφα νησιά, ψηλά και φιλόξενα βουνά γοητευτικές ακρογιαλιές, ζωηρούς και καλόψυχους ανθρώπους, παρέχει κι ένα άλλο προνόμιο.

Διαθέτει ένα γόνιμο έδαφος που είναι αξιοζήλευτο διεθνώς. Αυτή η ιερή μητέρα γη των προγόνων μας, αλλά και δική μας μας, μπορεί και μας θρέφει παράγοντας αμέτρητα αγαθά. Δεν είναι μονάχα η ποσότητα. Μας τα δίνει ποιοτικά, με ζωντανά χρώματα, με γεύση, νοστιμότατα – μας τα προσφέρει με όλη της την αγάπη. Πόσο τυχεροί είμαστε οι κάτοικοί της!

Αν δούμε τα προϊόντα της θα μαγευτούμε: Κατακόκκινα, ζουμερά κεράσια, πορτοκαλί βερίκοκα, υπέροχα ακτινίδια, τεράστια γευστικά καρπούζια, μήλα, αχλάδια, πεπόνια, ελιές, τομάτες και άλλα πολλά λαχανικά...

Άραγε να ‘ταν εδώ ο Παράδεισος κάποτε;

Ήταν τυχαίο που επέλεξαν οι θεοί, κάποτε, να ζήσουν σ’ αυτά τα εδάφη;

Είναι σπουδαίο να αναφέρουμε πως, σύμφωνα με τη Βικιπαίδεια, αυτή η μικρή σε έκταση χώρα που λέγεται Ελλάδα έρχεται πέμπτη στον κόσμο σε παραγωγή ακτινιδίων (με 265 χιλιάδες τόνους), πέμπτη στον κόσμο σε παραγωγή ελιάς (με ένα εκατομμύριο τόνους) και τρίτη στον κόσμο σε παραγωγή ροδάκινων (με 968 χιλιάδες τόνους). Αν συγκρίνεις την έκτασή μας και τα παραγόμενα προϊόντα μας ποσοτικά και ποιοτικά μ’ αυτά των άλλων χωρών, θα αναρωτηθείς «τι συμβαίνει σ’ εκείνες τις χώρες και δεν μπορούν να καλλιεργήσουν όπως εμείς!».

Μέσα σε όλο αυτό το μεγαλείο της φύσης, όμως, δεν λείπουν και τα προβλήματα. Οι άνθρωποι που φροντίζουν να μας προμηθεύουν με όλα αυτά τα αγαθά, οι ηρωικοί μας αγρότες, συναντούν δυσκολίες. Παλεύουν με τα στοιχεία της φύσης δαμάζοντας τα εμπόδια που προκύπτουν κι εργάζονται σκληρά αμέτρητες ώρες κάτω από εξαντλητικές συνθήκες.

Αντιμετωπίζουν κούραση, έξοδα, απώλειες προϊόντων και το ρίσκο για το αν θα πάνε καλά τα πράγματα. Γι’ αυτό και είναι πολύτιμοι! Όλοι εξαρτιόμαστε από την προθυμία κι από την ικανότητά τους να είναι καταφερτζήδες.

Αξίζουν λοιπόν να βοηθηθούν.

Υπάρχει τρόπος, σύμφωνα με τον Ευστρατίου Βασίλειο, ιδρυτή της συμβουλευτικής ομάδας μετασυλλεκτικής διαχείρισης φρούτων και λαχανικών ISOFRUIT. (Ιδρύθηκε το 2013 με σκοπό να βοηθήσει τους παραγωγούς στην αποδοτικότερη και ασφαλέστερη διαχείριση των προϊόντων τους και κατ’ επέκταση να αναβαθμίσει και να προστατεύσει την αγροτική παραγωγή της χώρας μας).

Ποια είναι τα καλά νέα;

Η ομάδα της Isofruit επισκέπτεται τις εγκαταστάσεις παραγωγών ή επαγγελματιών που συντηρούν προϊόντα και παραδίδει, δίχως χρέωση, το Σεμινάριο Μετασυλλεκτικής Διαχείρισης Φρούτων & Λαχανικών!

Τι προσφέρει ένα τέτοιο σεμινάριο;

Εκπαιδεύει το προσωπικό της μονάδας στα ζωτικά θέματα που καθορίζουν τη βιωσιμότητά της:

– Δραστική μείωση των απωλειών προϊόντων
– Διατήρηση της ποιότητας τους
– Πώς επιτυγχάνεται η μακροχρόνια συντήρηση
– Εξοικονόμηση ενέργειας

Όταν βελτιωθούν αυτοί οι τέσσερις παράγοντες, υπάρχουν τόνοι προϊόντων που έχουν διασωθεί και μάλιστα ποιοτικά.

Ας αναλογιστούμε το όφελος που θα υπήρχε, αν μπορούσαμε να εκμεταλλευτούμε εκείνο το 40% της παραγωγής που χάνεται λόγω μη βέλτιστης μετασυλλεκτικής διαχείρισης.

Είθε να υπάρξει ένα καλύτερο αύριο για όλο τον κόσμο!

19 ΜΑΪΟΥ – ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΤΗΣ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΝΤΙΩΝ

Μία ατέλειωτη πορεία προς το άγνωστο για χιλιάδες Έλληνες χριστιανούς του Πόντου ξεκινά από το 1911 και πιο νωρίς (1908) και από τους Νεότουρκους του κόμματος εξουσίας «Ένωση και Πρόοδος», συνεχίζει με νέους διωγμούς από το Κεμαλικό Καθεστώς, με την αποβίβαση του Μουσταφά Κεμάλ στη Σαμψούντα, ημέρα ορόσημο για την έναρξη της δεύτερης και σκληρότερης φάσης της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου, (στις 19 Μαΐου του 1919) και ως επίλογο και αποκορύφωμα τη Μικρασιατική καταστροφή του 1922.

της **Ελένης Μπλιούμη-Μπαρά**
εκπαιδευτικού, MSc
Δημιουργικής Γραφής &
Λογοτεχνικής Συγγραφής

«Η Τουρκία πρέπει να γίνει μωαμεθανική χώρα, όπου η μωαμεθανική θρησκεία και οι μωαμεθανικές αντιλήψεις θα κυριαρχούν και κάθε άλλη θρησκευτική προπαγάνδα θα καταπνίγεται...Αργά ή γρήγορα θα πρέπει να πραγματοποιηθεί η πλήρης οθωμανοποίηση όλων των υπηκόων της Τουρκίας. Και είναι ολοκάθαρο ότι αυτό δεν μπορεί να γίνει με την πειθώ. Άρα πρέπει να χρησιμοποιηθεί ένοπλη βία... Το δικαίωμα των άλλων εθνοτήτων να έχουν δικές τους οργανώσεις θα πρέπει να αποκλειστεί. Κάθε μορφή αποκέντρωσης και αυτοδιοίκησης θα θεωρείται προδοσία προς την τουρκική αυτοκρατορία». (Απόφαση του Συνεδρίου των Νεότουρκων και του κόμματος εξουσίας Ένωση και Πρόοδος – Νοέμβριος 1911), (Καθημερινή, 21/9/2008).

Οι πρωτοεμφανιζόμενοι Οθωμανοί Τούρκοι στην Μ. Ασία τον 13ο αιώνα, σύμφωνα με τον Π. Καρολίδη, Έλληνα ιστορικό πολιτικό και πανεπιστημιακό καθηγητή, (Σύγχρονος Ιστορία των Ελλήνων, 2013), αριθμούσαν συνολικά γύρω στα 50.000 άτομα, όταν οι κάτοικοι της Μ. Ασίας χριστιανοί και με ελληνική παιδεία, υπολογίζονταν σε πάνω από 20.000.000. Αρχές του 20ου αιώνα αυτά τα πληθυσμιακά μεγέθη ανατρέπονται. Οι Οθωμανοί Τούρκοι ανεβαίνουν σε 9.000.000, ενώ οι Χριστιανοί κατεβαίνουν σε 2.300.000 άτομα, σύμφωνα με το υπόμνημα του Οικουμενικού Πατριαρχείου προς τη διάσκεψη Ειρήνης των Παρισίων (Μάρτιος, 1919), (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και Μελετών «Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος»).

Οι Νεότουρκοι ξεκίνησαν το 1911 με οικονομικό πόλεμο και εμπορικό μποϋκοτάζ στα ελληνικά πλοία σε ολόκληρη την Τουρκία και τον Πόντο, μη επιτρέποντάς τα να αγκυροβολήσουν σε τούρκικα λιμάνια, και έφτασε μέχρι τους βαλκανικούς πολέμους, οπότε βρέθηκαν ενωμένες όλες τις χριστιανικές χώρες, ενάντια στην Οθωμανική Αυτοκρατορία. Οι διωγμοί αρχικά είχαν τη μορφή καταστροφών, απελάσεων, πολύ γρήγορα όμως έγιναν πιο συστηματικοί, στοχευμένοι και πιο οργανωμένοι και απάνθρωποι. Στόχευαν στην αλλοίωση του εθνολογικού χαρακτήρα των ελληνικών περιοχών και στον εκτουρκισμό τους. Από τις 19 Μαΐου 1919, οπότε, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, ο Μουσταφά Κεμάλ αποβιβάστηκε στην Τραπεζούντα, αρχίζει η σκληρότερη φάση της εξόντωσης των Ποντίων. Σφαγές, εξορίες και εγκλήματα, βαρβαρότητες, λεηλασίες, διωγμοί, βιασμοί και ξεριζωμός για χιλιάδες αθώα θύματα, ανθρώπινος πόνος άδεια βλέμματα και ψυχές να βογκούν αθόρυβα στην πίεση της συμφοράς και του θανάτου. Η γενοκτονία των Ποντίων (1911-1923) από τους Νεότουρκους και Κεμαλικούς, με 353.000 νεκρούς Έλληνες του Πόντου, αποτελεί τη δεύτερη μεγαλύτερη γενοκτονία μετά τη γενοκτονία των Αρμενίων.(περιοδικό ΜΟΥΣΩΝ ΜΕΛΑΘΡΟΝ) Συνολικά από τον Ελληνισμό της Ανατολής -Θράκη, Μ. Ασία, Πόντο- εξοντώθηκαν γύρω στα 900.000 άτομα.(Μικρασιατικός και Ποντιακός ελληνισμός. Ευστ. Πελαγίδης, ΕΛΛΗΝΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ).

Ο όρος «γενοκτονία» σημαίνει την ομαδική εξολόθρευση μιας εθνικής, φυλετικής, ή θρησκευτικής ομάδας. Τα θύματα εξοντώνονται λόγω των χαρακτηριστικών τους (Βικιπαίδεια). Στην περίπτωση του Πόντου εξοντώθηκαν επειδή ήταν Έλληνες και επειδή ήταν χριστιανοί. Η ίδια φύση με την αποτρόπαια γενοκτονία των Ποντίων επαναστατεί για το άδικο και η γη δεν αντέχει άλλο αίμα στους κόρφους της. Ανθοφορούσες πόλεις με ξεχωριστή ομορφιά και παραδοσιακά χωριά καίγονται και ερημώνουν, μνημεία καταστρέφονται, περιουσίες εξαφανίζονται, σπίτια λεηλατούνται, στάχτες και ερείπια έχουν αντικαταστήσει τον πολιτισμό και την εξέλιξη. Ο Ελληνισμός του Πόντου, της Μ. Ασίας, της Α. Θράκης ξεριζώνεται από τον βάρβαρο εχθρό με τα άγρια ένστικτα, το αθεράπευτο μίσος, την ανυπέρβλητη δίψα του για κατάκτηση ελληνικών εδαφών και εδραίωση του μουσουλμανικού στοιχείου. Το αδίστακτο μαχαίρι του κατακτητή θερίζει παλικάρια, μικρά παιδιά, μωρά και ανυπεράσπιστες γυναίκες και γέρους. Τον πρώτο λόγο είχαν η βία και ο θάνατος, ο αφανισμός και ο διωγμός των χριστιανών. Η σημασία της ανθρώπινης ζωής και της αξιοπρέπειας ευτελίζεται, η ειρήνη ποδοπατείται, η συνύπαρξη δύο λαών διαταράσσεται.

Εκατοντάδες χιλιάδες νεκροί, εκατοντάδες χιλιάδες πρόσφυγες σκορπίζονται παντού. Ένα μεγάλο μέρος προσφύγων αναζητά καταφύγιο στην απέναντι όχθη, στα αδέρφια. Με την ελπίδα στην καρδιά ότι θα επιστρέψουν μόλις περάσει η καταχνιά, με μία χούφτα χώμα από την πατρίδα στα χέρια τους και με τα λίγα υπάρχοντα (γιατί δεν τους επέτρεπαν να πάρουν τίποτα μαζί τους) φορτωμένοι, όσα γλίτωσαν από την καταστροφή και τη λεηλασία, παίρνουν το δρόμο της ατέλειωτης πεζοπορίας και αναπάντεχης αβεβαιότητας. Δαμάζουν με υπομονή και θέληση τις ποικίλες δυσκολίες που συναντούν στο διάβα τους, τον πόνο του ξεριζωμού τον κάνουν έργο, δαμάζουν την απώλεια συγγενών, παιδιών, γονιών και φίλων, την ανέχεια, την πείνα, την ανασφάλεια του αύριο και προχωρούν. Πρέπει να επιβιώσουν! Για εκείνους που χάθηκαν, για τις ρίζες τους, για ένα καλύτερο αύριο, για τους ίδιους. Και δεν σκύβουν το κεφάλι. Προχωρούν, κοιτάζοντας πού και πού πίσω, εκεί που άφησαν ένα κομμάτι από την καρδιά τους, μην τυχόν και αλλάξει η μοίρα την τιμονιά και επι-

(Συνέχεια στη σελίδα 13)

ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΧΟΡΟΙ

Η ανάπτυξη των παραδοσιακών χορών ακολουθεί την όλη πορεία και την ιστορική εξέλιξη της κοινωνίας διαχρονικά. Οι μακρόβιες ιστορικές συνθήκες διαμόρφωσαν εκείνους τους ιδιαίτερους κοινωνικούς ρόλους των χορών που συνέβαλαν, σε μεγάλο βαθμό, στην διατήρηση της παράδοσης και της ιστορίας του τόπου.

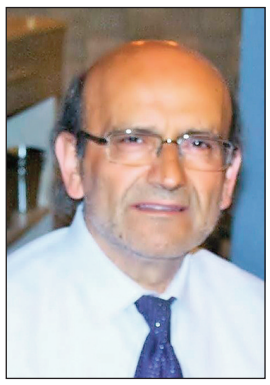

του **Σταύρου Σαχινίδη**
Οικονομολόγου

Οι μεγάλες ιστορικές, κοινωνικές και δημογραφικές ανακατατάξεις και μεταβολές του προκλασικού αρχαίου κόσμου καθώς και τα στάδια εξέλιξης του ανθρώπου από την προϊστορία στην ιστορία και τον πολιτισμό αποτυπώνονται στους χορούς. Πολλοί πανάρχαιοι προϊστορικοί και μακρόβιοι λαϊκοί θεσμοί διαπερνώντας ένα τόσο ευρύ πολιτιστικό πλαίσιο, αφού συμπληρώθηκαν με αρχαία και βυζαντινά στοιχεία, έφτασαν μέχρι τις μέρες μας με πολλές παραλλαγές αλλά με εμφανή χαρακτηριστικά της καταγωγής τους. Επιβίωσαν μέσα σε πέντε τουλάχιστον διαφορετικές προσαρμογές των παραγωγικών σχέσεων στις παραγωγικές δυνάμεις: την πρωτόγονη κοινωνία, τον ασιατικό τρόπο παραγωγής, τον αρχαίο κόσμο, τη φεουδαρχία και την κεφαλαιοκρατική κοινωνία, όπου ζούμε μέχρι σήμερα στην Ελλάδα. Οι χοροί, όπως και οι άνθρωποι, διαμορφώθηκαν σε ένα μεγάλο βαθμό από τις υπαγορεύσεις και τις απαιτήσεις της κοινωνικής παραγωγής και γι' αυτό μπορούν να θεωρηθούν προϊόντα των δεδομένων, κάθε φορά, τρόπων παραγωγής, μέσα από τα στάδια εξέλιξης της ανθρωπότητας. Ειδικά στους πολιτισμένους λαούς οι χοροί μεταβλήθηκαν σε προϊόντα της εργασίας των ανθρώπων που εξειδικεύθηκαν και ταξινομήθηκαν σε επαγγελματικές και ταξικές κατηγορίες. Σε καμιά περίπτωση όμως οι χοροί δεν αποτελούν ένα μουσειακό στοιχείο ξεκομμένο από την ιστορική του σημασία, αφού πολλοί από αυτούς συνέχισαν να χορεύονται διαχρονικά με παρόμοια ή και διαφορετική λειτουργικότητα ως δείγματα καλλιτεχνικής εξέλιξης και αγωγής και ως εκδηλώσεις-κατάλοιπα της ιστορίας, της θρησκευτικότητας και της κοινωνικής οργάνωσης.

Σε όλες τις περιόδους, οι χοροί συνδέονται με τις πλέον σημαντικές κοινωνικές εκδηλώσεις και με τις στερεότυπες συμπεριφορές και στάσεις, τις οποίες διαμόρφωσαν διαχρονικά οι ιστορικές συνθήκες και γίνονται μια έκφραση της ζωής και του πολιτισμού. Ακόμη και σήμερα οι χοροί παρουσιάζουν ορισμένες αναλογίες και αντιστοιχίες ως προς το περιεχόμενο και την σημασία που είχαν σε αρχαιότερες ιστορικές περιόδους. Παρόμοια χορευτικά στοιχεία και πολλές ομοιότητες με περιγραφές αρχαίων χορών, ως προς την μορφή και το χορευτικό τους σχήμα υπάρχουν σε αρκετούς χορούς, όπως στον Πυρρίχιο, στον Τσακώνικο κ.ά.

Σε όλη την μακρόχρονη ιστορική τους διαδρομή, οι κοινωνικές ομάδες έδιναν μεγάλη σημασία στους χορούς τους λόγω των κοινωνικών τους και άλλων λειτουργιών που απόκτησαν στο χρόνο. Ιδιαίτερα οι πολλαπλές αναφορές τους που απορρέουν από τις ιστορικές, κοινωνικές και δημογραφικές ανακατατάξεις, συνέβαλαν σημαντικά στην διατήρησή τους, με μικρές ή μεγάλες παραλλαγές, από την αρχαία ελληνική περίοδο, τη ρωμαϊκή και τη βυζαντινή περίοδο καθώς και την περίοδο της Τουρκοκρατίας και τη σύγχρονη εποχή.

Ειδικότερα οι παραδοσιακοί χοροί συνδέονται άμεσα με πολλά ιστορικά και άλλα κοινωνικά γεγονότα και γι' αυτό περιέχουν ένα πλήθος ιστορικών και άλλων κοινωνιολογικών στοιχείων. Η κοινωνική τους λειτουργία από γενιά σε γενιά τους καθιστά φορέα της ιστορίας και μέσο καλλιέργειας και διαιώνισης της ιστορικής μνήμης, δεδομένου ότι πολλά από τα στοιχεία της ιστορίας του κάθε τόπου αναπτύχθηκαν και ενσωματώθηκαν στους χορούς και τα τραγούδια. Με τον τρόπο αυτό, οι χοροί διατήρησαν τον ιστορικό τους χαρακτήρα και έγιναν φορείς σημαντικών ιστορικών γεγονότων που επέζησαν στη μνήμη του λαού και ενσωματώθηκαν στις μαζικές τελετουργίες και ψυχαγωγίες. Συνεπώς, ως ιστορικοί χοροί μπορούν να ορισθούν οι χοροί εκείνοι που δημιουργήθηκαν μέσα σε διάφορες ιστορικές συνθήκες του τόπου ή αναφέρονται σε ιστορικά γεγονότα και πρόσωπα.

Παρά το μεγάλο αριθμό των ιστορικών στοιχείων που εμπεριέχουν οι χοροί, η θεωρητική τους προσέγγιση και κυρίως η επιστημονική τους διερεύνηση και μελέτη είναι εξαιρετικά ελλιπής και παρουσιάζει σημαντική καθυστέρηση.

Σε κάθε περίοδο οι χοροί αποτέλεσαν στοιχείο ανάπτυξης κοινωνικής συνοχής και λειτούργησαν ως μια μορφή διαχρονικής επικοινωνίας, που καλλιεργεί το κοινό αίσθημα ταυτότητας, την κοινωνική αλληλεγγύη και τις κοινωνικές αξίες και στάσεις.

Ταυτόχρονα, οι χοροί αποτελούν ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα των Ελλήνων, αφού λειτουργούν ως ένας σημαντικός παράγοντας της ταύτισης της κοινής τους δράσης. Με τον τρόπο αυτό αποτελούν μια συνεκτική δύναμη του Ελληνισμού και ισχυροποιούν την εθνική συλλογική ταυτότητα. Για τη διατήρηση της ταυτότητας αυτής πολλές καταπιεζόμενες και ανελεύθερες εθνότητες καλλιέργησαν έντονα τους χορούς και την παράδοσή τους. Κατά τον G.Novack τα ανώτερα επιτεύγματα της λαϊκής δημιουργικότητας εμφανίστηκαν σε εξαιρετικές καταστάσεις και σε περιόδους υψηλής επαναστατικής δράσης και γρήγορης κοινωνικής ή πολιτικής μεταβολής, όπου οι παλιές σχέσεις ανατρέπονταν ενώ προβλήθηκαν νέες. Ιδιαίτερα στην Ελλάδα πολλοί απο τους χορούς που δημιουργήθηκαν στο παρελθόν έγιναν σε περιόδους, που η χώρα έδινε τον αγώνα της λευτεριάς και γι' αυτό συνδέονται άμεσα με τις αγωνιστικές περιόδους του λαού μας.

Οι χοροί αποτελούν μια κοινή εμπειρία των κοινωνικών ομάδων που αναπτύσσεται μέσα σε μακρινές βιωματικές συνθήκες καθώς και μέσα σε ένα κοινό ιστορικό πλαίσιο, όπου διαμορφώνεται η ιστορική συνείδηση.

Στο πλαίσιο αυτό αναπτύχθηκαν και οι πολεμικοί χοροί που ακολούθησαν την ανάπτυξη των παραδοσιακών χορών και ταυτόχρονα την εξέλιξη της ελληνικής κοινωνίας, μέσα σε ένα ιστορικό-κοινωνικό-οικονομικό πλαίσιο που τους περιβάλλει σε κάθε εποχή. Πολλά από τα χαρακτηριστικά της ιστορίας του τόπου αναπτύχθηκαν και ενσωματώθηκαν και στους πολεμικούς χορούς και τα τραγούδια. Ιδιαίτερα το περιεχόμενό τους προσδιορίζεται από διάφορους

ιστορικούς παράγοντες, οι οποίοι τελικά καθορίζουν και την διαχρονική λειτουργικότητα των χορών αυτών, επειδή οι πολλαπλές κοινωνικές και άλλες λειτουργίες τους διαμορφώνονται από τις ιστορικές συνθήκες και το κοινωνικό περιβάλλον μέσα στο οποίο αναπτύχθηκαν.

Πολλές εμπειρίες κάθε λαού είναι συσσωρευμένες σε ορισμένους χορούς και προσδίδουν την ιδιαίτερη ταυτότητά του και την κοινωνική προσωπικότητά του. Η ψυχολογική ταύτιση που καλλιεργείται και εκφράζεται, μέσα από την κοινή συμμετοχή των κοινωνικών ομάδων και ατόμων, αφορά το έθνος και προβάλλει ολόκληρο τον ελληνισμό. Με τους χορούς αυτούς καλλιεργείται διαχρονικά η ενότητα των κοινωνικών ομάδων και ισχυροποιούνται οι δυνάμεις αντίστασης και επιβίωσης του λαού στις ποικίλες αντίξοες συνθήκες ζωής που αντιμετωπίζει κατά καιρούς. Γι' αυτό και οι ελληνικοί χοροί αποκαλούνται και εθνικοί χοροί επειδή, με το ιστορικό και κοινωνικό τους περιεχόμενο, συνέβαλαν και συνεχίζουν να συμβάλλουν, στην διατήρηση της ελληνικής συνείδησης, διαχρονικά. Άλλωστε οι χοροί έχουν τις ρίζες τους σε μικρές κοινωνικές ομάδες που είναι μέλη ενός έθνους, το οποίο αποτελεί μια δεδομένη ευρύτερη πολιτισμική ομάδα και αποκαλύπτει το πνεύμα του τόπου προέλευσης της ομάδας αυτής. Ακόμη οι χοροί γίνονται διακριτικό γνώρισμα των κοινωνικών ομάδων και αποκτούν εθνικό χαρακτήρα ως μια εκδήλωση πλέον κοινωνικής και εθνικής αναδρομής. Η εθνική παράδοση γίνεται μια από τις πηγές των παραδοσιακών χορών, οι οποίοι μετατρέπονται σε ένα είδος ιστορίας του πολιτισμού, που άνθισε και στη χώρα μας, και αποκαλύπτει, κατά ένα τρόπο, το ηθικό μέρος και τις ανθρώπινες αξίες ή τις ανησυχίες της ανθρώπινης ύπαρξης. Ταυτόχρονα όμως οι χοροί φανερώνουν την ιστορική και την πολιτισμική διαφοροποίηση από τα άλλα έθνη. Το ιδιαίτερο ιστορικό παρελθόν του λαού διαπερνά μέσα από τους χορούς και εκφράζει μια ιδεολογία εθνισμού που αφορά όλους τους Έλληνες. Με τον τρόπο αυτό οι χοροί συντελούν στη διαμόρφωση και διατήρηση της ιστορικής συνείδησης και μνήμης που συνδέει μεταξύ τους τις γενιές. Ωστόσο, παρά τη φθίνουσα πορεία του πολιτισμού και την πολιτιστική ισοπέδωση της παγκοσμιοποίησης, οι χοροί συνεχίζουν να καλλιεργούν την ιστορική μνήμη και να έχουν σημαντική θέση στις διάφορες εθνικές, κοινωνικές και άλλες ψυχαγωγικές εκδηλώσεις της σύγχρονης ζωής.

ΠΗΓΗ:
- Αρχείο Δρ. Κοινωνιολογίας Κώστα Σαχινίδη

19 ΜΑΪΟΥ-ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΤΗΣ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΝΤΙΩΝ

(Συνέχεια από στην σελίδα 11)
στρέψουν. Δεν χάνουν το πνεύμα και τη σκέψη της πατρίδας τους, μνημονεύουν τα γενέθλια χώματα. Κρατούν την Πατρίδα ζωντανή μέσα στην ψυχή τους.

Οι συνέπειες της Μικρασιατικής σφαγής και γενικότερης καταστροφής ήταν πολλές: εθνολογικές, πολιτισμικές, οικονομικές, κοινωνικές... Χάθηκαν ανεπτυγμένες οικονομικά και πολιτιστικά περιοχές της Μ. Ασίας και του Εύξεινου Πόντου. Ο υποχρεωτικός ξεριζωμός του ελληνορθόδοξου στοιχείου και η εγκατάστασή τους σε Έβρο, Θράκη, Μακεδονία, ενίσχυσαν τον πληθυσμό των περιοχών αυτών και αποτέλεσαν στη συνέχεια ασπίδα προστασίας από γειτονικές χώρες.

Η παρουσία του προσφυγικού πληθυσμού, που ήταν αρκετά δραστήριοι σε πολλούς τομείς, ενίσχυσε την ελληνική οικονομία, μεταφέροντας δεξιότητες και τεχνογνωσία που συνέβαλλαν στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και της εκβιομηχάνισης της χώρας. Εμπλουτίζεται η πνευματική ζωή και δημιουργικότητα. Μερικοί από τους σημαντικότερους λογοτέχνες και διανοητές που σφράγισαν την ελληνική παιδεία, προέρχονταν από τον εξωελλαδικό χώρο, όπως οι: Γεώργιος Σεφέρης, Φώτης Κόντογλου, Ηλίας Βενέζης, Τάσος Αθανασιάδης, Γιώργος Θεοτοκάς, Κοσμάς Πολίτης, Διδώ Σωτηρίου, Μανόλης Ανδρόνικος, Παύλος Καρολίδης, Ιωάννης Συκουτρής, Κωνσταντίνος Δεσποτόπουλος, Μενέλαος Τουρτόγλου, Ηλίας Ιωακείμογλου, Μέγας...κ.ά. Μουσικά όργανα και τραγούδια, έρχονται στην Ελλάδα, εργόχειρα κάθε είδους, αναπτύσσεται η βιοτεχνία, η βιομηχανία, η υφαντουργία, η μεταξουργία, η αλιεία...

Μέσα από τη μεγάλη Μικρασιατική καταστροφή η Ελλάδα κατανόησε σε βάθος τι είναι η εθνική αυτογνωσία και η εθνική ενότητα, όπως επίσης ότι εξωτερική επιτυχία

δεν μπορεί να υπάρχει, χωρίς εσωτερική ενότητα.

Η Βουλή των Ελλήνων στις 24 Φεβρουαρίου 1994 ψήφισε ομόφωνα την ανακήρυξη της 19η Μαΐου ως «Ημέρα Μνήμης της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου», δικαιώνοντας ηθικά τον ποντιακό ελληνισμό. (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως).

ΠΗΓΕΣ:

- *Βικιπαίδεια.*
- *Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και Μελετών «Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος».*
- *Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Φύλλο 32 Α·), Νόμος 2193/1994 - ΦΕΚ 32/Α/11-3-1994.*
- *Καθημερινή, 21/9/2008, Βλάσης Αγτζίδης διδάκτωρ Σύγχρονης Ιστορίας.*
- *Μικρασιατικός και Ποντιακός ελληνισμός. Ευσ. Πελαγίδης, ΕΛΛΗΝΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ.*
- *Περιοδικό ΜΟΥΣΩΝ ΜΕΛΑΘΡΟΝ, Ιστορικά κείμενα, τεύχος 39.*
- *«Σύγχρονος Ιστορία των Ελλήνων», Παύλος Καρολίδης, ΠΕΛΕΚΑΝΟΣ, 2013.*

ΕΦΗΒΕΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ – ΕΦΗΒΕΙΑ ΚΑΙ ΟΜΑΔΑ

Δ' ΜΕΡΟΣ

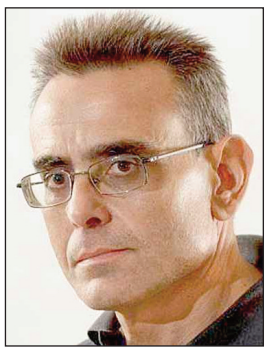

του Δρα **Ιωάννη Σιγάλα**
παιδοψυχίατρου

Αξίζει να συμπληρώσουμε εδώ ότι οι εκπαιδευτικοί λειτουργούν σαν πρότυπα ταύτισης για τα παιδιά (με έναν τρόπο αντίστοιχο με τους γονείς), συμβάλλοντας έτσι στην κοινωνικοποίησή τους. Και να κάνουμε ένα σχόλιο για την αξία της τιμωρίας στην τήρηση των κανόνων και στην οριοθέτηση της συμπεριφοράς των παιδιών. Σπάνια είναι αποτελεσματική (αντίθετα από την επιβράβευση), και μόνο παροδικά. Για παράδειγμα, έχει βρεθεί ότι η τιμωρία των παιδιών που καπνίζουν στο σχολείο όχι μόνο δεν τους κάνει να σταματήσουν το κάπνισμα, αλλά στην πραγματικότητα το αυξάνει. Και ας μη ξεχνάμε ότι η κακή προσαρμογή του παιδιού στο σχολείο μπορεί να οφείλεται σε αδυναμίες του σχολείου (ή της οικογένειας) και όχι σε διαταραχή του παιδιού. Αντίθετα η επιβράβευση πάντα ωφελεί ενισχύοντας επιθυμητές συμπεριφορές των παιδιών. Γιατί στο σχολείο είναι πολύ σημαντικό να δίνεται η δυνατότητα σε κάθε μαθητή να αναδεικνύει και να καλλιεργεί τα ταλέντα του, αναπτύσσοντας έτσι την αυτοεκτίμησή του, αλλά και την εκτίμηση και τον σεβασμό από συμμαθητές και εκπαιδευτικούς.

Στο σημείο αυτό αξίζει να τονίσουμε και την σημασία που μπορεί να έχει η ένταξη των εφήβων σε αθλητικές ομάδες ενδο- ή εξωσχολικές. Στις ομάδες αυτές οι έφηβοι εντάσσονται και εκφράζονται μέσω της κίνησης (η οποία αποτελεί έναν φυσικό τρόπο έκφρασης στην εφηβεία), ενώ αναπτύσσουν «υγιή» και πάντως ελεγχόμενο ανταγωνισμό μεταξύ τους. Παράλληλα ο αθλητισμός αποτελεί ένα πολύ κατάλληλο πεδίο έκφρασης των ταλέντων πολλών παιδιών (από τα οποία κάποια δεν καταφέρνουν να έχουν επιτυχίες στον αυστηρά μαθησιακό τομέα).

Εάν η ομάδα είναι λειτουργική, δηλαδή αναπτύσσεται ουσιαστική αλληλεπίδραση ανάμεσα στα μέλη της, τότε σταδιακά θα αναδείξει και τους φυσικούς ηγέτες της. Ένας μέλος της ομάδας θα ενδιαφέρεται περισσότερο να ολοκληρώνονται οι εργασίες και θα συμμαχεί με τον υπεύθυνο. Άλλο μέλος θα νοιάζεται κυρίως για τα συναισθήματα και τις σχέσεις ανάμεσα στα μέλη της ομάδας και θα στηρίζει τους αδύναμους. Θα υπάρχει και ο προβοκάτορας, που συνήθως είναι αυτός που ταλαιπωρεί τον εκπαιδευτικό ή και την υπόλοιπη τάξη. Ο προβοκάτορας δεν είναι σίγουρος για την αξία της συμμετοχής του στην ομάδα, αμφισβητεί τους κανόνες και την χρησιμότητα του έργου που έχει αναλάβει η ομάδα, και τον απασχολούν ο βαθμός της εξάρτησής του από τον υπεύθυνο. Έτσι η ομάδα – και ο υπεύθυνος – με την βοήθεια του προβοκάτορα πιέζεται να ξεκαθαρίζει τόσο τον σκοπό, όσο και τους κανόνες λειτουργίας της. Τέλος υπάρχει και ο αδύναμος κρίκος της ομάδας, ο αποδιοπομπαίος τράγος, που δυσκολεύεται να ενταχθεί, χρειάζεται βοήθεια να καταλάβει, θεωρείται «διαφορετικός» από τα άλλα μέλη της ομάδας. Το μέλος αυτό ρυθμίζει με κάποιο τρόπο τις αλλαγές φάσης στην λειτουργία της ομάδας, αφού η ομάδα μπορεί να περάσει σε άλλη φάση λειτουργίας, μόνο όταν περάσει και το πιο αδύναμο μέλος της.

Χρειάζεται βέβαια πολλές επιδεξιότητες για να μπορεί κανείς να συνδεθεί αποτελεσματικά και να κερδίσει την εμπιστοσύνη μιας ομάδας εφήβων. Για τον λόγο αυτό θα αναφέρουμε επιγραμματικά κάποιες προϋποθέσεις, που θα κάνουν το δύσκολο αυτό έργο δυνατό:

- **Κατανόηση της εφηβικής γλώσσας και κουλτούρας.**
- **Οριοθέτηση.** Φανερή, ξεκάθαρη και ευέλικτη, όταν χρειάζεται.
- **Προσωπική επαφή.** Κάθε μέλος της ομάδας πρέπει να αισθάνεται κάποια προσωπική επαφή με τον υπεύθυνο.
- **Συνέπεια.** Ο υπεύθυνος πρέπει να είναι αυτό που λέει ότι είναι.
- **Επιβράβευση.** Κάθε μέλος της ομάδας έχει ικανότητες σε κάποιους τομείς που αξίζει να επιβραβεύονται.
- **Συναισθηματική κατανόηση.** Αν η επαφή λέει «σε βλέπω», η κατανόηση λέει «σε καταλαβαίνω».
- **Προσοχή και Μεταδοτικότητα.** Τα μέλη της ομάδας πρέπει να αντιλαμβάνονται την επαφή με τον υπεύθυνο, την συνέπειά του, την θετική του γνώμη γι' αυτά, την κατανόησή του.
- **Υιοθέτηση όχι επικριτικής στάσης.**
- **Έκφραση αποδοχής.** Εάν ο υπεύθυνος αποδέχεται τα μέλη της ομάδας εκεί που βρίσκονται, τότε αυτά έχουν πολύ λίγους λόγους να αγωνιστούν εναντίον του.
- **Αναφορά στον εαυτό.** Οι έφηβοι χρειάζεται να γνωρίζουν τον υπεύθυνο σαν πραγματικό πρόσωπο, αλλά τα όρια μεταξύ του ενήλικα και του εφήβου πρέπει να είναι ξεκάθαρα. Μοιάζει σαν να είναι μαζί τους χωρίς να είναι ένας από αυτούς.

Επιγραμματικά θα μπορούσαμε να πούμε πάντως ότι το σχολείο είναι ένας κοινωνικός θεσμός, που συμβάλει στην μετάβαση των παιδιών από την οικογένεια στον ευρύτερο κοινωνικό χώρο. Το σχολείο αδικείται και υποβαθμίζεται, όταν περιορίζει τον ρόλο του μόνο στην μετάδοση γνώσεων, γιατί μπορεί και πρέπει να ασχολείται επίσης με τις συγκινησιακές και κοινωνικές ανάγκες των μαθητών, συμβάλλοντας έτσι στην συνολική ανάπτυξη της προσωπικότητας και στην ομαλή κοινωνική τους ένταξη και συμπληρώνοντας με αυτό τον τρόπο την οικογένεια στο έργο της.

ΠΗΓΕΣ:

- *Γ.Α. Βασιλείου: Ο άνθρωπος ως σύστημα. Μία παρουσίαση για τον παιδοψυχίατρο. Στο: «Σύγχρονα θέματα παιδοψυχιατρικής», τόμος Α, τεύχος ΙΙΙ, σελ. 259-274. επιμέλεια Γ. Τσιάντης, Σ. Μανωλόπουλος. Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα, 1987.*
- *Γ. Τσιάντης: Φυσιολογικά χαρακτηριστικά της εφηβείας. Στο: «Ψυχική υγεία του παιδιού και της οικογένειας», τεύχος Α, σελ. 45-54. Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα, 1991.*
- *S. Carrell: Group Exercises for Adolescents, p. 1-5. Sage Publ., 1993*
- *Γ. Τσιάντης: Δυναμικές αλληλεπιδράσεις και διεργασίες στις σχέσεις εφήβου – οικογένειας. Στο: «Εφηβεία», τόμος Β, τεύχος Α, σελ. 19-30. Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα, 1997.*
- *R. A. King: Adolescence. In Child And Adolescent Psychiatry, ed. By Melvin Lewis, Lippincot, Williams & Wlkins, 2002.*
- *Σημειώσεις από την διδασκαλία της Βάσως Βασιλείου στα σεμινάρια, που διοργάνωνε στο Αθηναϊκό Κέντρο Μελέτης του Ανθρώπου για τέσσερις δεκαετίες.*

ΒΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ

Πολλές φορές το συνειδησιακά αντιληπτό είναι και το πιο «σωστό», το πιο δίκαιο σε ανθρωπιστική βάση, όταν, δηλαδή, κάνουμε λόγο για ανθρώπινα δικαιώματα με κριτήριο μόνο την ιδιότητα του ανθρώπου. Ό,τι ο ανθρώπινος νους δεν μπορεί να χωρέσει είναι στην ουσία ό,τι η ανθρώπινη συνείδηση ή «υποσυνείδηση» δεν χωνεύει. Και θεωρίες που στηρίχτηκαν στις πλάτες των άλλων και έπαιξαν το ρόλο του οδοστρωτήρα ανθρώπινων ψυχών δεν μπόρεσαν να γίνουν ποτέ αποδεκτές από την ανθρώπινη συνείδηση.

της Δρ Ευαγγελία Ράπτου
μεταδιδακτορικής ερευνήτριας
Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Τ. Ε.Π.Α.Ε.Σ.

Αλλά αυτή βρίσκεται στο «βάθος» και η κατάδυση στο βυθό προκαλεί προβλήματα αναπνοής. Η κατάδυση στο βυθό μας θυμίζει τη Γυναίκα με τα Μαύρα στη Σονάτα του Ρίτσου και τον εξαίσιο ίλιγγο. Ίλιγγο προκαλεί η θέα της αλήθειας για το πόσο καλοστημένος ήταν ο μύθος ότι οι κοινωνικές διαφορές είναι αποτέλεσμα βιολογικών διαφορών. Ίσως αυτό αποτελεί μια καλή αιτιο-δικαιολογία που ο φυλετικός ρατσισμός, οι έμφυλες ανισότητες διαπέρασαν έντονα όλη τη μακραίωνη ανθρώπινη ιστορία, και μάλιστα εκμεταλλεύτηκαν το «λογικό» του ανθρώπου. Επίκαιρος όσο ποτέ άλλοτε ο Πλάτωνας όταν έλεγε: «πάσα επιστήμη χωριζομένη δικαιοσύνης και της άλλης αρετής πανουργία, ού σοφία φαίνεται».

Προσπαθώντας να προσεγγίσουμε το ζήτημα της σχέσεως των βιολογικών διαφορών και κοινωνικών ανισοτήτων θα επιχειρήσουμε μια σύντομη αναδρομή στις ρίζες **της θεωρίας του βιολογικού ντετερμινισμού,** μια αναφορά στις απόψεις των επιστημόνων για τις βιολογικές διαφορές και, τέλος, μια αναφορά στις απόψεις εκείνων που τονίζουν την επίδραση του περιβάλλοντος. Η εργασία θα τελειώσει με την προσωπική κατάθεση.

Το πρόβλημα της ισότητας και ανισότητας ανακινήθηκε **στην αρχαία Ελλάδα τον 5ο και 4ο αιώνα π.Χ.** Τότε υποστηρίχτηκαν δύο αντίθετες απόψεις. Ο Αντιφώντας, ο Αλκιδάμας και ο Λυκόφρωνας δίδασκαν ότι οι άνθρωποι είναι από τη φύση τους ίσοι, ενώ οι όποιες διακρίσεις είναι δημιουργήματα των νόμων, του θετού δικαίου. Τη δουλεία την επέβαλαν οι νόμοι της πολιτείας που είναι άδικοι και αντίθετοι με του νόμους της φύσης. Ο Καλλικλής, μαθητής του Γοργία, και άλλοι πρέσβευαν ακριβώς το αντίθετο. Απέρριπταν την ιδέα της ισότητας, την οποία επιβάλλουν οι νόμοι της πολιτείας, την οποία έχουν φτιάξει οι μικροί και αδύνατοι, οι δημιουργοί του δημοκρατικού πολιτεύματος, ενώ, διακηρύσσουν, στην κοινωνία επικρατεί η ανισότητα και είναι φυσικό να επικρατεί.(Albin Lesky,1985).

Το 19ο αιώνα ο Δαρβίνος, στην περίφημη και αριστουργηματική του *«Καταγωγή των ειδών»*, υποστηρίζει ότι και στη φύση όλα τα είδη έχουν προκύψει από το βιολογικό φαινόμενο της «φυσικής επιλογής». Ο νόμος αυτός λειτουργεί ακατάπαυστα και υποβοηθείται από το νόμο του αγώνα για την ύπαρξη, στον οποίο νικούν τα ικανότερα είδη, ενώ τα άλλα εξαφανίζονται. Από δω ξεκίνησε ο **Κοινωνικός Δαρβινισμός**, η κοινωνιολογική θεωρία που ζητά να εξηγήσει τα κοινωνικά φαινόμενα και την εξέλιξη της κοινωνίας με τον βιολογικό ντετερμινισμό. Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή, βιολογικές αιτίες προκαθορίζουν για κάθε τάξη, άτομο ή λαό την ηγετική ή κατώτερη θέση στην εθνική ή διεθνή κοινωνία. Πρωτοεμφανίζεται στο τέλος του 19ου αιώνα, όταν μερικοί επιστήμονες άρχιζαν να εφαρμόζουν με μηχανιστικό τρόπο τα βιολογικά συμπεράσματα της θεωρίας του Δαρβίνου στις κοινωνικές σχέσεις και την εξέλιξη των κοινωνικών δομών.

Βασική βιολογική **διαφορά μεταξύ των δύο φύλων** είναι οι ορμόνες. Έχει αποδειχτεί πως η διαφορά στην αναλογία των ορμονών μεταξύ των φύλων παίζουν σημαντικό ρόλο στη συμπεριφορά. Ο διαφορετικός ρόλος που διαδραματίζουν και τα κύτταρα στην αναπαραγωγή έχει ως αποτέλεσμα να έχουν τα φύλα διαφορετικό τρόπο σκέψης και συμπεριφοράς. (Χαραλαμπόπουλος, 1987). Αλλά, τα διαφορετικά χαρακτηριστικά προσωπικότητας, οι τρόποι συμπεριφοράς, οι ικανότητες κ.τ.λ. των φύλων και κατ' επέκταση οι ρόλοι και η θέση τους στους διάφορους τομείς της κοινωνικής ζωής δεν είναι κυρίως συνέπεια βιολογικών διαφορών και προδιαθέσεων, αλλά μάλλον «μια σειρά πολιτισμικών προδιαγραφών που υπάρχουν έξω από το παιδί, πολύ προτού γίνουν μέρος της προσωπικότητάς τους και οι οποίες με τη διαδικασία κοινωνικοποίησης του ρόλου του φύλου εγχαράσσονται και εσωτερικεύονται από τα άτομα τόσο βαθιά και αμετάκλητα, ώστε να θεωρούνται «φυσικές». Το γεγονός ότι η ανατομική κατασκευή, οι βιολογικές διαφορές και ο βιολογικός ρόλος των φύλων στη λειτουργία αναπαραγωγής του είδους είναι σε παγκόσμια κλίμακα κοινός και πανομοιότυπος, ενισχύει την άποψη ότι ο τρόπος και η **έκταση διαφοροποίησης και διάκρισης των φύλων στις δυτικές, αλλά και στις ανατολικές κοινωνίες, είναι μια πολιτισμική επινόηση** και ένα σχεδόν εξολοκλήρου πολιτισμικό και ψυχολογικό γεγονός. Η «επινόηση» ή το «γεγονός» αυτό είναι συνέπεια ιστορικών, κοινωνικών, πολιτικών και οικονομικών συνθηκών, αποφάσεων, επιλογών και αναγκαιοτήτων, που καλύπτονται πίσω από τις μετρήσεις ορμονών, σωματικής δύναμης, βάρους και πλευρίωσης του εγκεφάλου, που έχουν κατά καιρούς προταθεί για να δικαιολογήσουν το status quo της κοινωνικής διάκρισης των δύο φύλων. Και στη συνέχεια, οι κοινωνικοοικονομικές και πολιτισμικές αυτές αποφάσεις και επιλογές υπαγορεύουν τον τρόπο ανατροφής, διαπαιδαγώγησης και κοινωνικοποίησης των φύλων, προκειμένου να αποδεχτούν τις μεταξύ τους διαφορές και διακρίσεις ως "φυσικές" και αναπόφευκτες και να ανταποκριθούν στις σχετικές με το φύλο τους κοινωνικές προδιαγραφές και προσδοκίες. (Ε. Μαραγκουδάκη,1993).

Όπως επισημαίνει και η **P. Turner,** ...οι βιολογικοί παράγοντες ... δεν επαρκούν από μόνοι τους, για να ερμηνεύσουν τη μεγάλη ποικιλία των ρόλων του φύλου μεταξύ ατόμων και μεταξύ διαφορετικών κοινωνιών. Θα μπορούσαμε, ίσως, να θεωρήσουμε τους βιολογικούς παράγοντες ως προδιαθέσεις για ένα συγκεκριμένο είδος συμπεριφοράς, αλλά οι **κοινωνικοί παράγοντες** είναι αυτοί που θα καθορίσουν πώς ή αν τέτοιου είδους προδιαθέσεις θα ασκήσουν επίδραση. (Turner P. 1998).

(ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ)

Τα Αρωματικά και Φαρμακευτικά Φυτά του Ολύμπου ως μοχλός ανάπτυξης της παρολύμπιας περιοχής

Λόγω της οικονομικής κρίσης των τελευταίων ετών πολλοί άνθρωποι που έχουν χάσει τις δουλειές τους σκέφτονται σοβαρά την ενασχόλησή τους με τα ΑΦΦ, πιστεύοντας ότι έτσι θα έχουν μία δεύτερη ευκαιρία, ένα πιο βιώσιμο όραμα και μία ποιοτικότερη ζωή. Τα ΜΜΕ αναφέρονται συχνά στη δυναμική της καλλιέργειας των ΑΦΦ, αλλά, πολλές φορές, χωρίς την απαραίτητη επιστημονική τεκμηρίωση, τόσο σε γεωπονικό επίπεδο, όσο και σε επίπεδο επιχειρηματικότητας και οικονομικών στοιχείων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι δυνητικοί αγρότες/παραγωγοί να «παρασύρονται» και να ξεκινούν ανάλογες επενδύσεις, πιστεύοντας ότι θα βγάλουν σίγουρα και εύκολα χρήματα.

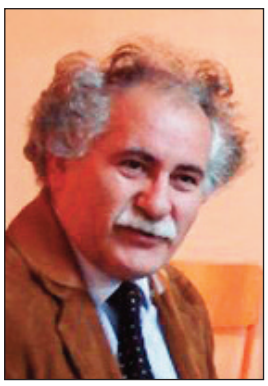

του **Κώστα Σκριάπα**
Οικονομολόγου-Συμβούλου Ανάπτυξης,
Προέδρου Δικτύου «Περραιβία»,

Στοιχεία που προκύπτουν, τόσο από την εφαρμοσμένη επιστημονική έρευνα, όσο και από την έρευνα αγοράς σε εθνικό και σε διεθνές επίπεδο, καταδεικνύουν ότι τα πρωτογενή και δευτερογενή προϊόντα των ΑΦΦ μπορούν και πρέπει να αποτελέσουν ένα αντικείμενο ανάπτυξης και καινοτομίας.Το Διεθνές Κέντρο Εμπορίου (International Trade Center) παρουσιάζει στοιχεία σύμφωνα με τα οποία η αγορά των ΑΦΦ δεν παρουσιάζει κρίση και δεν προβλέπεται να παρουσιάσει τα επόμενα χρόνια. Επίσης, λόγω της μεγάλης ζήτησης πρωτογενών και δευτερογενών προϊόντων, θεωρείται επιβεβλημένη η δημιουργία clusters/ συνεταιρισμών, καθώς και η απευθείας επιχειρηματική συνεργασία με τους αγοραστές.

Η Ελλάδα είναι μία χώρα πλούσια σε φυτογενετικούς πόρους. Αποτελεί ένα από τα «θερμά σημεία Βιοποικιλότητας» του πλανήτη μας, διαθέτοντας περισσότερα από 6.000 αυτοφυή φυτικά είδη, πολλά εκ των οποίων είναι ενδημικά (φύονται μόνο στην Ελλάδα και πουθενά αλλού στον κόσμο). Από αυτά τα αυτοφυή φυτά ένα μεγάλο ποσοστό (7-20%) κατέχουν τα ΑΦΦ. Για τον λόγο αυτό πρέπει να είμαστε ιδιαίτερα προσεκτικοί στην αξιοποίηση αυτού του φυτικού πλούτου, έχοντας και ως στόχο την προστασία αυτών των ειδών και την προώθηση των μοναδικών ιδιοτήτων τους σε όλο τον κόσμο, αντικείμενα τα οποία όμως δεν προωθούνται όσο θα έπρεπε από τους αρμόδιους φορείς και τα ΜΜΕ. Η Ελλάδα, λοιπόν, μπορεί να παίξει ηγετικό ρόλο στην παγκόσμια παραγωγή και εμπορία των ΑΦΦ, αλλά με συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Πρέπει να βρει τον βηματισμό της και έτσι να δημιουργήσει ένα συγκεκριμένο, ισχυρό brand του οποίου πυλώνες θα αποτελούν οι έννοιες της αειφορίας και της προστασίας της βιοποικιλότητας, η επιστημονική τεκμηρίωση των ιδιοτήτων των ΑΦΦ και η μεσογειακή διατροφή.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (WHO) εκτιμά ότι το 70-80% του παγκόσμιου πληθυσμού έχει χρησιμοποιήσει κάποιο είδος εναλλακτικών φαρμάκων εκ των οποίων τα φυσικά προϊόντα, που προέρχονται από τα φαρμακευτικά φυτά, είναι τα πιο διάσημα.

Επίσης σύμφωνα με εκτιμήσεις του ίδιου φορέα ο τζίρος της αγοράς των ΑΦΦ το 2050 θα αγγίζει τα 5 τρισ. εκ. δολάρια. Το Παγκόσμιο Συμβούλιο Αρωματικών & Φαρμακευτικών Φυτών (International Council for Medicinal and Aromatic Plants) εκτιμά ότι η ζήτηση των προϊόντων που προέρχονται από τα ΑΦΦ αυξάνεται κάθε χρόνο κατά 8-10% και αυτή η αύξηση συνδέεται με την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών για χρήση φυσικών προϊόντων και εναλλακτικών φαρμάκων. Όμως, τόσο η Ελληνική όσο και η παγκόσμια αγορά κυριαρχείται από σκληρό ανταγωνισμό, ενώ το 68% των καταναλωτών, σε παγκόσμιο επίπεδο, επιλέγει τρόφιμα ή/και σκευάσματα για τα οφέλη που προσφέρουν στην υγεία τους, παραγόμενα από αυτοφυή φυτά, με σεβασμό στη βιοποικιλότητα, με συγκεκριμένη ετικέτα, με γεύση, άρωμα και υφή, που να θυμίζει παραδοσιακό προϊόν, παραγόμενα από εταιρίες κοινωνικής ευθύνης και σε καλές τιμές.

Ο Αγροδιατροφικός τομέας στη χώρα μας βρίσκεται σε μία φάση μεταβατική, σε μία φάση που επαναπροσδιορίζεται και περισσότερο από ποτέ υφίσταται η αναγκαιότητα για μία εναλλακτική και καινοτόμα αντιμετώπισή του. Θα πρέπει, όμως και οι άνθρωποι που ασχολούνται ή σκέφτονται να ασχοληθούν με την καλλιέργεια ή/και μεταποίηση των ΑΦΦ να επενδύσουν όχι μόνο οικονομικά αλλά και ψυχικά. Απαιτείται καταρχήν να αγαπούν αυτό που θέλουν να κάνουν, να έχουν συγκεκριμένο όραμα, να είναι leaders στο πεδίο δραστηριοποίησής τους και να χρησιμοποιούν ως εργαλεία την καινοτομία και τις καλές πρακτικές της γεωπονίας, της διοίκησης επιχειρήσεων και της τεχνολογίας.

Απαιτείται, οπωσδήποτε, να εκπαιδευτούν σε θέματα καλλιέργειας αυτών των φυτικών ειδών, αλλά, κυρίως, σε θέματα επιχειρηματικότητας και ανεύρεσης αγορών. Επίσης, εκείνοι που θέλουν να ασχοληθούν κυρίως με την καλλιέργεια θα πρέπει να αναλογιστούν τις δυσκολίες που ενυπάρχουν στη διαδικασία αλλαγής τρόπου ζωής. Η αγροτική ζωή απέχει πολύ από την αστική! Και το κυριότερο! Θα πρέπει να μάθουν να συνεργάζονται, τόσο μεταξύ τους όσο και με ερευνητικά ιδρύματα και με ιδιωτικούς φορείς, ώστε να μπορούν να δημιουργήσουν καθετοποιημένες μονάδες καλλιέργειας και αξιοποίησης των ΑΦΦ για να υπάρχει προστιθέμενη αξία και άρα μέγιστη απόδοση της επένδυσης! Η Πολιτεία θα πρέπει να είναι αρωγός των προσπαθειών, όμως ο καθένας θα πρέπει να έχει την προσωπική του ευθύνη, να αναλάβει πρωτοβουλίες, να είναι εξωστρεφής και να ρισκάρει επιχειρηματικά!

Το Δίκτυο «Περραιβία» θέλοντας να συμβάλει στην αναπτυξιακή δυναμική της παρολύμπιας περιοχής, με την αξιοποίηση των ΑΦΦ του Ολύμπου, πρότεινε και διεκδίκησε από το Πράσινο

(Συνέχεια στη σελίδα 18)

Ο ΓΡΑΦΙΚΟΣ ΠΡΟΕΚΛΟΓΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΕΙΔΙΣΜΟΣ ΜΑΣ

της **Κορίνας Πάντου**
φιλολόγου, ποιήτριας και θεατρικής συγγραφέως

Ενόψει εκλογών εμείς οι έλληνες παθαίνουμε κάτι σαν ομαδική παράκρουση!

Η στρίγκλα «Πολιτική» μας μεταμορφώνεται σε αρνάκι...

Ξαφνικά, ανατρέπεται όλο το ηθικό και ψυχικό μας σύμπαν!

Ξαφνικά, όλοι «φίλοι» με όλους!

Το να συνεργάζεται η «Σκύλα» με τη «Χάρυβδη» είναι λογικά, μυθικά, αλλά και ιστορικά πλέον αποδεκτό. Είναι φιλία τύπου «θύτης-θύτης».

Αλλά εκεί που φαίνεται να καταργούνται απαράδεκτα τα καθιερωμένα όρια φιλίας, εκεί που ο επισφαλής ανθρωπισμός μας μεταμορφώνεται σε ένα είδος «ανθρωποειδισμού» (κακέκτυπο του ανθρωπισμού), είναι στην Ελλάδα των προεκλογικών περιόδων. Τότε είναι, δηλαδή, που ξεφυτρώνουν κάθε λογής λυκοφιλίες , τύπου «γάτα-σκύλος» «θύτης-θύμα», «άσπρο-μαυρο»...κ.λ.π.

Η πανανθρώπινη ηθική αρχή , «πες μου το φίλο σου να σου πω ποιος είσαι», κλονίζεται κι ακυρώνεται κατά 80%. Γιατί το 80% των ελλήνων είτε θαμβώνεται ξανά και ξανά από τα φωτοστέφανα της υποσχεσιολογίας των νέων «φίλων» τους -που συνήθως τους χαϊδεύουν απαλά τις πλάτες και τ' αυτιά- είτε ερωτεύεται ξανά και ξανά κενόδοξα κομματικά σύμβολα, είτε αγωνίζεται- με κάθε μέσο - για μια θέση κάτω απ' τον πιθανά ανερχόμενο κομματικό του ήλιο.

Ακόμη κι οι αισθήσεις μας φαίνεται να αλλοιώνονται ενόψει εκλογών. Η όραση κι η ακοή μας οξύνονται σε βάρος της νόησης και της κριτικής τους, καθώς τα ωραία λόγια κι οι φανταχτερές φιέστες μας συνεπαίρνουν. Η όσφρησή μας λιγοστεύει και συνεπώς, οι πιο πολλοί «δεν παίρνουμε μυρουδιά» από τις μυστικές διεργασίες κάποιων «συμμάχων-φίλων». Έχουν ήδη μοιράσει τους θώκους και τα κέρδη της επόμενης πολιτικής «εποχής» – πριν από μας για μας (!)

Κι όλες αυτές οι διεργασίες συνηθίζεται να ξεκινούν τόσο έγκαιρα, όσο ποτέ τα αληθινά έργα! Άλλωστε υπάρχει κι η εύσχημη δικαιολογία πως εύλογα τα λόγια προηγούνται των έργων αναφορικά με τα πολιτικά προγράμματα.

Κι έτσι, η πολιτική «ζωή» στη χώρα μας συνεχίζεται....όλο και πιο καταστροφική, όλο και πιο συμπιεστική για τον ανθρωπισμό μας.

Όλοι φταίμε!! Γιατί βουλιάζουμε ολοένα στη λάσπη ενός « ανθρωποειδισμού», όταν γινόμαστε παθητικοί αποδέκτες όλου αυτού του «τσίρκου», γιατί αφήνουμε τη μνήμη μας έρμαιο των προεκλογικών εντυπώσεων. Ξεχνάμε έργα, αξίες, αλήθειες και φορτώνουμε τις προσδοκίες μας για βελτίωση κι ανάπτυξη σε προεκλογικές «φιλίες».

Κατισχύουν πλέον –τόσο παράλογα- και οι δυο αντιφατικές αλήθειες: Το «πες μου το φίλο σου να δυο πω ποιος είσαι «για το 80% των παθητικά αποκοιμισμένων πολιτών, αλλά και το «πες μου το φίλο σου να σου πω ποιος δεν είσαι» για το 20% των ξύπνιων απομονωμένων σχολιαστών .

Κατά συνέπεια, κι αφού –ενόψει εκλογών- τόσο ανενδοίαστα κι ανεμπόδιστα μεταλλάσσονται οι «φυσικοί» ορισμοί της φιλίας , το 80% από μας –ενόψει εκλογών- δε θα απορούσε πλέον, ούτε κι αν έβλεπε μπροστά του έναν σκύλαρο να αγκαλιάζει μια φιλόδοξη γάτα!!!

Συλλογή: «Δοκιμές δοκιμίων»

Τα Αρωματικά και Φαρμακευτικά Φυτά του Ολύμπου ως μοχλός ανάπτυξης της παρολύμπιας περιοχής

(Συνέχεια από την σελίδα 17)

Ταμείο, ένα καινοτόμο Έργο με τίτλο «Olympus+", το οποίο και ολοκληρώνει με απόλυτη επιτυχία. Ο Πρόεδρος του Δικτύου «Περραιβία», που είναι ο συντονιστής εταίρος, οικονομολόγος κ. Κώστας Σκριάπας, αλλά και οι δύο Αντιπρόεδροι κ.κ. Θ. Αστερίου και Κ. *Φουρκιώτης, δηλώνουν ότι: "το τελικό αποτέλεσμα του Έργου Olympus+ είναι να προστατευτεί η βιοποικιλότητα του ΝΔ Ολύμπου και κατ' επέκταση όλου του ορεινού όγκου, να ενημερωθούν και να ευαισθητοποιηθούν όλοι (πολίτες, παραγωγοί, εκπαιδευτικοί, μαθητές κ.ά.) για τους κινδύνους της απώλειας της βιοποικιλότητας, εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής και να δημιουργηθούν κατάλληλες συνθήκες για τη δημιουργία επιχειρηματικότητας, με κεντρικό αντικείμενο τα ΑΦΦ, τη δημιουργία εισοδήματος στον τοπικό πληθυσμό και την αναστροφή της μείωσης του πληθυσμού της περιοχής του ΝΔ Ολύμπο, αποτελώντας αυτό παράδειγμα καλής πρακτικής, για παρόμοιες, ανά την Ελλάδα, περιοχές, που έχουν ανάλογα προβλήματα, αλλοίωσης του φυσικού περιβάλλοντος και απώλειας ανθρώπινου*

δυναμικού προς τα αστικά κέντρα .

Είναι πολύ σημαντικό να συνεργάζονται στενά η Κοινωνία των Πολιτών, το Πανεπιστήμιο που παράγει γνώσεις και έρευνα και οι δημόσιοι φορείς, μεταφέροντας καλές πρακτικές στην πραγματική οικονομία και στην κοινωνία».

Βιβλιοπαρουσίαση

Συλλογή ειδήσεων της Ελασσόνας (1811-1912)

Ο Βασίλης Ζαρζώνης μιλάει για τον Βασίλη Πλάτανο και το έργο του

Ένα ξεχωριστό βιβλίο 430 σελίδων για την ιστορία της Ελασσόνας μας προσέφερε ο εκδότης - συγγραφέας Βασίλης Πλάτανος, γνωστός στο χώρο των γραμμάτων της επαρχίας μας και όχι μόνο, κατά τις τελευταίες δεκαετίες. Η μεγάλη διαφορά από τα άλλα βιβλία έγκειται στο γεγονός ότι, οι σελίδες αυτού του βιβλίου είναι όλες αυθεντικές πηγές ειδήσεων της περιόδου 1811 - 1912 από 55 εφημερίδες και 9 περιοδικά των οποίων οι τίτλοι, ο τόπος έκδοσης και οι βιβλιοθήκες στις οποίες φυλάσσονται, αναγράφονται με αυστηρή επιμέλεια, δημιουργώντας μια υποδειγματική βιβλιογραφία, η οποία μαζί με τα ευρετήρια ονομάτων, τόπων και τα θεματικά ευρετήρια, βάζουν ψηλά τον πήχη της έκδοσης και καθιστούν τελικά την απόπειρα του συγγραφέα όχι μόνο επιτυχημένη αλλά μιά αξιοζήλευτη αρχειακή παρακαταθήκη για την επαρχία μας.

του **Βασίλη Ζαρζώνη**
φιλολόγου, συγγραφέα
Ειδικός Σύμβουλος
του ΔΙ.Κ.Ε.ΕΛ.

Στις 1372 ειδήσεις της έρευνας αναφέρεται η ζωή και η δράση των σκλαβομένων στους Τούρκους Ελασσονιτών που γειτνίαζαν με το ελεύθερο όμορο Ελληνικό κράτος. Αποτυπώνεται η καθημερινότητα μέσα στο κοινωνικό - ιδεολογικό και οικονομικό κλίμα της εποχής ανώ ο αναγνώστης παρακολουθεί το εκπαιδευτικό σύστημα, το εμπόριο, τη γεωργία, την κτηνοτροφία, τη φορολογία, τη φτώχεια και την εξαθλίωση καθώς και το φαινόμενο της ληστείας. Ο συγγραφέας καταγράφει το πέρασμα της περιοχής από τον αρχαιοελληνικό πολιτισμό και το βυζάντιο στη σημερινή εξάρτηση από το σύγχρονο πολιτισμό των δυτικών χωρών. Ο αναγνώστης πληροφορείται για τους βλαχόφωνους πληθυσμούς, τους ρομανίζοντες και τη Ρουμανική προπαγάνδα, τη δράση του Ελληνικού προξενείου, το ρόλο της εκκλησίας και των μοναστηριών. Και όλα αυτά, με κάθε γλαφυρότητα, όπως για παράδειγμα εκεί που αναφέρονται λεπτομέρειες για μητροπολίτες που έλαμψαν με την αρνητική ή θετική παρουσία τους στον τόπο. Σε κάθε περίπτωση, αυτές οι πηγές - τεκμήρια που ο κύριος Πλάτανος βγάζει από το «χρονοντούλαπο της ιστορίας» είναι μια χρήσιμη μαγιά, μια βάση που μπορεί ο ιστορικός του μέλλοντος να «πατήσει» και να δρομολογήσει ένα καινούριο κάθε φορά κεφάλαιο ιστορίας γι' αυτόν τον τόπο. Ο κύριος Βασίλης Πλάτανος, γνωστός στο χώρο των εκδόσεων, είναι άλλωστε κάτοχος ενός πλούσιου αρχειακού υλικού για τη Θεσσαλία. Υπήρξε επιμελητής για δεκαετίες σε εφημερίδες όπως «Το Λυκούδι», «Τα Περραιβιακά Νέα», και «Τα Ελασσονίτικα Γράμματα». Έχει αρθρογραφήσει βεβαίως και σε πολλές εφημερίδες τα τελευταία 35 χρόνια («Έκδοση», «Νέα Ελασσόνα», «Περραιβία», «Παλμός», «Η Μικρά της Ελασσόνας» κτλ.)

Ο Ίδιος είναι κομάτι της βιβλιογραφίας σε πολλά τεύχη του «Θεσσαλικού Ημερολογίου», γνωστός επιμελητής εκδόσεων σε Βόλο, Λάρισα και Θεσσαλονίκη. Έχει αφιερώσει τη ζωή του στο αρχειακό υλικό της Ελασσόνας και της Επαρχίας της συμβάλλοντας τα μάλλα στη διατήρηση πρώτα της αλήθειας και μετά της παράδοσης και της ιστορίας αυτού του τόπου. Του ευχόμαστε «καλοτάξιδο» το νέο του βιβλίο και περιμένουμε με αγωνία την ημερομηνία που θα οριστεί για την παρουσίαση του βιβλίου στο κοινό της πόλης μας.

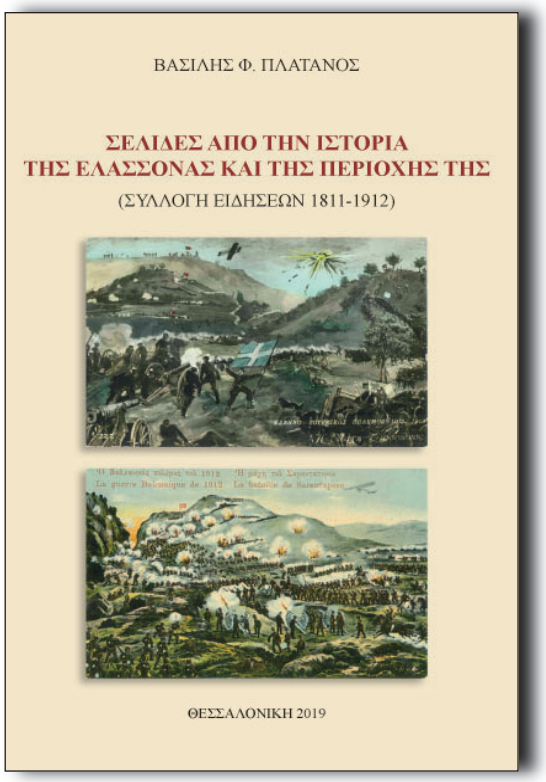

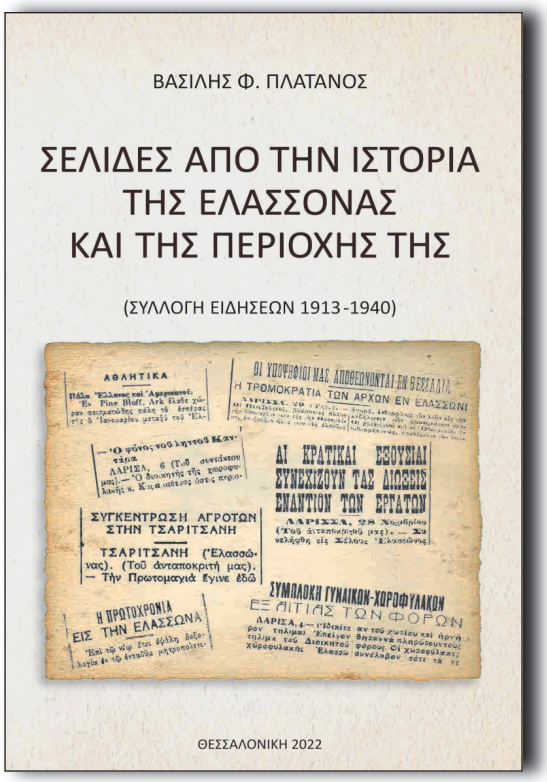

Βιβλιοπαρουσίαση της ποιητικής συλλογής της κ. Αριστέας Κωνσταντίας Διβάνη

Την Πέμπτη 18 Μαΐου 2023 στην Αίθουσα Προβολών Τοπικού Πολιτισμού του Δήμου Ελασσόνας, η πρόεδρος του Δικτύου Καλλιτεχνών και Επιστημόνων για την ανάπτυξη της Επαρχίας Ελασσόνας κ. Μπλιούμη Ελένη, ύστερα από πρόσκληση της κ. Διβανή, παρουσίασε μαζί με την ψυχολόγο κ. Πιτένη Χρύσα την ποιητική συλλογή «Κατάθεση ανθρώπινων συναισθημάτων» της κ. Αριστέας Κωνστατίας Διβανή.

Δυνατά συναισθήματα, απόκρυφες σκέψεις και ιδέες, προσωπικά βιώματα, καθημερινοί προβληματισμοί, είναι μερικά από τα θέματα τα οποία πραγματεύεται η δημιουργός στην «Κατάθεση των ανθρώπινων συναισθημάτων».

ΜΑΝΑ

Είναι θεού ευλογία η μάνα
να φέρει στα σπλάχνα της τη ζωή, την ευτυχία...
Ποιος ανθρώπινος νους,
ποια επιστήμη θα μπορούσε να έβαζε με αυτήν την μεγαλοσύνη;
Έχει οριστεί από άγραφους νόμους, από το χέρι του Θεού να μεγαλώνει σωστούς ανθρώπους.
Να δίνει το γάλα της από τα γλυκά της στήθη,
την επιμονή και την εγκράτεια που είναι από τη φύση.
Την αμέριστη αγάπη γεμάτη καλοσύνη, τη φροντίδα της,
τα νιάτα της, τη γλυκιά σαγήνη.
Όποιος τη δει το κεφάλι σκύβει, το σεβασμό σκορπά γύρω της, κι ό, τι θα πει αυτό θα γίνει.
Η μεγαλοπρέπεια που δείχνει, όλοι γονατίζουμε μπροστά της και την ευλογία της δίνει.
Είναι πλάσμα του καιρού ευλογημένο, με τη θεία χάρη φωτισμένο.
Κανένα πλάσμα πάνω στη γη δεν είναι σαν εκείνη, που δίνει γέλιο και χαρά με τόση καλοσύνη.\

ΥΜΝΟΣ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Αγάπη θα πει να υπομένεις και καρτερικά να περιμένεις, στην αγκαλιά σου να έρθει πάλι από μια αγάπη άλλη.
Αγάπη είναι να αφήνεις ελεύθερο τον άλλο, ή να γυρίζει το κεφάλι και να σε θέλει πάλι.
Αγάπη είναι να υμνείς αυτούς που αντιπαθείς, γιατί μέσα από εκείνους μαθαίνεις να ζεις.
Αγάπη είναι το κλάμα που κρύβεται πίσω από ένα δράμα, είναι δράμα της καρδιάς και όχι της μοναξιάς.
Αγάπη είναι όταν σε πληγώνουν και ξαφνικά σε αποθεώνουν, για τις πράξεις που έχεις κάνει κι εκείνος το απολαμβάνει.
Αγάπη είναι να σε έχει πότε ζέστη και πόσο κρύο, να σου θυμώνει και να σε λέει «αντίο».
Αγάπη είναι να σε τυραννά, να σε βλέπει να λυγίζεις και να πονά.
Αγάπη είναι η ένωση δύο ξεχωριστών ανθρώπων σε μία, αυτό έχει σημασία.

Μνημείο Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου

Το Δίκτυο Καλλιτεχνών και Επιστημόνων για την ανάπτυξη της Επαρχίας Ελασσόνας συμμετείχε στα αποκαλυπτήρια του Μνημείου για την γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου την Τρίτη 20 Ιουνίου 2023, στην πλατεία Λαού στην Ελασσόνας. Σε κλίμα έντονης συγκίνησης, με λαμπρότητα και επισημότητα τελέστηκε επιμνημόσυνη δέηση για τα θύματα της γενοκτονίας από τον Σεβασμιότατο Μητροπολίτη Ελασσώνος κ. Χαρίτωνα και στη συνέχεια ακολούθησαν ομιλίες. Ο Σεβασμιότατο Μητροπολίτη Ελασσώνος κ. Χαρίτωνα με τον Δήμαρχο της πόλης κ. Γάτσα Νικόλαο προχώρησαν στην αποκάλυψη του μνημείου που συνοδεύτηκε από χειροκροτήματα, τήρηση ενός λεπτού σιγή και κατάθεση στεφάνων από τις αρχές, τους φορείς και τους συλλόγους της επαρχίας Ελασσόνας. Η εκδήλωση ολοκληρώθηκε με το χορό «Σέρρα».

Πρόκειται για ένα μνημείο του Ελασσονίτη εικαστικού και εκπαιδευτικού Σάκη Γκουντρουμπή, που ο πολυσημειωτικός χαρακτήρας του παραπέμπει ταυτόχρονα στον ξεριζωμό από την αλησμόνητη πατρίδα του Πόντου, αλλά και στις δυσκολίες ενσωμάτωσης των προσφύγων στη νέα σκληρή και πολλές φορές αφιλόξενη πραγματικότητα. Αυτός ο διττός ρόλος του μνημείου, αποδίδεται με μια εικαστική σύνθεση δύο ανάγλυφων και ενός γλυπτού ενσωματωμένα σε τρία αλληλοεπιδρούμενα παράλληλα επίπεδα. Σε μικρά μεταλλικά ανοξείδωτα ελάσματα αναγράφονται τα ονόματα εμβληματικών πόλεων του Πόντου. Στην ίδια επιφάνεια και κάτω από τον χάρτη, είναι χαραγμένοι οι στίχοι από το ποίημα «Ποντος εν' άστρον φωτεινόν» του Γιώργου Σαρακενίδη. Αριστερά της επιφάνειας του χάρτη, προεξέχει το δεύτερο επίπεδο του μνημείου με ανοδικό – πυραμιδικό σχήμα όπου στην όψη του είναι τοποθετημένο ανάγλυφο με

τον μονοκέφαλο αετό του Πόντου και σε αυτό το επίπεδο εμφανίζεται χαραγμένη η φράση «Η ρωμανία κι αν επέρασεν, ανθεί και φέρει κι άλλο».

ΔΙΚΤΥΟ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ

ΓΙΟΡΤΕΣ ΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ 2023

ΔΙΗΜΕΡΙΔΑ ΜΕ ΘΕΜΑ: «**Μετανάστευση**»

Σάββατο 17 Ιουνίου 2023
Δρυμός Ελασσόνας, 7:00 μ.μ

Κυριακή 18 Ιουνίου 2023
Κρανέα Ελασσόνας, 7:00 μ.μ

ΟΜΙΛΗΤΕΣ: Βασίλης Φ. Πλάτανος, Γιάννης Ζαρλαδάνης, Θωμάς Ν.Λιόλιος
Βασίλης Ζαρζώνης

ΧΟΡΕΥΤΙΚΑ: ΔΙ.Κ.Ε.ΕΛ, Μεσοχωρίου, Δρυμού, Κρανέας Ελασσόνας

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΤΡΙΑ: Λαμπρινή Διαμάντη, εκπαιδευτικός

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ: Ελένη Μπλιούμη, εκπαιδευτικός

Έν Όλύμπῳ

1ος χρόνος έκδοσης

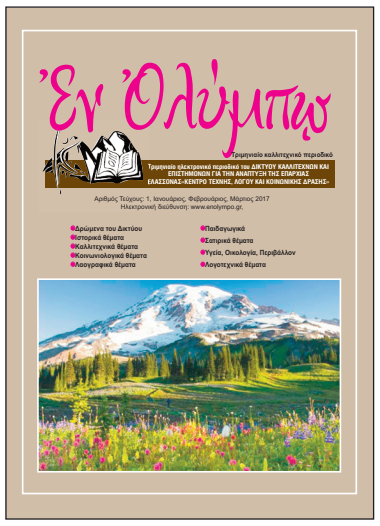

1ο τεύχος
Ιανουάριος - Φεβρουάριος - Μάρτιος 2017

- Μήνυμα του Δικτύου Καλλιτεχνών και Επιστημόνων για την ανάπτυξη της Επαρχίας Ελασσόνας και της Συντακτικής Επιτροπής .....σελ. 2
- Δίκτυο Καλλιτεχνών και Επιστημόνων για την ανάπτυξη της Επαρχίας Ελασσόνας..... σελ. 3
- Ο Όλυμπος, ετυμολογία .....σελ. 4
- Ιανός ο Περραιβός .....σελ. 5
- Ολιστική ιατρική στην αρχαία Ελλάδα σελ.6
- Αγωγή του ανθρώπου σελ.7
- Φιλαναγνωσία .....σελ. 8
- Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, ο άνθρωπος που γνώριζε τα πολλά σελ. 9
- Ποιητικές σελίδες σελ.10
- Δραστηριότητες του Δικτύου Καλλιτεχνών και Επιστημόνων για την ανάπτυξη της Επαρχίας Ελασσόνας σελ 11
- Χρυσό βραβείο στα βιολογικά κρασιά του Αθανασίου Μηνά σελ.12
- Έργα υποδομών με διαχρονικότητα που δεν έγιναν στο Δήμο Ελασσόνας σελ.12
- «Η αρπαγή της Βασιλαρχόντισσας» σελ.13
- Λαογραφικό Μουσείο Λόφου Ελασσόνας..... σελ.13
- Οι Χαλκιάδες της Ηπείρου στην Ελασσόνα σελ.14
- Βιβλιοπαρουσίαση σελ.15
- Γιορτές Λόγου και Τέχνης 2017 ....σελ.16

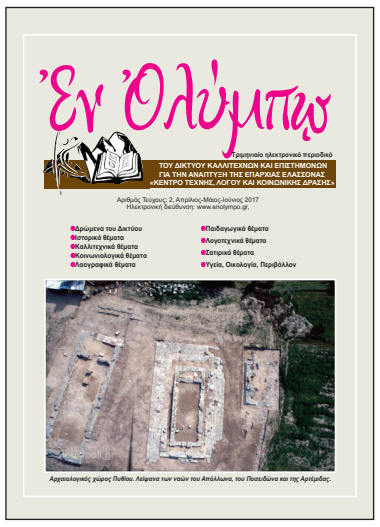

2ο τεύχος
Απρίλιος - Μάιος - Ιούνιος 2017

- «…για την άνοιξη», Ελένης Μπλιούμη, ...2
- Περραιβία - Περραιβοί, Σπύρου Μπούμπα 3
- Ο μεγαλοφυής φυσίατρος Ιπποκράτης και η επιστημονική διατροφολογία, του Βασίλη Ζαρζώνη.....7
- 20 Ιουνίου: Παγκόσμια ημέρα προσφύγων. Προσφυγιά.....8
- Γνωστοί και άγνωστοι αγωνιστές της λευτεριάς από την ευρύτερη περιοχή της Ελασσόνας του Κώστα Σαχινίδη.....10
- Τσαριτσανιώτης αρματολός Ευθύμιος Ταμπάκης και ο γιός του αγωνιστής του 1821 Πούλιος Ταμπακόπουλος.....11
- Κανένας δεν τις χόρτασε τις ομορφιές της φύσης, του Αλέξανδρου Παρλάντζα 13
- Δραστηριότητες του Δικτύου Καλλιτεχνών και Επιστημόνων για την Ανάπτυξη της Επαρχίας Ελασσόνας
  Γιορτές Λόγου και Τέχνης 2017 14
- Θα τραγουδήσω τους Σελλούς του Δαρδούμπα Σάκη, Δωδωναίου 14
- Εκδήλωση για την παρουσίαση του βιβλίου "Λαϊκή ποίηση: Το παράδειγμα της επαρχίας Ελασσόνας" των Κ. Γ. Σαχινίδη και Ευαγγ. Ράπτου-Στεργιούλα στην Αθήνα 15

3ο τεύχος
Ιούλιος - Αύγουστος - Σεπτέμβριος 2017

- Σημείωμα του εκδότη.....2
- Νέο Δ.Σ. στο Δίκτυο Καλλιτεχνών και Επιστημόνων για την Ανάπτυξη της Επαρχίας Ελασσόνας 2
- Η ταυτότητα της Περραιβίας, του Σάκη Δαρδούμπα 3
- Διατροφικές συνήθειες των αρχαίων, του Βασίλη Ζαρζώνη, ...3
- Περί Ασκληπιού, του Σπύρου Μπούμπα 4
- Γυναίκα και ζωή στο χωριό, της Νίκης Σερσέμη-Κυριακίδου 5
- Γυναίκα, ποίημα του Βαγγέλη Πουρνάρα...5
- Η Σμύρνη μάνα καίγεται 14η Σεπτεμβρίου: ημέρα εθνικής μνήμης της γενοκτονίας των Ελλήνων της Μικράς Ασίας από το Τουρκικό κράτος. "Ενθυμήματα Ζωής" από το ημερολόγιο αιχμαλώτου Ιωάννη Φακή, της Ευαγγελίας Ράπτου 6
- Προσεγγίζοντας την ποίηση του Ελύτη στο νηπιαγωγείο της Μαίρης Σταθούλη 8
- Καλοκαίρι και παιδί, της Ελένης Μπλιούμη,9
- Ποιητικές σελίδες.....10
  Πρόσωπα νίκης, της Κορίνας Πάντου 10
  Το βουνό, του Αλέξανδρου Παρλάντζα.....10
  Στη μπλε τη γη ψηλά βουνά, του Σάκη Δαρδούμπα 10
- Δραστηριότητες του Δικτύου Καλλιτεχνών και Επιστημόνων για την ανάπτυξη της Επαρχίας Ελασσόνας, Απολογισμός δράσης του Δ.Σ. για τα έτη 2015, 2016 & 2017 11
- Οι "Β Α Κ Χ Ε Σ" του Ευριπίδη από το Θεσσαλικό Θέατρο 13
- Γιορτές Λόγου και Τέχνης 2017 στη Δολίχη και στο Λυκούδι.....13
- Παιδικά διηγήματα 14
  Στη χώρα του ανθυγιεινού, του Νίκου Αγοραστού.....14
  Το αδύναμο σκιουράκι, της Χρύσας Μπαξεβανάκη.....14
  Καλοκαιρινά τραγούδια, Αν. Αγροδήμου-Ιωάννα Αγριοδήμου 14
- ΑΡΑΔΟΣΙΒΙΑ 2017 15
- Βιβλιοπαρουσίαση.....16

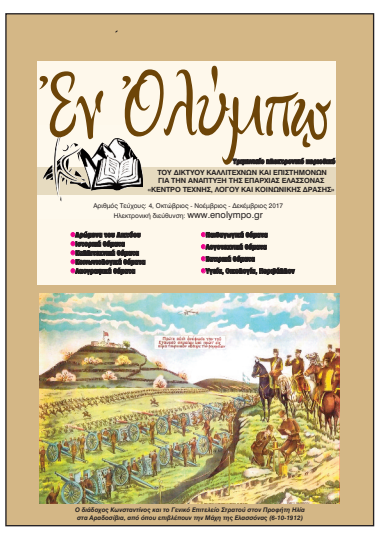

4ο τεύχος
Οκτώβριος - Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2017

- ✓ Από Καλοκαίρι...Φθινόπωρο, της Ελένης Μπλιούμη.....2
- ✓ Τραγούδια ιστορικής μνήμης των πρώτων ημερών των Βαλκανικών πολέμων, της Ευαγγελίας Ράπτου-Στεργιούλα.....3
- ✓ Η απελευθέρωση των Αραδοσιβίων στις 5 Οκτωβρίου 1912, του Κώστα Σαχινίδη.....4
- ✓ Επέτειος για την απελευθέρωση των Αραδοσιβίων από τους Τούρκους.....5
- ✓ Η πίστη των Αρχαίων για τον θάνατο και την ψυχή, του Σπύρου Μπούμπα.....6
- ✓ Αριστοτέλης, ο ιδρυτής της Πολιτικής Επιστήμης 8
- ✓ Η νοημοσύνη του ανθρώπου, της Νίκης Σερσέμη-Κυριακίδου.....9
- ✓ Ξέρετε γιατί το λέμε έτσι; της Ευαγγελίας Ράπτου-Στεργιούλα 9
- ✓ Ιωσήφ Πουρσανίδης. Ένας πρεσβευτής της χώρας μας στην Ολλανδία, του Βασίλη Ζαρζώνη.....10
- ✓ Κάψιμο του παραδοσιακού φούρνου.....10
- ✓ Το μπακάλικο, της Ελένης Μπλιούμη 11
- ✓ Δραστηριότητες του Δικτύου Καλλιτεχνών και Επιστημόνων για την Ανάπτυξη της Επαρχίας Ελασσόνας 12
- ✓ Παρουσίαση Βιβλίου του Αθανασίου Μπαντέ «Ο Αριστοτέλης και η γέννηση της πολιτικής επιστήμης»
- ✓ Εκδρομή στην Παναγιά Σουμελά, στην Βεργίνα και στη Νάουσα
- ✓ Λαϊκό-Δημοτικό γλέντι στην Ελασσόνα
- ✓ Εσείς παιδιά απ' τον Όλυμπο, του Σάκη Δαρδούμπα
- ✓ Ποιητικές σελίδες 13
- ✓ Πραγματικότητα, της Κορίνας Πάντου
- ✓ Του Πόντου τα μαρτύρια, του Αλέξανδρου Παρλάντζα
- ✓ 5ο Πανελλαδικό Φεστιβάλ Ποντιακών χορών. 14
- ✓ "Ζωή και κότα... με χαβίτς και με κορκότα!!!", μια πρωτότυπη ποντιακή επιθεώρηση 15
- ✓ Παρουσίαση του βιβλίου του Βαγγέλη Αυδίκου «Οι τελευταίες πεντάρες» 16

Έν Ὀλύμπῳ

2ος χρόνος έκδοσης

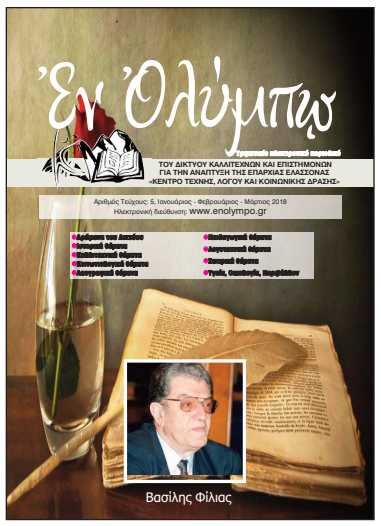

5ο τεύχος
Ιανουάριος - Φεβρουάριος - Μάρτιος 2018

✔ Σημείωμα του εκδότη-«Εν Ολύμπω. Ένας χρόνος έκδοσης» 2
✔ Βασίλης Φίλιας «Ο Άνθρωπος του Πολιτισμού και της Επιστήμης». Μέγας Δάσκαλος, Αγωνιστής και Πατριώτης.....3
✔ «Ελλάδα», ποίημα της Ελένης Μπλιούμη.....5
✔ Από την ψυχολογία του παιδιού. «Τα χαρακτηριστικά της παιδικής ηλικίας», του Σπύρου Μπούμπα 6
✔ Η κοινωνική στάση και διάθεση των δημοτών ως προς την αποδοχή νέων προσώπων και νέων πολιτικών πρακτικών στην τοπική αυτοδιοίκηση. Μια σύντομη κοινωνιολογική προσέγγιση 7
✔ Ο Έρωτας στον Ερωτόκριτο, της Ευαγγελίας Ράπτου-Στεργιούλα 8
✔ «Το κουκλοθέατρο ως μορφή δραματικής τέχνης», της Αικατερίνης Νιζάμη .10
✔ Δραστηριότητες του Δικτύου Καλλιτεχνών και Επιστημόνων για την Ανάπτυξη της Επαρχίας Ελασσόνας Κοπή της Πρωτοχρονιάτικης Βασιλειόπιττας του Δικτύου.....12
Παρουσίαση του φωτογραφικού άλμπουμ του Γιάννη Σιγάλα στη Λάρισα.....12
✔ Ποιητικές σελίδες.....13
«Πατρίδα», του Βαγγέλη Πουρνάρα.....13
«Του Νικοτσάρα», του Σάκη Δαρδούμπα.....13
«Χέρια απλωμένα», της Κορίνας Πάντου 13
✔ Κοπή της πρωτοχρονιάτικης Βασιλειόπιττας στο Αγροτικό Εθνογραφικό Μουσείο Αραδοσιβίων Ελασσόνας.....14
✔ «Εν Ολύμπω», ένας χρόνος έκδοσης .15
✔ Γιορτές Λόγου και Τέχνης 2018 16

6ο τεύχος
Απρίλιος - Μάιος - Ιούνιος 2018

✔ Σημείωμα του εκδότη 2
✔ Ανακοίνωση.....2
✔ «Ταγματάρχης Μπαλντούμης Ιωάννης, ο θρυλικός ήρωας του Ελληνοϊταλικού Πολέμου 1940-1941», του Κώστα Γ. Σαχινίδη 3
✔ Οι δημοκρατικοί θεσμοί της αρχαίας Ελλάδας και η Ενωμένη Ευρώπη, του Βασίλη Ζαρζώνη 4
✔ Εκπαίδευση σε όλη τη ζωή και Διάβασμα, της Νίκης Σερσέμη – Κυριακίδη.6
✔ Η κρίση σαν αναπόδραστο στοιχείο της εξέλιξης του Προσώπου, της Οικογένειας, της Κοινωνίας. Τρόποι διαχείρισης–αξιοποίησης, του Γιάννη Σιγάλα 7
✔ Φάσεις της ψυχικής ζωής του παιδιού, του Σπύρου Μπούμπα.....8
✔ Γιορτές Λόγου και Τέχνης 2018.....9
✔ Η επιθετική συμπεριφορά των παιδιών στο σχολείο (Bullying), της Ελένης Μπλιούμη 10
✔Το Μπιχτέσι, του Αλέξανδρου Παρλάντζα.....11
✔ Ο έρωτας ως διονυσιακή ροπή και δύναμη κοσμογονική, της Ευαγγελίας Ράπτου-Στεργιούλα 12
✔ Παρουσίαση του βιβλίου "Λαϊκή ποίηση από την επαρχία Ελασσόνας» στην Ελασσόνα και στη Λάρισα 14
✔ Θέλω να μοιάσεις, της Κορίνας Πάντου 14
✔ Παγκόσμια ημέρα βιβλίου, της Ελένης Μπλιούμη 15
✔ Αραδοσίβια 2018 16

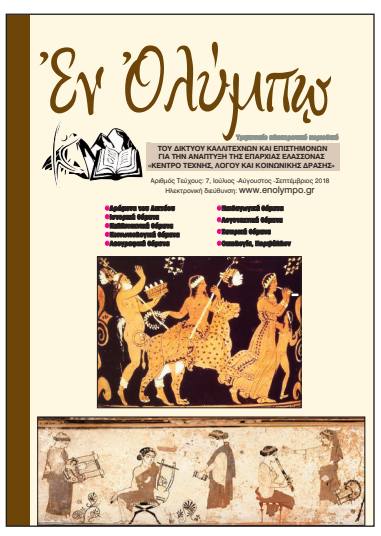

7ο τεύχος
Ιούλιος - Αύγουστος - Σεπτέμβριος 2018

✔ Σημείωμα του εκδότη 2
✔ Περί αρχαίας ελληνικής μουσικής, της Μαρίας Κ. Τσακιρίδου.....3
✔ Περραιβία και Νήσος Κω, του Σάκη Δαρδούμπα 3
✔ Απ' το Ρεμπέτικο στο Λαϊκό της δρα Ευαγγελίας Ράπτου-Στεργιούλα.....4
✔ «Οι παράγοντες της νικηφόρας έκβασης του Πολέμου του 1912 για τον Ελληνικό στρατό και η σημασία των μαχών της περιοχής Ελασσόνας» του δρα Κώστα Γ. Σαχινίδη 6
✔ Η βρεφική και νηπιακή ηλικία του παιδιού, του Σπύρου Μπούμπα.....8
✔ Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στην κοινωνικοποίηση των μαθητών της Α΄ τάξης, της Ελένης Μπλιούμη 9
✔ Βιωματικές κρίσεις –προσωπικές, οικογενειακές- και Διαχείριση του πένθους, του δρα Ιωάννη Σιγάλα 10
✔ Ανθρωποειδισμός της Κορίνας Πάντου.....11
✔ Το θέατρο ιδεών στο έργο του Γρηγόριου Ξενόπουλου «Οι φοιτηταί», του Θωμά Ν. Λιόλιου.....12
✔ Λόφος Ολυμπιώτισσας. Αναδάσωση τώρα...στο γηρασμένο δάσος, του Βασίλη Αχ. Ζαρζώνη 14
✔ Επιτόπια έρευνα για την καταγραφή του Λαϊκού Πολιτισμού σε 40 Κοινότητες της περιοχής Ελασσόνας από το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, το Αγροτικό Εθνογραφικό Μουσείο Αραδοσιβίων και την LOG ON A.E. 15
✔ Βαλκανικό Φολκλορικό Φεστιβάλ των Τιράνων.....16

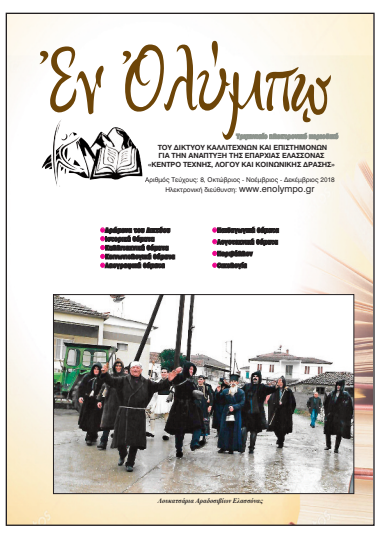

8ο τεύχος
Οκτώβριος - Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2018

● Δύο χρόνια έκδοσης του περιοδικού Εν Ολύμπω σελ.2
● Χριστουγεννιάτικα και Πρωτοχρονιάτικα λαϊκά δρώμενα της περιοχής Ελασσόνας, του Κώστα Γ. Σαχινίδη σελ.3
● Χριστουγεννιάτικες αναμνήσεις, της Ελένης Μπλιούμη σελ.4
● Ο μεγάλος τυμπανιστής, της Κορίνας Πάντου.....σελ.4
● Εξελικτικές κρίσεις του Ατόμου και της Οικογένειας, του Δρα Ιωάννη Σιγάλα σελ.5
● Η Παιδική-Σχολική ηλικία, του Σπύρου Μπούμπα.....σελ.6
● Χαρισματικοί–ταλαντούχοι μαθητές: μια απόπειρα εννοιολογικού προσδιορισμού, της Ευαγ. Ράπτου...σελ.8
● Το στρατί, της Νίκης Σερσέμη-Κυριακίδου.....σελ.9
● Το παιγνίδι στη μαθησιακή διαδικασία: Διδακτική εφαρμογή θεωρητική τεκμηρίωση, του Γ. Νιάουστα.....σελ.10
● Η 45η επέτειος του Πολυτεχνείου - Διαχρονική αξία της εξέγερσης-Άγνωστες πτυχές της αντίστασης στρατιωτικών κατά της δικτατορίας, του Δημητρίου Αλευρομάγειρου .....σελ. 11
● Κρήτη «Ο κήπος ...τ' αντρειάς», του Βασ. Ζαρζώνη .....σελ. 14
● Οι ομορφιές της φύσης, του Αλέξ. Παρλάντζα.....σελ. 15
● Η Καλλιτεχνική ομάδα της Ακαδημίας Μουσικής και Χορού του Πανεπιστημίου North Minzu από την KINA στην Ελασσόνα.....σελ. 16

Έν Όλύμπῳ

3ος χρόνος έκδοσης

9ο τεύχος
Ιανουάριος - Φεβρουάριος - Μάρτιος 2019

- Σημείωμα του εκδότη.....2
- Ο ρόλος των γυναικών πριν και κατά τη διάρκεια της Επανάστασης του 1821, της Ελένης Μπλιούμη 3
- Η Δολίχη της Συρίας, του Θωμά Ν. Λιόλιου 6
- Αναφορά στην εξέλιξη του ατόμου, του ζευγαριού και, κυρίως, στον κύκλο ζωής της οικογένειας, του δρα Ιωάννη Σιγάλα 8
- Χαρισματικοί–ταλαντούχοι μαθητές: μια απόπειρα εννοιολογικού προσδιορισμού», Β΄μέρος, της Ευαγγελίας Ράπτου 10
- Ψυχολογικά χαρακτηριστικά παιδιού Σχολικής ηλικίας, του Σπύρου Μπούμπα.....11
- Ζωγραφισμένη της Κορίνας Πάντου 13
- Εκδήλωση με θέμα την «Στρατηγική για την τουριστική ανάπτυξη του Δήμου Ελασσόνας» από τον καθηγητή ΝΙΚΟ ΛΥΓΕΡΟ.....14
- Η τέχνη «μυρώνει» τη ζωήτης Κορίνας Πάντου.....15
- Εκδρομή του Δικτύου στα Ιωάννινα15
- Το Ασκληπιείο της Κω, του Δημήτρη Ζαρζώνη 16

10ο τεύχος
Απρίλιος - Μάιος - Ιούνιος 2019

- Κώστας Σαχινίδης.....2
- Εισαγωγικό σημείωμα.....2
- Γλυκύ μου έαρ! της Αθηνάς Πανταζή, φιλολόγου.....3
- Μάνα νάμα, της Κορίνας Πάντου, φιλολόγου.....4
- Γιορτή της μητέρας, της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού.....5
- Περί Ψυχής: Από τον Σωκράτη και τον Πλάτωνα, τους Στωικούς, τους Σκεπτικούς και τον Επίκουρο, μέχρι τον Χριστιανισμό, της Δέσποινας Χίντζογλου- Αμασλίδου, Ιατρού-συγγραφέα.....6
- Γιατί χορεύω, της Δήμητρας Γκιντίδου7
- Αποχαιρετισμός, της Γεωργίας–Γοργώ Αλεξίου, Προέδρου ΕΛΒΕ 8
- Αναφορά στην εξέλιξη του ατόμου, του ζευγαριού και, κυρίως, στον κύκλο ζωής της οικογένειας, του Δρα Ιωάννη Σιγάλα, παιδοψυχίατρου 10
- Λούστρος: «Ένα επάγγελμα που χάθηκε στην Ελασσόνα», του Βασίλη Ζαρζώνη, φιλόλογου 11
- Τα ψυχολογικά χαρακτηριστικά του παιδιού μέχρι την προεφηβική ηλικία, του Σπύρου Μπούμπα, εκπαιδευτικού συγγραφέα.....12
- Μαθησιακές Δυσκολίες, της Ευαγγελίας Ράπτου-Στεργιούλα, Δρα του Πανεπιστημίου Αιγαίου 13
- Διγλωσσία: Είδη και μορφές, της Αθηνάς Βαρσάμη, εκπαιδευτικού ..14
- Ο Κλήδονας, της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού 16
- Θεατράκι σκιών, της Μελίνας Τριανταφυλλίδου 16

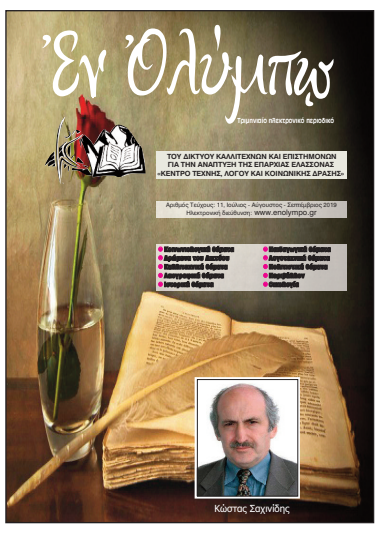

11ο τεύχος
Ιούλιος - Αύγουστος - Σεπτέμβριος 2019

- Αφιέρωμα στον αείμνηστο Κωνσταντίνο Σαχινίδη: Ο Άνθρωπος του Πολιτισμού και της Επιστήμης, της Ελ. Μπλιούμη, εκπαιδευτικού .....σελ. 2
- Δεν ξεχνώ..., της Αθηνάς Πανταζή, φιλόλογου σελ. 4
- Κύπρος, της Κορίνας Πάντου, φιλόλογου..... σελ. 4
- Ανάγνωση ενός αναγνώστη, της Κορίνας Πάντου, φιλόλογου.....σελ. 5
- Παναγία η Υπάρχουσα, της Μένης Καραγιαννίδου, φιλόλογος-ποιήτρια, μέλος της Ε.Λ.Β.Ε. σελ. 6
- Γιατί το καλοκαίρι... Ελλάδα; της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού.....σελ. 6
- Η παραποίηση της ιστορίας, του Κώστα Σπανού, συγγραφέα εκδότης του περιοδικού "Θεσσαλικό Ημερολόγιο" .....σελ. 7
- Ο "Μέσα Ιούλης", της Κορίνας Πάντου, φιλόλογου .....σελ. 7
- Τι είναι και τι σημαίνει η λέξη «Ανακάλημα», του Σπύρου Μπούμπα, εκπαιδευτικού συγγραφέα σελ. 8
- Αναφορά στην εξέλιξη του ατόμου, του ζευγαριού και, κυρίως, στον κύκλο ζωής της οικογένειας, του Δρα Ι. Σιγάλα, παιδοψυχίατρου σελ. 9
- Η διδασκαλία της Γλώσσας, του Γ. Νιάουστα εκπαιδευτικού, Med στις Επιστήμες της Αγωγής σελ. 10
- Η Παιδαγωγική διάσταση της Λογοτεχνία, της Ευαγγελίας Ράπτου-Στεργιούλα, Δρα του Πανεπιστημίου Αιγαίου..... σελ. 11
- Η επιτόπια έρευνα του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας στον Δήμο Ελασσόνας, του Θωμά Λιόλιου φιλόλογου, εκδότη και επιστημονικού ερευνητή του ΙΑΚΑ .....σελ. 12
- Εμπόδια σε μια ομάδα πολιτισμικής προέλευσης και τρόποι αντιμετώπισης, της Αθηνάς Βαρσαμή, εκπαιδευτικού σελ.13
- Και ξαφνικά, της Νανάς Στ. Παπαϊωάννου μέλος της Ε.Λ.Β.Ε. .....σελ. 14
- Έρωτας καλοκαιρινός, του Μουφτόγλου Λευτέρη συγγραφέα μέλος της Ε.Λ.Β.Ε. .....σελ. 14
- Το σονέτο των αγγέλων, του Μουφτόγλου Λευτέρη συγγραφέα μέλος της Ε.Λ.Β.Ε. .....σελ. 14
- Ηγούμενος Διονύσιος, του Β. Ζαρζώνη φιλολογου-συγγραφέα .....σελ. 15
- ΓΙΟΡΤΕΣ ΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ 2019 .....σελ. 16

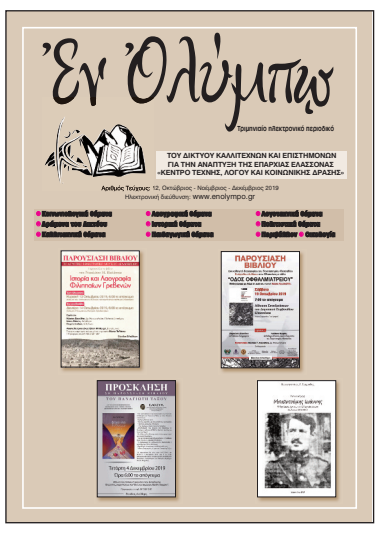

12ο τεύχος
Οκτώβριος - Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2019

- Εισαγωγικό σημείωμα.....σελ. 2
- Ανάγνωση ενός αναγνώστη, της Κορίνας Πάντου, φιλολόγου.....σελ. 3
- Ιστορικά στοιχεία για την Κρανιά και τους γύρω οικισμούς, του Κώστα Σπανού, συγγραφέα εκδότης του περιοδικού "Θεσσαλικό Ημερολόγιο" .....σελ. 4
- Ανα-γνωρίζοντας τους Κουπατσιαραίους, της Ευαγγελίας Ράπτου Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια Πανεπιστήμιο Αιγαίου Τ. Ε.Π.Α.Ε.Σ. .....σελ. 5
- Εξέλιξη στον κύκλο ζωής της οικογένειας με παιδιά σχολικής ηλικίας, του Δρα Ι. Σιγάλα, παιδοψυχίατρου.....σελ. 6
- Σχολική γλώσσα και μαθητής: Κριτική θεώρηση, του Γ. Νιάουστα εκπαιδευτικού, Med στις Επιστήμες της Αγωγής..... .....σελ. 7
- Γραφή...μια παίζουσα διαδικασία, του Διονύση Λεΐμονή, εκπαιδευτικού-συγγραφέα .....σελ. 8
- Το φαινόμενο της ελλιπούς φοίτησης, της Αθηνάς Βαρσαμή, εκπαιδευτικού εκπαιδευτικού .....σελ. 9
- Ο θεσμός της προίκας, του Σπ. Μπούμπα, εκπαιδευτικού συγγραφέα .....σελ. 10
- «Ριγηλό φθινόπωρο», της Αθηνάς Πανταζή, φιλολόγου .....σελ. 11
- Κάποια παραμονή πρωτοχρονιάς, της Δήμητρας Μπαρδάνη Προέδρου της Ε.ΛΟ.ΣΥ.Λ,καθηγήτρια γαλλικής φιλολογίας .....σελ. 12
- «Κράτα βρε γέρο Όλυμπε», του Κώστα Παλάσκα 13
- «Ιστορία και Λαογραφία των Φιλιππαίων Γρεβενών» .....σελ. 13
- Ευάγγελος Αυδίκος, «Οδός Οφθαλμιατρείου».....σελ. 14
- «Ψίχουλα στο πάτωμα».....σελ 15
- «Μπαλντούμης Ιωάννης, ο θρυλικός Σαμαριναίος ήρωας του Ελληνοϊταλικού πολέμου 1940 – 41» .....σελ. 16

Έν Ὀλύμπῳ

4ος χρόνος έκδοσης

13ο τεύχος
Ιανουάριος - Φεβρουάριος - Μάρτιος 2020

- Κοπή της Πρωτοχρονιάτικης Βασιλειόπιτας για το 2020 .....σελ. 2
- Η σημασία της μουσικής καλλιέργειας σε βρέφη και μικρά παιδιά, της Έ. Φαρμάκη, μουσικολόγου-μουσικοπαιδαγωγού .....σελ. 3
- Ανάγνωση ενός αναγνώστη, της Κορίνας Πάντου, φιλολόγου και ποιήτριας ...σελ. 4
- Ευχή - Αρχή, της Κορίνας Πάντου, φιλολόγου και ποιήτριας.....σελ. 4
- Αναφορές για τους αρματωλούς της περιοχής Ελασσόνας, του Κώστα Σπανού, συγγραφέα και εκδότη του περιοδικού "Θεσσαλικό Ημερολόγιο".....σελ. 5
- Σαρακατσαναίοι, της Ευαγγελίας Ράπτου, Μεταδιδακτορικής Ερευνήτριας Πανεπιστημίου Αιγαίου Τ. Ε.Π.Α.Ε.Σ.σελ. 6
- Αντιγραφή ταφικών εθίμων, του Σπύρου Μπούμπα, εκπ/κού και συγγραφέα...σελ. 7
- Διογένης ο κυνικός, του Λευτέρη Μουφτόγλου, συγγραφέα και ποιητή, μέλος της ΕΛΒΕ.....σελ. 8
- Η έννοια του μαντιλιού στον ελληνικό χορό, της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού .....σελ. 9
- Γυναικείος Αθλητισμός στην Αρχαία Ελλάδα, της Γεωργίας Γοργώ-Αλεξίου, Καθηγήτριας Φυσικής Αγωγής .....σελ. 10
- Τι έτρωγαν οι Βυζαντινοί, της Δέσποινας Αμασλίδου, γιατρού και μέλος της ΕΛΒΕ... .....σελ. 12
- Ο κύκλος ζωής του ατόμου και της οικογένειας, του Δρα Ιωάννη Σιγάλα, παιδοψυχίατρου.....σελ. 14
- Η Συμβολή της οικογένειας στην κοινωνικοποίηση του ατόμου, του Γιώργου Νιάουστα εκπαιδευτικού, Med στις Επιστήμες της Αγωγής.....σελ. 15
- Τουριστικός οδηγός, του Β. Ζαρζώνη, φιλολόγου και συγγραφέα.....σελ. 16

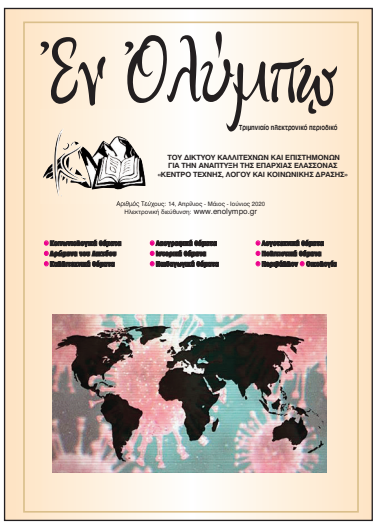

14ο τεύχος
Απρίλιος - Μάιος - Ιούνιος 2020

- "Πρωταπριλιά", του Λευτέρη Μουφτόγλου, συγγραφέα και ποιητή, μέλος της ΕΛΒΕ .....σελ, 2
- "Η Σιωπή των Αξιών", της Κορίνας Πάντου, φιλολόγου, ...σελ. 2
- "Τα έθιμα του Πάσχα κατά τη βυζαντινή εποχή", της Δέσποινας Χίντζογλου-Αμασλίδου, γιατρού και μέλος της ΕΛΒΕ .....σελ. 3
- "Κεκλεισμένων των θυρών", της Αθηνάς Παπαϊωάννου φιλολόγου, λογοτέχνη .....σελ. 4
- "Ο Κορωνοϊός Ζ'",και "Ο Κορωνοϊός Θ'", του Λευτέρη Μουφτόγλου, συγγραφέα και ποιητή, μέλος της ΕΛΒΕ .....σελ. 4
- "Αόρατη απειλή", της Ελένης Μπλιούμη - Μπαρά, εκπαιδευτικού .....σελ. 5
- "Το θανατικό στη Θεσσαλία την περίοδο 1649-1688", του Κώστα Σπανού, συγγραφέα και εκδότη του περιοδικού "Θεσσαλικό Ημερολόγιο" σελ. 5
- "Πρωτομαγιά 2020. Μια αλλιώτικη, βουβή Πρωτομαγιά", της Γεωργίας Γοργώ-Αλεξίου, καθηγήτριας Φυσικής Αγωγής .....σελ. 6
- "Ο δικός μου πανσές", της Δέσποινας Χίντζογλου - Αμασλίδου, γιατρού και μέλος της ΕΛΒΕ σελ.7
- "Αστείρευτη Πηγή", της Γεωργίας Γοργώ-Αλεξίου, καθηγήτριας Φυσικής Αγωγής .....σελ. 8
- "Ελένη", του Λευτέρη Μουφτόγλου, συγγραφέα και ποιητή, μέλος της ΕΛΒΕ.....σελ. 9
- "Ο κύκλος ζωής του ατόμου και της οικογένειας", του Δρα Ιωάννη Σιγάλα, παιδοψυχίατρου .....σελ. 11
- "29 Μαΐου 1453: Η άλωση της Κωνσταντινούπολης", της Ευαγγελίας Ράπτου, Μεταδιδακτορικής Ερευνήτριας Πανεπιστημίου Αιγαίου Τ. Ε.Π.Α.Ε.Σ.....σελ. 12
- "ἐν καιρῷ προσήκοντι", της Φωτεινής Φωτιάδου-Κωνσταντίνου, Φιλολόγου .....σελ. 13
- "Δήμος Ελασσόνας: Γεωγραφία, οικονομία, κοινωνία, πολιτισμός", του Θ. Ν. Λιόλιου,φιλολόγου, εκδότη & επιστημονικού ερευνητή του ΙΑΚΑ .....σελ. 14
- "Διατήρηση διοίκησης (αρχών) νόμων κοινού κείμενο οξυρρύγχειων παπύρων",του Σπύρου Μπούμπα, εκπαιδευτικού και συγγραφέα .σελ. 15
- "Τουριστικός Οδηγός Σαρανταπόρου, «Περραιβός»", του Βασίλη Ζαρζώνη, φιλολόγου και συγγραφέα .....σελ. 15, 16

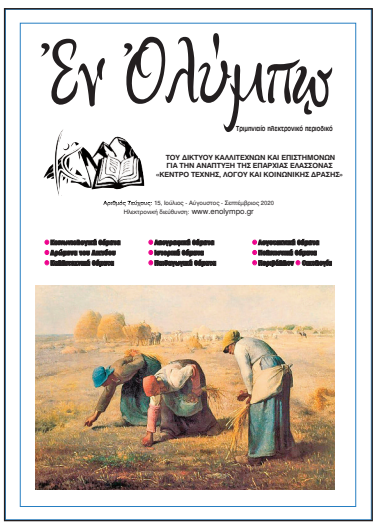

15ο τεύχος
Ιούλιος - Αύγουστος - Σεπτέμβριος 2020

- "Παναγία", της Ελένης Μπλιούμη - Μπαρά, εκπαιδευτικού .....σελ. 2
- "Παναγιά μου", της Κορίνας Πάντου, φιλολόγου .....σελ. 2
- "Δήμος Ελασσόνας: Γεωγραφία, οικονομία, κοινωνία, πολιτισμός", του Θωμά Ν. Λιόλιου, φιλολόγου, εκδότη και επιστημονικού ερευνητή του ΙΑΚΑ .....σελ. 3
- "Η Περραιβία κατά την Τουρκοκρατία- ως το 1912", του Παύλου Λάλου δημοσιογράφου συγγραφέα.....σελ. 4
- "Οι μάσκες του σπηλαίου", της Κορίνας Πάντου, φιλολόγου .....σελ. 5
- "Οι Χασιώτες", της Ευαγγελίας Ράπτου, Μεταδιδακτορικής Ερευνήτριας Πανεπιστημίου Αιγαίου Τ. Ε.Π.Α.Ε.Σ .....σελ. 6
- "΄Υβρις και τιμωρία των Ταραντίνων", του Σπύρου Μπούμπα εκ/κού, συγγραφέα.σελ. 7
- "Η Αγία Σοφία μέσα στους αιώνες", της Δέσποινας Χίντζογλου-Αμασλίδου, γιατρού και μέλος της ΕΛΒΕ.....σελ. 8
- "Ψυχής απόηχος", του Θ. Γαβριηλίδη..σελ. 9
- "Γυναικείος Αθλητισμός στην Αρχαία Ελλάδα", της Γ. Γοργώ-Αλεξίου, καθηγήτριας Φυσικής Αγωγής .....σελ.. 10
- "Ο κύκλος ζωής του ατόμου και της οικογένειας", του Δρα Ιωάννη Σιγάλα, παιδοψυχίατρου .....σελ. 12
- "΄Ερωτας καλοκαιρινός", του Λευτέρη Μουφτόγλου, συγγραφέα και ποιητή, μέλος της ΕΛΒΕ.....σελ 12
- "Τα Σχολικά εγχειρίδια ως μέσα προβολής προτύπων: Μια κοινωνιολογική οπτική", του Γ. Νιάουστα, εκπ/κού.....σελ. 13
- "Κλεμμένο Καλοκαίρι", της Αθηνάς Πανταζή φιλολόγου .....σελ. 13
- "Σχέσεις αρειμάνειας βλάχικης με τις αρχαίες ελληνικές διαλέκτους", του Βασίλη Ζαρζώνη, φιλολόγου και συγγραφέα ....σελ. 14
- "Απομυθοποίησις", του Γιώργου Μόκα, ποιητή .....σελ. 15
- Παράσταση στο Πύθιο, του Παύλου Λάλου δημοσιογράφου και συγγραφέα .....σελ. 15
- "Τουριστικός Οδηγός Σαρανταπόρου, «Περραιβός»", του Βασίλη Ζαρζώνη, φιλολόγου και συγγραφέα.....σελ. 16

16ο τεύχος
Οκτώβριος - Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2020

- Ακόμη ένας χρόνος «'Εν Ὀλύμπῳ»..., της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού .....σελ. 2
- Lockdown, της Κ. Πάντου, φιλολόγου.....σελ. 2
- Περί εμβολίου, του Λευτέρη Μουφτόγλου, συγγραφέα και ποιητή, μέλος της ΕΛΒΕ..σελ. 2
- Στοχασμοί περί επιλογής και ελευθερίας, ασφάλειας και ανασφάλειας, της Χρύσας Πιτένη, ψυχολόγου .....σελ. 3
- Εξ αποστάσεως εκπαίδευση του Επίκουρου (341 π.Χ.-270 π.Χ.) κι η "απόσταση" από το "λάθε βιώσας", της Κ. Πάντου, φιλολόγουσελ. 4
- Η Οικογένεια από τον 19ο στον 21ο αιώνα, του Δρα Ιωάννη Σιγάλα, παιδοψυχίατρου .....σελ. 6
- Ποιοι θεωρούνται Έλληνες; του Σπύρου Μπούμπα, εκπαιδευτικού και συγγραφέα.σελ. 7
- Άγνωστες πτυχές της απελευθέρωσης της Επαρχίας Ελασσόνας το 1912, του Παύλου Λάλου, δημοσιογράφου και συγγραφέα...σελ. 8
- Μετά τη στάχτη, του Θεοδωρή Γαβριηλίδη, ποιητή .....σελ. 9
- Δήμος Ελασσόνας: Γεωγραφία, οικονομία, κοινωνία, πολιτισμός, του Θωμά Ν. Λιόλιου, φιλολόγου, εκδότη και επιστημονικού ερευνητή του ΙΑΚΑ .....σελ. 10
- Κορωνοϊός Β΄ (Κάλαντα), του Λευτέρη Μουφτόγλου, συγ. και ποιητή, μέλος της ΕΛΒΕ..σελ. 10
- Ο Κέρβερος, του Βασίλη Ζαρζώνη, φιλολόγου και συγγραφέα.....σελ. 11
- Η βρύση της Παναγίας στην Τσαριτσάνη, του Θανάση Νούσια, Τεχνολόγου Συστημάτων Παραγωγής και Αστυνομικού .....σελ. 12
- Οι αφιερωτές του Λιβαδίου και της Δολίχης στην πρόθεση 84 της Μονής του Σπαρμού (1633-1674), του Κώστα Σπανού, συγγραφέα, εκδότη του περιοδικού «Θεσσαλικό Ημερολόγιο».....σελ. 13
- Η Μονή της Χώρας, της Δ. Χίντζογλου - Αμασλίδου, γιατρού και μέλος της ΕΛΒΕσελ. 14
- Λίγο ακόμα..., του Μιχάλη Παπαστύλου, εκπαιδευτικού.....σελ. 14
- «Μοιρολόι της φώκιας», Χριστούγεννα 2020, της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού .....σελ. 15
- «Τα Λουκατσάρια ή Ρογκατσάρια», του Γιώργου Νακούλα, φιλολόγου .....σελ. 15
- Χριστούγεννα πρωτούγεννα, πρώτη γιορτή του χρόνου!, της Ευαγγελίας Ράπτου, Μεταδιδακτορικής Ερευνήτριας με Πανεπιστημίου Αιγαίου Τ. Ε.Π.Α.Ε.Σ.....σελ. 16

Έν Όλύμπῳ

5ος χρόνος έκδοσης

17ο τεύχος
Ιανουάριος - Φεβρουάριος - Μάρτιος 2021

- Στα 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση του Λευτέρη Μουφτόγλου, συγγραφέα και ποιητή, μέλος της ΕΛΒΕ ....σελ. 2
- ΦΙΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ: Η καθήλωση του «μύθου» της Επανάστασης και το τέλος των πρωτεργατών της Εταιρείας, της Κ. Πάντου, φιλολόγου .... σελ. 3
- Χρώματα που αγγίζουν την ελληνικη περηφάνεια «Ωραίοι ως Έλληνες», του Θ. Νούσια, τεχνολόγου συστημάτων παρ., αστυνομικού ....σελ. 6
- 1821: «Κλέφτες και αρματολοί» του Ανδρέα Γκανάτσιου, εκπαιδευτικού Αγγλικών- Master Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης ....σελ. 7
- Αναφορές για τους αρματολούς της περιοχής Ελασσόνας στο κατάστιχο 216 της Ολυμπιώτισσας (1796-1819), του Κ. Σπανού, συγγραφέα, εκδότη του περ. «Θεσσαλικό Ημερολόγιο» ....σελ. 8
- Το αρματολίκι του Ολύμπου: Οι Τσαραίοι (Τζαραίοι), του Γ. Νακούλα φιλολόγου, ιστορικού....10
- «Ο αγωνιστής την ελευθερία ή την κερδίζει μαχόμενος ή την καθαγιάζει πεθαίνοντας», του Θωμά Ν. Λιόλιου, φιλολόγου,εκδότη και επιστημονικού ερευνητή του ΙΑΚΑ ....σελ. 11
- Γεωργάκης Ολύμπιος, της Κορίνας Πάντου, φιλολόγου ....σελ. 11
- Το βιβλίο του Γρηγορίου Βέλκου: «Το άδοξο τέλος της οικογένειας του Γεωργάκη Ολύμπιου» του Βασίλη Ζαρζώνη, Φιλολόγου ....σελ. 12
- Λαζαίοι, οι αετοί του Ολύμπου, του Γιάννη Δαρή, θεολόγου, αστυνομικού ....σελ. 13
- Ελευθέριος Βλαχάβας (Παπαθύμιος), του Σπ. Μπούμπα, εκπαιδευτικού, συγγραφέα ....σελ. 14
- Ο Άνθιμος Γαζής και η συμβολή του στην επανάσταση στην Θεσσαλία, του Γ. Μπαλή, αστυνομικού Ε.Α., συγγραφέα, ερευνητή....σελ. 15
- Η επανάσταση Ολύμπου-Πιερίας, Φεβρουάριος του 1822, Άγνωστες πτυχές του αργοπορημένου Αγώνα, του Π. Λάλου, συντ.,δημοσ., συγγραφέα....σελ. 17
- Οι γυναίκες στον απελευθερωτικό αγώνα του 1821, της Ελ. Μπλιούμη, εκπαιδευτικού ....σελ. 18
- Στον τόπο του '21, της Κ. Πάντου, φιλολόγου σελ. 19
- Η μάχη του Σέκκου στη δημοτική ποίηση ....σελ. 19
- Πώς η ποίηση εξέφρασε τον Ελληνικό Αγώνα κατά του οθωμανικού ζυγού! της Ευαγγελίας Ράπτου, μεταδιδακτορικής Ερευνήτριας του πανεπιστημίου Αιγαίου Τ. Ε.Π.Α.Ε.Σ ....σελ. 20
- «Το κλέφτικο τραγούδι», της Λαμπρινής Διαμάντη, εκπαιδευτικού ....σελ. 21
- Κλέφτικα Δημοτικά Τραγούδια ....σελ. 22
- Το έθιμο της Βασιλόπιτας, της Ευαγγελίας Ράπτου, μεταδιδακτορικής ερευνήτριας του πανεπιστημίου ΑιγαίουΤ.Ε.Π.Α.Ε.Σ ....σελ. 23

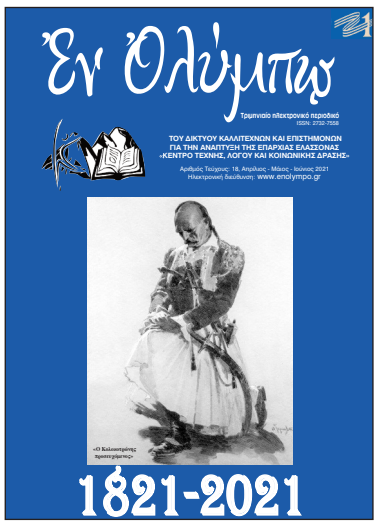

18ο τεύχος
Απρίλιος - Μάιος - Ιούνιος 2021

- Πρωταπριλιά, του Λευτέρη Μουφτόγλου, συγγραφέα και ποιητή, μέλος της ΕΛΒΕ ....σελ. 2
- Πάσχα στην Ελασσόνα. Παρόν και μνήμες, του Γιάννη Δαρή, θεολόγου, αστυνομικού....σελ. 3
- Πασχαλιάτικα τραγούδια του Βλαχογιαννίου, του Γεωγίου Νακούλα φιλολόγου, ιστορικού ....σελ. 5
- Γιορτή της μητέρας, του Λευτέρη Μουφτόγλου, συγγραφέα και ποιητή, μέλος της ΕΛΒΕ....σελ. 5
- Πόλεις της Περραιβίας, του Σπύρου Μπούμπα, εκπαιδευτικού, συγγραφέα....σελ. 6
- Η παντοτινά κοιμωμένη, του Ευάγγελου Τσακνάκη, Πολιτισμολόγου Msc πολιτική υγεία, MA δημιουργική Γραφή....σελ. 7
- Χριστόφορος Περραιβός, του Δημήτρη Ντάλλα εκπαιδευτικού....σελ. 7
- Ο καπετάν Ζήδρος, του Βασίλη Ζαρζώνη, φιλολόγου-συγγραφέα ....σελ. 8
- 1821-1904: Οι επαναστάσεις στον Όλυμπο μέχρι και την αρχή του Μακεδονικού αγώνα, του Θωμά Ν. Λιόλιου, Φιλολόγου Προέδρου του Α.Ε.Μ.Α.....σελ. 9
- Το κάψιμο των φούρνων στην Καρυά το 1822 και τα Καπάκια μεταξύ Τζαχειλαίων και Τούρκων, του Παύλου Λάλου, δημοσιογράφου συγγραφέα .....σελ. 10
- Η Κρανέα Ελασσόνας (Ξηροκρανιά) δωρεά ως τιμάριο στην οικογένεια του Αρματολού Χαρίσιου Μεγδάνη στην προεπαναστατική περίοδο του Ν. Γκουντούρα εκπαδευτικού....σελ. 11
- Πρόσληψη δασκάλας και παιδονόμου στα εκπαιδευτήρια της Τσαριτσάνης (1884-1885), της Μαρίας Π. Βοβούση, φιλολόγου Msc ....σελ. 12
- Τους μαθαίνω να σκέπτονται, του Γιώργου Μπασδραβάλα, συνταξιούχου δάσκαλου συγγραφέα....σελ. 13
- Η δύναμη της αμφιβολίας, του Γιώργου Μπασδραβάλα, συνταξιούχου δάσκαλου συγγραφέα....σελ. 13
- Κερδισμένη... 4/4/2021, της Δέσποινας Χίντζογλου - Αμασλίδου γιατρού μέλος της Ε.Λ.Β.Ε.....σελ. 13
- Η αστικοποίηση της κοινωνίας και η πυρηνική οικογένεια, του Δρα Ιωάννη Σιγάλα, παιδοψυχίατρουσελ. 14
- Η σκόνη της Σαχάρας. Είναι γνωστή στη Θεσσαλία από το 1623, του Κώστα Σπανού συγγραφέα εκδότη του περιοδικού «Θεσσαλικό Ημερολόγιο» .....σελ. 15
- Από τη Σκύλλα στη Χάρυβδη, της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού ....σελ. 16
- Θούριος 2021, της Κορίνας Πάντου, φιλολόγου .... σελ. 16

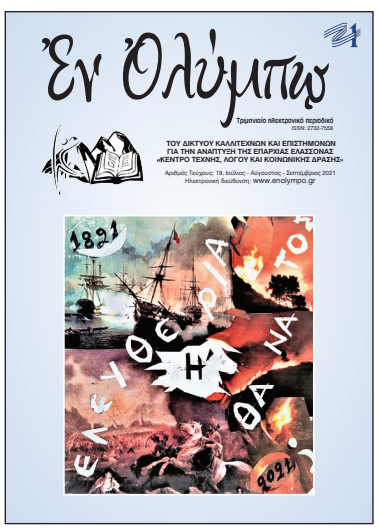

19ο τεύχος
Ιούλιος - Αύγουστος - Σεπτέμβριος 2021

- Πύρινη πολιορκία, της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού....σελ. 1
- 24η Ιουλίου 1974: Η αποκατάσταση της Δημοκρατίας, του Στ. Σαχινίδη Οικονομ....σελ. 2
- Η Κοίμηση της Θεομήτορος ως υπόσχεση σωτηρίας, της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού ....σελ. 3
- Αχ, Παναγιά! της Κορίνας Πάντου, φιλολόγου σελ. 3
- Πόλεις της Περραιβίας, του Σπύρου Μπούμπα, εκπαιδευτικού, συγγραφέα....σελ. 4
- ΠΕΡΡΑΙΒΙΑ: Σύντομη ιστορική ανασκόπηση, του Θωμά Ν. Λιόλιου, Φιλολόγου Προέδρου του Α.Ε.Μ.Α....σελ. 5
- Ο Αρχιμανδρίτης Αρσένιος Περραιβός, ηγούμενος της Ολυμπιώτισσας και συναγωνιστής του Αλέξανδρου Υψηλάντη το 1821, του Παύλου Λάλου, δημοσιογράφου συγγραφέα ....σελ. 6
- Βουνά και ποτάμια της επαρχίας Ελασσόνας, της Μαρίας Π. Βοβούση, φιλολόγου Msc....σελ. 7
- Νικοτσάρας, του Θανάση Δαρδούμπα ....σελ. 8
- Διαρκής επανάσταση στη Θεσσαλία πριν το '21, της Κορίνας Πάντου, φιλολόγου .... σελ. 9
- Ένα ιστορικό κάδρο μιας σκοτεινής περιόδου. (Τσαριτσανιώτισσες του 1792 μ.χ.), του Θ. Νούσια, τεχν. συστ. παραγ., αστυνομικού .....σελ. 10
- ήρεμη δύναμη η εικόνα σου αγρικώντας, του Γιώργου Μόκα ....σελ. 10
- Ονοματολογία δασκάλων στη Σχολή Τσαριτσάνης πριν και μετά την επανάσταση του 1821..., του Βασίλη Ζαρζώνη, φιλολόγου-συγγραφέα σελ. 11
- Άραβες ή Άβαρους αντιμετώπισε ο Άγιος Νικόλαος εν Βουναίοις; (νέα θεώρηση των πολεμικών γεγονότων), του Κώστα Σπανού συγγραφέα εκδότη του περιοδικού «Θεσσαλικό Ημερολόγιο» ....σελ. 12
- Το τριαντάφυλλο των Μποτσαραίων: Κατερίνα-Ρόζα Μπότσαρη, του Γιάννη Δαρή, θεολόγου, αστυνομικού....σελ. 13
- Η Σμύρνη μάνα καίγεται. 14η Σεπτεμβρίου: ημέρα εθνικής μνήμης της γενοκτονίας των Ελλήνων της Μικράς Ασίας από το Τουρκικό κράτος, της Ευαγγελίας Ράπτου, μεταδιδακτορικής Ερευνήτριας του πανεπιστημίου Αιγαίου Τ. Ε.Π.Α.Ε.Σ ....σελ. 14
- Προετοιμάζοντας τα παιδιά μας για το μέλλον, του Δρα Ιωάννη Σιγάλα, παιδοψυχίατρου....σελ. 15
- Μετασχηματίζουσα Μάθηση, της Αθηνάς Βαρσάμη, εκπαιδευτικού ....σελ. 16
- Φωτιές Σκλαβιάς, της Κορίνας Πάντου φιλολόγου ....σελ. 16

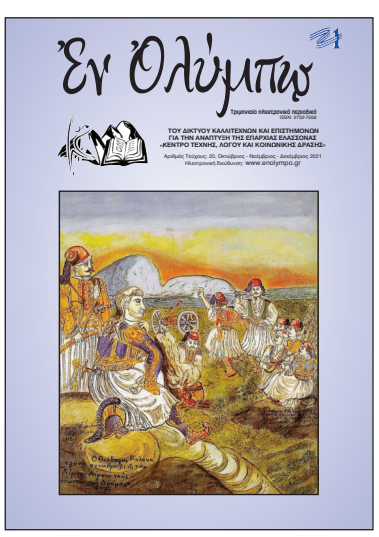

20ο τεύχος
Οκτώβριος - Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2021

- Εισαγωγή, της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικούσελ. 3
- Σπαρτιάτισσες... και Σπαρτιάτες του 1821, της Κυριακής-Κορίνας Πάντου, φιλολόγου....σελ. 4
- Η Σμύρνη μάνα καίγεται, της Ευαγγελίας Ράπτου, μεταδιδακτορικής Ερευνήτριας του πανεπιστημίου Αιγαίου Τ. Ε.Π.Α.Ε.Σ ....σελ. 5
- Η επέτειος της 6ης Οκτωβρίου 1912, της Ευαγγελίας Ράπτου, μεταδιδακτορικής Ερευνήτριας του πανεπιστημίου Αιγαίου Τ. Ε.Π.Α.Ε.Σ....σελ. 6
- Η ναυμαχία του Ναυαρίνου (8/20*1 Οκτωβρίου 1827), της Δέσποινας Χίντζογλου - Αμασλίδου, γιατρού, μέλος της Ε.Λ.Β.Ε ....σελ. 8
- Ελληνικά βουνά, του Λευτέρη Μουφτόγλου, συγγραφέα, ποιητή μέλος της ΕΛΒΕ....σελ. 9
- 17η Νοέμβρη 1973, της Λ. Διαμάντη, εκπ/κού..σελ. 10
- Τα ψηλά δένδρα, της Κυριακής-Κορίνας Πάντου, φιλολόγου ....σελ. 11
- Πόλεις της Περραιβίας, του Σπύρου Μπούμπα, εκπαιδευτικού, συγγραφέα....σελ. 12
- Περραιβία: Σύντομη ιστορική ανασκόπηση, του Θωμά Ν. Λιόλιου, φιλολόγου, προέδρου του Α.Ε.Μ.Α.σελ. 13
- Άραβες ή Άβαρους αντιμετώπισε ο Άγιος Νικόλαος ο εν Βουναίνοις; (νέα θεώρηση των πολεμικών γεγονότων), του Κώστα Σπανού, συγγραφέα εκδότη του περιοδικού «Θεσσαλικό Ημερολόγιο»....σελ. 14
- Θεόφιλος Κεφαλάς-Χατζημιχαήλ (Ο Θεόφιλος), της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού....σελ. 15
- Η Αναδυομένη Φρύνη – Κνιδία Αφροδίτη, της Γεωργίας Γοργώ-Αλεξίου, καθηγήτριας Φυσικής Αγωγής, προέδρου της ΕΛΒΕ ....σελ. 17
- Αρχή της Ινδίκτου, του Γιώργου Σαράτση, γυμναστή, συγγραφέα και ραδιοφωνικού παραγωγού .....σελ. 18
- Λυπημένη μουσική, της Θεοδώρας Τσακιρίδη, μαθηματικό ....σελ. 18
- Προετοιμάζοντας τα παιδιά μας για το μέλλον, του Δρα Ιωάννη Σιγάλα, παιδοψυχίατρου....σελ. 19
- Τα γιατροσόφια της γιαγιάς Γούλαινας της Αζώρου, του Βασίλη Ζαρζώνη, φιλολόγου, συγγραφέα .σελ. 21
- Χωρίς κάλαντα, της Δέσποινας Χίντζογλου - Αμασλίδου, γιατρού, μέλος της Ε.Λ.Β.Ε....σελ. 22
- Χριστούγεννα «στον πάγο», της Κυριακής-Κορίνας Πάντου, φιλολόγου ....σελ. 22
- Χριστουγεννιάτικο καράβι, της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού ....σελ. 22
- Δύο Χριστουγεννιάτικα έθιμα της Δολίχης: «Ο Κόλιντρας» και «Τα Μπαμπαλιούρια», του Θωμά Ν. Λιόλιου, Φιλολόγου, Προέδρου του Α.Ε.Μ.Α. ....σελ. 23
- Στα φανάρια, της Ευδοκίας Ποιμενίδου-Χατζηδημητρίου, συνταξιούχου εκπαιδευτικού....σελ. 24
- Όταν η λύπη τρώει στο τραπέζι μου... η χαρά περιμένει στην πόρτα μου», της Δέσποινας Χίντζογλου - Αμασλίδου, γιατρού, μέλος της Ε.Λ.Β.Ε ....σελ. 25
- Το σπίτι μου το πατρικό, της Δέσποινας Χίντζογλου - Αμασλίδου, γιατρού, μέλος της Ε.Λ.Β.Ε ....σελ. 25

Έν Ὀλύμπῳ

5ος χρόνος έκδοσης

Ειδική έκδοση για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση, 20ο τεύχος, Οκτώβριος - Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2021

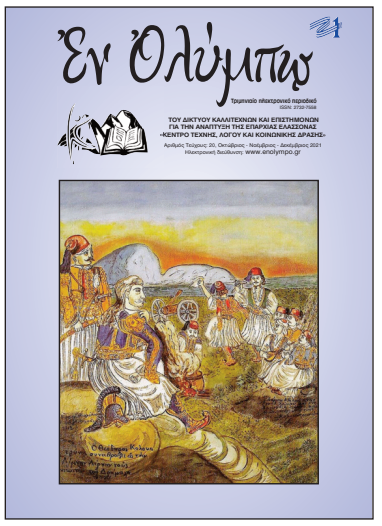

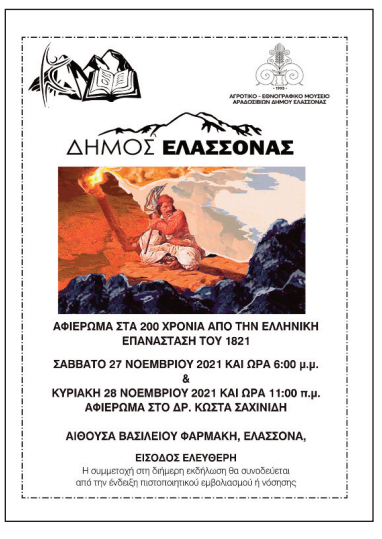

- Εισαγωγή, *της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού* ....σελ. 3
- Σπαρτιάτισσες... και Σπαρτιάτες του 1821, *α4*
- Η Σμύρνη μάνα καίγεται, *της Ευαγγελίας Ράπτου, μεταδιδακτορικής Ερευνήτριας του πανεπιστημίου Αιγαίου Τ. Ε.Π.Α.Ε.Σ* ....σελ. 5
- Η επέτειος της 6ης Οκτωβρίου 1912, *της Ευαγγελίας Ράπτου, μεταδιδακτορικής Ερευνήτριας του πανεπιστημίου Αιγαίου Τ. Ε.Π.Α.Ε.Σ* ....σελ. 6
- Η ναυμαχία του Ναυαρίνου (8/20*1 Οκτωβρίου 1827), *της Δέσποινας Χίντζογλου - Αμασλίδου, γιατρού, μέλος της Ε.Λ.Β.Ε* ....σελ. 8
- Ελληνικά βουνά, *του Λευτέρη Μουφτόγλου, συγγραφέα, ποιητή μέλος της ΕΛΒΕ* ....σελ. 9
- 17η Νοέμβρη 1973, της Λαμπρινής Διαμάντη, εκπαιδευτικού ....σελ. 10
- Τα ψηλά δένδρα, *της Κυριακής-Κορίνας Πάντου, φιλολόγου* ....σελ. 11
- Πόλεις της Περραιβίας, *του Σπύρου Μπούμπα, εκπαιδευτικού, συγγραφέα* ....σελ. 12
- Περραιβία: Σύντομη ιστορική ανασκόπηση, *του Θωμά Ν. Λιόλιου, φιλολόγου, προέδρου του Α.Ε.Μ.Α.* ....σελ. 13
- Άραβες ή Άβαρους αντιμετώπισε ο Άγιος Νικόλαος ο εν Βουναίνοις; (νέα θεώρηση των πολεμικών γεγονότων), *του Κώστα Σπανού, συγγραφέα εκδότη του περιοδικού «Θεσσαλικό Ημερολόγιο»* ....σελ. 14
- Θεόφιλος Κεφαλάς-Χατζημιχαήλ (Ο Θεόφιλος), *της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού* ....σελ. 15
- Η Αναδυομένη Φρύνη – Κνιδία Αφροδίτη, *της Γεωργίας Γοργώ-Αλεξίου, καθηγήτριας Φυσικής Αγωγής, προέδρου της ΕΛΒΕ* σελ.17
- Αρχή της Ινδίκτου, *του Γιώργου Σαράτση, γυμναστή, συγγραφέα και ραδιοφωνικού παραγωγού* σελ.18
- Λυπημένη μουσική, *της Θεοδώρας Τσακιρίδη, μαθηματικό* ....σελ. 18
- Προετοιμάζοντας τα παιδιά μας για το μέλλον, *του Δρα Ιωάννη Σιγάλα, παιδοψυχίατρου* σελ.19
- Τα γιατροσόφια της γιαγιάς Γούλαινας της Αζώρου, *του Βασίλη Ζαρζώνη, φιλολόγου, συγγραφέα* ....σελ. 21
- Χωρίς κάλαντα, *της Δέσποινας Χίντζογλου - Αμασλίδου, γιατρού, μέλος της Ε.Λ.Β.Ε* ....σελ. 22
- Χριστούγεννα «στον πάγο», *της Κυριακής-Κορίνας Πάντου, φιλολόγου* σελ.22
- Χριστουγεννιάτικο καράβι, *της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού* ....σελ. 22
- Δύο Χριστουγεννιάτικα έθιμα της Δολίχης: «Ο Κόλιντρας» και «Τα Μπαμπαλιούρια», *του Θωμά Ν. Λιόλιου, Φιλολόγου, Προέδρου του Α.Ε.Μ.Α.* ....σελ. 23
- Στα φανάρια, *της Ευδοκίας Ποιμενίδου-Χατζηδημητρίου, συνταξιούχου εκπαιδευτικού* ....σελ. 24
- Όταν η λύπη τρώει στο τραπέζι μου... η χαρά περιμένει στην πόρτα μου», *της Δέσποινας Χίντζογλου - Αμασλίδου, γιατρού, μέλος της Ε.Λ.Β.Ε* ....σελ. 25
- Το σπίτι μου το πατρικό, *της Δέσποινας Χίντζογλου - Αμασλίδου, γιατρού, μέλος της Ε.Λ.Β.Ε* ....σελ. 25

Β΄ ΜΕΡΟΣ

- 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση του 1821, *της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού* ....σελ. 26
- Λεύκωμα, «Του Ολύμπου το '21 - 200 χρόνια μετά» ....σελ. 27
- Αγωνιστές στην περιοχή της Θεσσαλίας και του Ολύμπου πριν, κατά την επανάσταση του 1821 και μέχρι να απελευθερωθεί όλη η Ελλάδα, *του Γκουντούρα Νικολάου, συνταξιούχου εκπαιδευτικού* ....σελ. 66
- Μια συμπλοκή Αλβανών και κλεφταρματωλών το 1745, *του Κώστα Σπανού, συγγραφέα εκδότη του περιοδικού «Θεσσαλικό Ημερολόγιο»* ....σελ. 94
- Οι Ήρωες της Ελασσόνας στην Εθνική Παλιγγενεσία, *του Γιώργου Σαράτση, γυμναστή, συγγραφέα και ραδιοφωνικού παραγωγού* ....σελ. 95
- Ο χορός των αγαλμάτων, Μαρία Παπακωνσταντίνου, γιατρού ....σελ. 96
- Νίκος Τσάρας (Νικοτσάρας), *του Ιωάννη Δαρή, Θεολόγου - Αστυνομικού* ....σελ. 97
- Γεωργάκης Ολύμπιος: «Ο αγωνιστής την ελευθερία ή την κερδίζει μαχόμενος ή την καθαγιάζει πεθαίνοντας», *του Ιωάννη Δαρή, Θεολόγου - Αστυνομικού* ....σελ. 99
- Γεωργάκης Ολύμπιος, *του Θωμά Ν. Λιόλιου, φιλολόγου Προέδρου του Α.Ε.Μ.Α* ....σελ. 108
- Γεωργάκης Ολύμπιος "Ο σταυραετός του Ολύμπου", *του Τζημάλα Ξενοφώντα, μαθητή* ....σελ. 113
- Χριστόφορος Περραιβός, *του Δημήτρη Ντάλλα* ....σελ. 119
- Στον Χριστόφορο Περραιβό, *του Γιώργου Σαράτση, γυμναστή, συγγραφέα και ραδιοφωνικό παραγωγό* ....σελ. 119
- Β΄ ΙΩΣΗΦ ΡΩΓΩΝ: «Από το χέρι που οδηγεί την πίστη», του Θανάση Νούσια,τεχνολόγου συστημάτων παραγωγής, αστυνομικού σελ.120
- Στον Όλυμπο, του Γιώργου Σαράτση, *γυμναστή, συγγραφέα και ραδιοφωνικού παραγωγού* ....σελ. 121
- Η κηδεία του Μάρκου Μπότσαρη, του Γ. Σαράτση, *γυμναστή, συγγραφέα και ραδιοφωνικού παραγωγού* σελ.121
- Έκθεση ζωγραφικής των μαθητών των Δημοτικών Σχολείων Ελασσόνας ....σελ. 122

Γ' ΜΕΡΟΣ

- Πρόγραμμα εκδήλωσης ....σελ. 129
- Επιμνημόσυνος χαιρετισμός στον Κώστα Γ. Σαχινίδη, *Ελένη Μπλιούμη, εκπαιδευτικός Πρόεδρος του Δικτύου Καλλιτεχνών και Επιστημόνων για την ανάπτυξη της Επαρχίας Ελασσόνας* ....σελ. 131
- Επιμνημόσυνος χαιρετισμός στον Κώστα Γ. Σαχινίδη, *Θωμάς Ν. Λιόλιος, Φιλολόγος, Πρόεδρος του Α.Ε.Μ.Α.* ..σελ. 132
- Επιμνημόσυνος χαιρετισμός στον Κώστα Γ. Σαχινίδη, *Αυδίκος Ευάγγελος, τέως Καθηγητής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας* ....σελ. 133
- Επιμνημόσυνος χαιρετισμός στον Κώστα Γ. Σαχινίδη, *Κων/νος Γκιζιάκης, Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Πειραιά* σελ. 134
- Επιμνημόσυνος χαιρετισμός στον Κώστα Γ. Σαχινίδη, *Μηνάς Αλ. Αλεξιάδης,Ομότιμος Καθηγητής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Επίτιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Βουκουρεστίου* ....σελ. 136
- Επιμνημόσυνος χαιρετισμός στον Κώστα Γ. Σαχινίδη, *Γεώργιος Αικατερινίδης, Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, επίτιμος Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Κρήτης & τέως Διευθυντής ερευνών στο Κέντρο Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών* σελ. 137
- Επιμνημόσυνος χαιρετισμός στον Κώστα Γ. Σαχινίδη, *Σιγάλας Ιωάννης, Παιδοψυχίατρος, Ψυχοθεραπευτής* σελ.138
- Επιμνημόσυνος χαιρετισμός στον Κώστα Γ. Σαχινίδη, *Σταύρος Σαχινίδης, Οικονομολόγος* ....σελ. 139

Έν Ὀλύμπῳ

6ος χρόνος έκδοσης

21ο τεύχος
Ιανουάριος - Φεβρουάριος
- Μάρτιος 2022

- Καλωσήρθες 2022 .....σελ. 1
- Το έθιμο της δημοπρασίας των εικόνων, του Σταύρου Σαχινίδη, Οικονομολόγου.....σελ. 2
- Παγκόσμια Ημέρα Γλώσσας, της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού, MSc Δημιουργικής Γραφής & Λογοτεχνικής Συγγραφής.....σελ. 3
- Δασκάλες πρωτοπόρες στην περιοχή Ελασσόνας (1885-1902), του Παύλου Λάλου, δημοσιογράφου, συγγραφέα .....σελ. 4
- Λαός ελέφαντας, της Κυριακής-Κορίνας Πάντου φιλολόγου .....σελ. 4
- Η Κυριακή της συγχώρησης στην Κρανιά, του Χρήστου Γκουνέλα, Θεολόγου.....σελ. 5
- Το τίμημα, Μαρία Παπακωνσταντίνου .....σελ. 5
- Η ομιλία του Γ. Χουρμουζιάδη στη Δολίχη για την αρχαία Περραιβία (2009), του Ευάγγελου Β. Τσακνάκη Πολιτισμολόγου MSc πολιτικής υγείας ΜΑ Δημιουργικής Γραφής .....σελ. 6
- Η Όρθη-Κορσέα (Τσαριτσάνη) έως τον 1ο μ.χ. αι., του Σπ. Μπούμπα, εκπ/κού, συγγραφέα.....σελ. 8
- «Οι Δώδεκα Φιλόσοφοι» Μια σύνθεση μοναδικής ομορφιάς, αλλά και σπανιότητας, του Θανάση Νούσια, τεχνολόγου συστημάτων παραγωγής, αστυνομικού .....σελ. 9
- Ο «γκρινιάρης» άγιος, του Γιάννη Δαρή, θεολόγου, αστυνομικού.....σελ. 11
- Το χρονικό του 20ου αιώνα, της Δέσποινας Χίντζογλου-Αμασλίδου, γιατρού, μέλος της Ε.Λ.Β.Ε.....σελ. 12
- Παγκόσμια ημέρα της γυναίκας, της Λαμπρινής Διαμάντη, εκπαιδευτικού .....σελ. 13
- Τόπος και κλεφταρματολισμός στο δημοτικό τραγούδι, του Ευάγγελου Αυδίκου, συν/χου καθηγητή Λαογραφίας στο Παν/μιο Θεσσαλίας, συγγραφέα.....σελ. 14
- «Κοιμάται η Καπετάνισσα, κοιμάται η καημένη», της Ευαγγελίας Ράπτου, μεταδιδακτορικής Ερευνήτριας του Πανεπιστημίου Αιγαίου Τ. Ε.Π.Α.Ε.Σ σελ. 16
- Αρμονική και δυσαρμονική επικοινωνία, του Δρα Ιωάννη Σιγάλα, παιδοψυχίατρου .....σελ. 18
- Το βιβλίο της Χρύσας Μαστοροδήμου: ΤΑ ΤΕΜΑΧΙΑ, του Βασίλη Ζαρζώνη, φιλολόγου, συγγραφέα.....σελ. 19
- Το πεπρωμένο της ρωμιοσύνης είναι η διασπορά της, της Αγλαΐας Μπλούμη, Επίκουρης Καθηγήτριας στο τμήμα Γερμανικής Φιλολογίας του ΕΚΠΑ .....σελ. 20

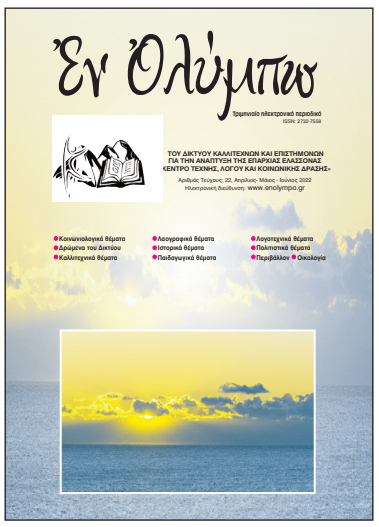

22ο τεύχος
Απρίλιος - Μάρτιος
- Ιούνιος 2022

- Πρωταπριλιά, του Λευτέρη Μουφτόγλου, συγγραφέα και ποιητή, μέλος της ΕΛΒΕ.....σελ. 1
- Το τούρκικο Τελωνείο της Ελασσόνας, όταν χτιζόταν... σήμερα Μουσειακός χώρος, του Παύλου Λάλου συνταξιούχου δημοσιογράφου συγγραφέα.....σελ. 2
- Η Τσαριτσάνη κατά και μετά την τουρκοκρατία, του Σπύρου Μπούμπα, εκπαιδευτικού, συγγραφέα ...σελ. 3
- ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ... ΑΚΡΑΤΗΤΗ, της Κορίνας Πάντου, φιλολόγου.....σελ. 4
- Το καύχημα των Αιτωλών... στη Συκέα και στη Βερδικούσια, του Ιωάννη Δαρή, θεολόγου αστυνομικού.....σελ. 5
- «ΦΟΙΝΙΚΩ»: ΕΝΑ ΔΗΣΜΟΝΗΜΕΝΟ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟ ΒΑΦΤΙΣΤΙΚΟ, του Κώστα Σπανού συγγραφέα εκδότη του περιοδικού «Θεσσαλικό Ημερολόγιο» .....σελ. 6
- Το σπίτι μου το πατρικό, της Δέσποινας Χίντζογλου - Αμασλίδου γιατρού μέλος της Ε.Λ.Β.Ε.....σελ. 6
- «Κοιμάται η Καπετάνισσα, κοιμάται η καημένη», της Δρ Ευαγγελία Ράπτου, Μεταδιδακτορικής Ερευνήτριας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου Τ. Ε.Π.Α.Ε.Σ.....σελ. 7
- Τόπος και κλεφταρματολισμός στο δημοτικό τραγούδι, του Ευάγγελου Αυδίκου, συνταξιούχου καθηγητή,Λαογραφίας στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας- συγγραφέα .....σελ. 8
- Ο Μακεδονικός αγώνας, αγώνα, του Θωμά Ν. Λιόλιου, φιλολόγου προέδρου του Α.Ε.Μ.Α .....σελ. 10
- Η αύξηση των καυσίμων, του Λευτέρη Μουφτόγλου, συγγραφέα και ποιητή, μέλος της ΕΛΒΕ .....σελ. 11
- Πόλεμοι για τα ορυκτά καύσιμα και Υδρογόνο για την ειρήνη, του Λάμπου Κώστα, Δρ. της Σχολής Οικονομικών Επιστημών του Freie, Universitaet Berlin.....σελ. 12
- Παιδί και διαδίκτυο, της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού, MSc Δημιουργικής Γραφής & Λογοτεχνικής Συγγραφής .....σελ. 13
- Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΠΗΓΑΔΙΟΥ, της Κυριακής-Κορίνας Πάντου, φιλολόγου .....σελ. 14
- Στο Σταυρό, του Αριστείδη Δασκαλάκη .....σελ. 15
- Τα πρώτα κεράσια, της Ποιμενίδου Ευδοκία, συνταξιούχου νηπιαγωγού και συγγραφέα .....σελ. 16
- Η κατοικία τα βυζαντινά χρόνια, της Δέσποινας Χίντζογλου-Αμασλίδου, γιατρού, μέλος της Ε.Λ.Β.Ε ...σελ. 17
- Παρουσίαση Βιβλίου «Οι Βλάχοι της περιοχής Άργους Ορεστικού» .....σελ. 19
- «Η περιοχή της Ελασσόνας (Περραιβία) κατά την Τουρκοκρατία 1423 - 1912», του Βασίλη Ζαρζώνη, φιλολόγου και συγγραφέα.....σελ. 20
- **Γιορτές Λόγου και Τέχνης 2022 .....σελ. 21, 22**
- Βιογραφικά .....σελ. 23

23ο τεύχος
Ιούλιος - Αύγουστος
- Σεπτέμβριος 2022

- Το καρύδι από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα, στην περιοχή του Ολύμπου, του Αντώνη Λιάνου, δημοσιογράφου.....σελ. 1
- Ολοκλήρωση του προγράμματος του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, του Θωμά Ν. Λιόλιου, φιλολόγου, προέδρου του Α.Ε.Μ.Α.....σελ. 2
- Κέντρο Πολιτισμικής-Λαογραφικής Πληροφόρησης (Κ.Π.Λ.Π.) αποτελεί το Α.Ε.ΜΑ., του Σταύρου Σαχινίδη, Οικονομολόγου.....σελ. 3
- Η κατάσταση της Ελασσόνας κατά το 1913 (υποδομές και καταστήματα), του Παύλου Λάλου, συνταξιούχου δημοσιογράφου, συγγραφέα.....σελ. 4
- 5/8/1923- Λήσταρχος Θωμάς Γκαντάρας, η ιστορική αλήθεια για τον θάνατό του, του Γιώργου Μπαλή, αστυνομικού Ε.Α., συγγραφέα ερευνητή .....σελ. 4
- Ηλεκτροφωτισμός Τσαριτσάνης. Η βιομηχανική ιστορία του τόπου δεκαετία του '30, του Θανάση Νούσια, τεχνολόγου συστημάτων παραγωγής, αστυνομικού .....σελ. 5
- Η Τσαριτσάνη το 1570, του Κώστα Σπανού, συγγραφέα, εκδότη του περιοδικού «Θεσσαλικό Ημερολόγιο»....σελ. 6
- Ο ηγούμενος της Μονής Αναλήψεως του Σωτηρος Συκέας και εμψυχωτής των ελεύθερων πολιορκημένων, επίσκοπος Ρωγών και Κοζύλης, Ιωσήφ, του Ιωάννη Δαρή, θεολόγου, αστυνομικού.....σελ. 7
- Τόπος και κλεφταρματολισμός στο δημοτικό τραγούδι, του Ευάγγελου Αυδίκου, συνταξιούχου καθηγητή Λαογραφίας στο Παν/μιο Θεσσαλίας, συγγραφέα ...σελ. 9
- Η μοναδική καβαφική οπτική του ταξιδιού της ζωής, της Κυριακής-Κορίνας Πάντου, φιλολόγου .....σελ. 10
- Ο έρωτας στον Ερωτόκριτο, της Δρ Ευαγγελία Ράπτου, Μεταδιδακτο-ρικής Ερευνήτριας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου Τ. Ε.Π.Α.Ε.Σ.....σελ. 11
- Ανθολογία Κρανιώτικης Ποίησης Φιλολογικό Μνημόσυνο στον Τάκη Γαύρο», της Αγλαΐας Μπλούμη, Επίκουρη Καθηγήτρια στο τμήμα Γερμανικής Φιλολογίας του ΕΚΠΑ.....σελ. 13
- Εμπιστοσύνη και παιδί, της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού, MSc Δημιουργικής Γραφής & Λογοτεχνικής Συγγραφής ..... σελ. 14
- Εφηβεία και οικογένεια - Εφηβεία και ομάδα, του Δρα Ιωάννη Σιγάλα, παιδοψυχίατρου.....σελ. 15
- «Τη Υπερμάχω στρατηγώ τα νικητήρια», της Δέσποινας Χίντζογλου - Αμασλίδου, γιατρού, μέλος της Ε.Λ.Β.Ε.....σελ. 16
- Η δική μου θάλασσα, της Δέσποινας Χίντζογλου - Αμασλίδου, για-τρού, μέλος της Ε.Λ.Β.Ε.....σελ. 16
- «Να βρω ξανά του νήματος την άκρη...» του Χρήστου Γκουνέλα, θεολόγου, μουσικού .....σελ. 17
- Για την ποιητική συλλογή του κ. Αθανασίου μιλά ο κ. Βασίλης Ζαρζώνης, φιλόλογος, συγγραφέας.....σελ. 18
- Ο κ. Βασίλης Ζαρζώνης μιλά για την ποιητική συλλογή του κ. Π. Τάξου, του Βασίλη Ζαρζώνη, φιλολόγου, συγγραφέα.....σελ. 19
- Το ΔΙ.Κ.Ε.ΕΛ, παρουσίασε το συγγραφικό-ιστορικό έργο του εκπαιδευτικού και συγγραφέα Σπύρου Μπούμπα. Το έργο του κ. Σπύρου Μπούμα, αναλύθηκε και παρουσιάστηκε από τον εκπαιδευτικό και συγγραφέα Β. Ζαρζώνη .....σελ. 20

24ο τεύχος
Οκτώβριος - Νοέμβριος
- Δεκέμβριος 2022

- «Χριστός γεννάται σήμερον», της Δέσποινας Χίντζογλου - Αμασλίδου, γιατρού, μέλος της Ε.Λ.Β.Ε.....σελ. 3
- «Οι πολιτιστικοί θεσμοί ως πόλος έλξης του τουρισμού», του Σταύρου Σαχινίδη, Οικονομολόγου.....σελ. 4
- «Ο βασιλιάς ου γαρ ειή την μάχαιραν φορεί», του Ιωάννη Δαρή, θεολόγου, αστυνομικού .....σελ. 5
- Τα βαφτιστικά Ιάκωβος και Ιωακείμ στη Θεσσαλία (1520-19ος αι.), του Κώστα Σπανού, συγγραφέα, εκδότη του περιοδικού «Θεσσαλικό Ημερολόγιο».....σελ. 6
- Τόπος και κλεφταρματολισμός στο δημοτικό τραγούδι, του Ευάγγελου Αυδίκου, συνταξιούχου καθηγητή Λαογραφίας στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, συγγραφέα .....σελ. 7
- Ο έρωτας στον Ερωτόκριτο, της Δρ Ευαγγελία Ράπτου, Μεταδιδακτο-ρικής Ερευνήτριας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου Τ. Ε.Π.Α.Ε.Σ.....σελ. 8
- Η παγκοσμιοποίηση της μοναξιάς, της Κυριακής-Κορίνας Πάντου, φιλολόγου, ποιήτριας, θεατρικής συγγραφέως .....σελ. 10
- Το παλιό σεντόνι, της Δέσποινας Χίντζογλου - Αμασλίδου, γιατρού, μέλος της Ε.Λ.Β.Ε.....σελ. 10
- Παγκοσμιοποίηση και απώλεια προσανατολισμού, της Δέσποινας Χίντζογλου - Αμασλίδου, γιατρού, μέλος της Ε.Λ.Β.Ε.....σελ. 11
- Είμαστε, της Κυριακής-Κορίνας Πάντου, φιλολόγου, ποιήτριας, θεατρικής συγγραφέως .....σελ. 11
- Εφηβεία και οικογένεια - Εφηβεία και ομάδα, του Δρα Ιωάννη Σιγάλα, παιδοψυχίατρου .....σελ. 12
- Το χωριό μου, της Ελένης Μπλιούμη, εκπαιδευτικού, MSc Δημιουργικής Γραφής & Λογοτεχνικής Συγγραφής.....σελ. 13
- Μια φωτογραφία για τον χειμώνα, της Δέσποινας Χίντζογλου - Αμασλίδου, γιατρού, μέλος της Ε.Λ.Β.Ε.....σελ. 13
- Το βιβλίο «Ο άγνωστος Βάρναλης» του Ηρακλή Κακαβάνη από τη Γαλανόβρυση, του Παύλου Λάλου, συνταξιούχου δημοσιογράφου, συγγραφέα ...σελ. 14
- Στην πραγματικότητα, της Κυριακής-Κορίνας Πάντου, φιλολόγου, ποιήτριας, θεατρικής συγγραφέως.....σελ. 14
- Ο Βασίλης Ζαρζώνης μιλά για τον στρατηγό Δημήτρη Θεοδωράκη .....σελ. 15
- Η Ελένη Μπλιούμη για την ποιητική συλλογή του Γιώργου Σαράτση .....σελ. 17
- Η Ελένη Μπλιούμη για το μυθιστόρημα της Εύας Μαζοκοπάκη.....σελ 18
- Οι "Θεατροδότες" ...επί σκηνής.....σελ. 19
- Αφίσα της θεατρικής ομάδας Ελασσόνας "Θεατροδότες".....σελ. 20